

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

HAZRETİ EBÛ BEKİR SİDDİK

Radıyallahu Anh

Ramazanoğlu
MAHMUD SÂMÎ

 ERKAM
YAYINLARI

HZ. EBÛ BEKİR, HZ. ALİ'YE HİTÂBEN:

".....Muhammed ümmeti dalâlet üzre ictimâ etmez. İcmâ'dan ayrılmakta tehlike vardır. Allah'ın yardımını cemâattedir. Ondan başka selâmet yolu yoktur.

İnsana, nefis ve şeytan yanlış bir mantıkla muhâkeme yürüttürüyor. Zümreler birbirlerini itham ve kırıcı tenkidlerle incitiyorlar; gıybet, tefrika, fitne ve adâvet doğmasına sebep oluyorlar. Bu, doğru yol değil, felakettir.

Dünya düzeni için, Yaradan'ın emirlerini tutmak, musahhar kıldığı eşya ve imkanı yerince güzel kullanmak, hâlislerle bir olmak, şerirlere meydan vermemek ve ancak Allah'ın rızâsını tahsile kalbi bağlamak lazımdır..."

SUNUŞ

*H*ak ve tevhid imânı için akıl sahiplerine deliller koyan, ibâdet ve hayırlı işin lüzûmunu belirten, mah-lûkâtın, niyet ve durumuna göre rızık ve mükâfatını zi-yâdesiyle ihsân eden Hâlikımıza, âlemlerin Rabbi'na hamd eyleriz.

Hak ve tevhid akîdesinde en açık beyanda bulu-nan, örnek hayatıyla insanoğluna doğru yolu, hidâyet ve sermedî saâdeti gösteren, Hak elçisi Peygamberi-miz, kâinatın seyyidi Hazret-i Muhammed Mustafâ'ya salât ve selâm ederiz.

Onlardan, bize bu gerçekleri aktaran ve bu uğurda her fedâkârlığa katlanan, ât, ashâb ve ümmete dâimî huzûr ve nûr dileriz.

Bu kitap, Hak yolunda "*Sıddîkiyyet*" makâmına er-miş ve nebîlerden sonra en faziletli ve büyük insan olan "**Hazretî Ebû Bekir Sıddîk**" ın hayat ve fezâilinden bahseder.

Büyük insanlar, hayırlı ve büyük işlerde muvaffak olan insanlardır. Hazreti Ebû Bekir bunlardan biridir.

Dünya tarihinde en büyük iş, İslâmın zuhûrudur. Bu zuhûrla Hakk, hakkıyla bilindi ve âdemoğlu huzûra erdi. İslâm'ın ilk intişârında, Hak elçisi'nin yanından hiç ayrılmayan "Yâr-ı Gâri" diye anılan Ebû Bekir Sıddîk'dır. O, Peygamber'e ve İslâm'a, kalbiyle, canıyla, malıyla ve bütün kudret ve imkânlarıyla yardımda bulunduğu gibi, İslâm ve insanlık uğruna -Hak Resûlünden sonra- en büyük fedâkârlığı ihtiyâr etmiştir. Bunun içindir ki - insanlık âleminde- nebîlerden sonra en yüksek insan olarak tanınır.

Bu yükseklik onun hayatı boyunca devam etmiş, ilâhî vahye mazhar olmadığı halde, Hak yolundaki sadâkatı ve güzel ahlâktaki sebâtı, onu "Sıddîklık" derecesine erdirmiştir.

Öyle ki, devrinde, siyâsi hayatında bir sene vardır; insanlardan bir şikâyet vâkı olmamıştır. Hâkimler boş, hapisaneler açık kalmıştır. Cihan tarihinde bu sene tekdir. Ve bunun yegâne âmili Hazreti Ebû Bekir Sıddîk'dır.

İnsanlık için İslâmın lüzûmunu cân u gönülden takdîr eden Hazret-i Sıddîk devrinde İslâmın intişârı devam etti. Hattâ o buna hız vermek imkânını buldu. Bu hal büyük düzen ve huzur sağladı.

İslâm nazarında dîni, dünyadan ayırmak mümkün değildir; zira **İslâm, Hakk ve hakikat imânı, selâmet ilmi, ferd, cem'iyet, hukuk ve ahlâk nizâmı, iktisad,**

sıhhat ve san'at düzeni, huzûr ve bakâ duygusudur. Hakk'ın hayâtın ve bakâ'nın dîni olan İslâmiyyet, cidden lâyıkiyla tatbik edildiği vakit insanoğlunu aradığı huzûra kavuşturuyor. Târihte, fethedilen kıt'alar, yaşanan devirler, kurulan medeniyyet ve san'atlar, bunun şâhididirler.

Hz. Ebû Bekir Sıddîk, İslâm siyâsetini lâyıkiyle yürütenlerin başında gelir. Onun zamanında, tefrikalar bertaraf edilmiş, münâfıklar sindirilmiş, kötüler susturulmuş, fitneler bastırılmıştır. Bu husustaki dirâyeti, ileriye görmekteki firâseti, ahkâmı tatbikteki icrââtı, hizmete kendini vermekteki ferâgatı dillere destandır. Hele Peygamber-i Zîşân'a, hicrette yâr-ı ğârı olarak gösterdiği sadâkat ve metânet ve o en tehlikeli andaki teslimiyyet ve yine o anda aldığı mâ'nevî emânet, dünyâ durdukça nâmını rahmetle yâd etmeye yetmiştir.

Bu kitapta göreceğimiz vak'alar, haller ve konuşmalar, bugünkü mü'minlere ve hattâ "İslâm devletleri"nin "Hükümet Ricalî" ne ışık tutacak; örnek olacak mahiyettedirler.

O zamanki vasat, dünyanın hiç bir yerinde görülmemiş tarzda bozuktu. Cehâlet, atâlet, rezâlet, sefâhet, irtidât, zulüm, cinâyet ve vahşet ortayı almıştı.

Bu durum karşısında siyâsi önder olarak "*Sıddik-ı Ekber*" in gösterdiği celâdet ve İslâmî esasları oturtmaktaki cesâret ve iş-bilirlikteki fetânet, bütûn kötülükleri bertaraf etmiş; cümlelerin memnun olacağı gerçek âdil ve mes'ud nizâmı yeniden kurmuştur.

Bu kitap, hâlis niyetli, müsbet düşünceli her sınıf

insana faydalı olur ümidindeyiz. Hele içinde bir bahis vardır ki, dünya kurulalıdan beri -nebîler müstesnâ- insanoğlunun çâlâk zekâsını belirten bu derece yüksek ve güzel fikir ve ifâdeler görülmemiştir. Hassâten zamanımızdaki diyânet ve siyâset vazîfelilerine, birlik ve dirlikleri için, candan tavsiye edeceğimiz beyanlardır bunlar.

Eserin te'lifini kemâl-i himmetle, senelerce evvel tertib buyuran çok muhterem üstâdımızı, rahmetle yâd eder; eserlerinden bütûn insanlığın müstefîd olmasını Cenâb-ı Hak'dan niyaz ederiz.

ÖMER KİRAZLI - 1983

HAZRET-i EBÛ BEKİR

radıyallahu anh

Hz. Ebû Bekir'in Nesebi

Hz. Ebû Bekir'in adı Abdullah, künyesi Ebû Bekir'dir. Lakabı, Sıddîk ve Atîk'dir. Babasının adı Osman, künyesi Ebû Kuhâfe'dir. Anasının adı Selmâ Ümmül-hayr'dır. Babası ve anası tarafından nesebi "Mürre" de Hz. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- ile birleşir.

Babası Ebû Kuhâfe, Mekke-i Mükerrerme'nin fethinden sonra Hz. Ebû Bekir'in delâletiyle İslâm olmuştur ve 92 yaşında Hz. Ebû Bekir -radıyallahu anh-'dan sonra vefât etmiştir.

Hz. Ebû Bekir -radıyallahu anh-, Kureyş'dendir. Teymî'dir. Câhiliyyette ismi Abdü'l-Kâbe idi. Müslüman olunca Hz. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- ona Abdullah ismini vermiştir.

Hz. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'i ilk tasdik edenlerden olduğu gibi Mi'râc-ı Nebîyi dahî müş-

riklerin inkârına rağmen hiç tereddüt etmeden derhal tasdik ettiğinden "Sıddık"¹ nâmına hak kazanmıştır.

Hz. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

- "Kimi İslâm'a davet etti isem ilk lâhzada tereddüt geçirmiştir. Yalnız Ebû Bekir müstesnâdır. O hemen tasdik etmiştir."

Cehennem ateşinden âzâd olunmuş bulunduğu Hz. Peygamber tarafından kendisine müjdelenmiştir. Bu itibarla da "Afîk" lâkabını taşır.

Hz. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in doğumundan iki sene sonra dünyaya gelmiştir.

Müslümanlığı Kabûlü

Hz. Ebû Bekir-radiyallahu anı- nezîh bir hayat geçiren affî bir zât idi. Fazîletten ayrılamaz, daima iyilik yapmayı severdi. İslâmiyet'ten evvel doğruluğu, insaniyet perverliği ile ma'rûf mu'teber bir tüccardı.

Câhiliyyet devrinin kötülüklerinden uzak kalmıştır. Fenâ hallerden kaçınırdı. Câhiliyyet devrinde bile bir damla içki içmemiştir. Her şeyin mübah görüldüğü o câhiliyyet devrinde şeref ve haysiyet kırıcı hallerden çekinmiş temiz bir hayat geçirmiştir.

- "Câhiliyyet zamanında, içki içmedin mi?" denilmiş.

1. O'nu tasdik eyleyen "sıddık" olur. Redd ile inkâr eyleyen "zındık" olur. Sıdkıyla oldu Hazret-i Sıddık.

- "Hâşâ!.. Ben nâmusunu korur, insanlık şerefini tanıtır bir adamım. İçki için bunları zâyi' eder." demiştir.

Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-, bu sözü duyunca:

- "Ebû Bekir'in dediği doğrudur. Ebû Bekir'in dediği doğrudur." buyurmuştur.

Câhiliyet zamanında putperestlikten nefret ederdi ve hakikati araştıranlardandı. İslâmiyet insanları bir ağaç ve taş parçasından ibâret olan putlara tapmaktan vazgeçirip bir ve tek olan Allah Teâlâ'ya ibâdete dâvet ediyordu. İşte, Ebû Bekir -radiyallahu anh- da aradığını bulmuştu. Hemen imân ederek câhiliyet karanlığından kurtulup İslâm'ın nûruna kavuşmuştu.

"Bahru'l-hakayık" tefsirinde **Rebîa bin Kâb**'den naklen Hz. Ebû Bekir-radiyallahu anh-'in müslüman olması hadisesi şöyle anlatılır:

Hz. Ebû Bekir-radiyallahu anh- gençliğinde ticaret için gittiği Şam'da bir rüya görür ve rüyasını Rahib Buhayra'ya anlatır. Buhayra ona:

- Sen nereden geldin, diye sorar. Ebû Bekir:
- Mekke'den, der.
- Mekke'nin hangi kabilesinden?
- Kureyş kabilesinden.
- Eğer rüyan doğru ise senin kavminden bir nebî

gelecek ve sen o nebînin hayatında vezîri, vefatında halîfesi olacaksın!

Ebû Bekir Sıddîk, evvel ve âhîrîn seyyidi Hz. Muhammed, nebî olarak gönderilinceye kadar bu rüya tabirini içinde gizledi. Vaktâki, Muhammed'e nebîlik geldi. Ebû Bekir onun yanına vardı ve:

- İddia ettiğin şeyde delilin nedir, dedi. Hz. Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- de:

- "**Şam'da gördüğün rüyadır**", buyurdu.

Bunun üzerine Ebû Bekir, Hz. Muhammed'in boynuna sarıldı ve iki gözünün arasını öptü. Kendisinden din telkinini istedi ve beraber kelime-i şehâdeti getirdiler:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ

Rivâyete göre Ebû Bekir Sıddîk Şam'da rüyasında "ayın gökten kucağına düşmüş olduğunu" görmüştü. Hz. Hatice'nin kölesi Meysere'nin yanında bulunan Râhib Buhayrâ'ya rüyasını ta'bir etmesi için anlattı. Hz. Muhammed de orada bulunuyordu.

Rüyayı ta'bir eden Buhayrâ dedi ki:

- "Eğer rüyada doğru sözlü isen Hz. Muhammed'e işaret ederek: Şu zât peygamber olacak; sen de onun veziri olacaksın!"

Bir başka rivayete göre Hz. Ebû Bekir'in müslüman olması şöyle gerçekleşmişti:

Hız. Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'e henüz risâlet gelmeden önce, Ebû Bekir, Mekke'den Yemen'e seyâhat ederek 390 yaşında bir âlim zâta misafir olur. Hz. Ebû Bekir'in anlattığına göre yaşlı zât:

- Zannedersem Mekke'li, Harem-i şeriflisin? dedi.
Ben de:

- Evet, dedim.

- Zannedersem Teymâdansın?

- Evet

Benim için senin hakkında sâdece bir alâmet kaldı.

- O nedir?

- Bana karnını aç!

- Ne için olduğunu haber vermeden açamam.

- Hakikat-i ilm-i ezeli'den öğrendiğime göre, kendisine bir genç ve bir yaşlı kimsenin yardım edeceği bir nebî gönderilecektir. Yaşlı adam beyez tenli, zayıf vücutlu, karnın üstünde siyah bir ben, sol baldırının üzerinde de bir işâret bulunan kimsedir.

Ebû Bekir der ki: Ona karnımı açıp gösterdim. Göbeğimin üstündeki siyah beni gördü:

- Kâbe'nin Rabbi'na yemin ederim ki, o yaşlı adam sensin! Peygamber hakkında sana haber vereceğim. Senin bu hususta dikkatli olmanı isteyeceğim, dedi.

- O nedir? Dedim. Dedi ki:

- Dikkatli ol! Hidâyetten dalâlete meyiletme! Orta yolda sabit kal! Etrafında bulunanlarla, Allah'ın sana vermiş olduğu şeylerde Allah'tan kork, sakın!

Ebû Bekir der ki, oradaki işlerimi bitirdim. Vedâ etmek için yine yaşlı zâta gittim. Bana:

- O Nebî hakkında söylediğim bir kaç şiir beytini uh-dene alır mısın? dedi. Ben dâ:

- Evet alırım, dedim.

Bana şu beyitleri okudu; sonu şöyle bitiyordu:

- "Benden Allah'ın Resûlüne selâm götür! Ben her ne kadar Râhib isem de; onun dinine uygun olarak yaşamaktayım!"

Ebû Bekir Sıddîk:

- Onun bu vasiyyetini ve şiirini ezberledim, Mekte'ye geldim. O sırada Hz. Muhammed'e nebîlik geldiğini işittim, yerini sordum, Hz. Hatice'nin evinde olduğunu söylediler. Gidip kapıyı çaldım. Beni karşıladı. Dedim ki:

- Yâ Muhammed! Babalarının ve dedelerinin dînini terkettini! Hz. Muhammed bana:

- Ey Ebû Bekir! Ben sana ve bütün insanlara Allah'ın Resûlü'yüm! Allah'a îmân et! dedi. Ben:

- Buna delîlin nedir? dedim. Cevâben:

- Sana Yemen'de şiir beyitlerini bildiren yaşlı zattır, dedi.

- Ey Habîbim! Sana bunu kim haber verdi? dedim.

- Benden önceki peygamberlere haber veren büyük melek Cebrâil, dedi.

- Bana elini uzat! dedim, kendisini kabûl ettim. Berâberce kelime-i şehâdet'i getirdik.

Hız. Ebû Bekir Sıddîk der ki, Resûlullah'ın yanından ayrıldığımda Mekke'nin iki yanında, benim müslüman olmama Hız. Muhammed'den daha fazla sevinen kimse yoktu.

Hız. Ebû Bekir Sıddîk İslâmiyet gelmezden evvel Resûl-i Ekrem'in dostu olduğu gibi halk arasında da mu'teber bir zat olup kan davalarını hall ve fasl için hakem ta'yin olunurdu.

İlk Müslümanlar

İlk Müslüman ünvanını almak şerefini hâiz olmak hususunda dört zat vardır. **Hız. Hâtice** -radiyallahu an-hâ- ilk müslüman olandır, diyenler olduğu gibi **Hız. Ali** , **Hız. Ebû Bekir** ve **Hız. Zeyd bin Hârise** -radiyallahu an-hâ-'ın isimlerini de ileri sürenler vardır. Muhâlif gibi görülen bu rivâyetlerin hepsi de doğrudur. Çünkü ayrı ayrı itibarlarla ilk müslüman denilmeğe lâyık bu dört zattır. Kadınlar içinde ilk müslüman Hız. Hâtice , gençler içinde Hız. Ali, hür erkekler içinde Hız. Ebû Bekir, köleler içinde Hız. Zeyd'dir -radiyallahu an-hüm-.

Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şâiri

Hassân bin Sâbit -radiyallahu anh- Hz. Ebû Bekir'in bu yüksek şerefini şöyle medh eder:

"Peygamberden sonra takvâ ve adâlet itibariyle insanların en hayırlısı, Hz. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'e inanan müslümanların birincisi olan Ebû Bekir'dir." Fahr-i Âlem -sallallahu aleyhi ve sellem-Efendimiz, Hıra dağında vahy-i ilâhîye nâil ve nübüvvetle ba's olunduktan sonra, hârikülâde olan bu hâli evvelâ hayât refiki olan zevce-i muhteremeleri Hâtîcetü'l-Kübrâ -radiyallahu anhâ-'ya bildirdikten sonra Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh-'a bildirmiş ve erkekler içinde Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in nübüvvetini tasdik eden müslümanların birincisi olmuştur."

Hz. Ebû Bekir'in Delâletiyle Müslüman Olanlar

Hz. Ebû Bekir, Kureyş kavmi arasında sevilir, sözüne inanılır ve sözü dinlenir; hâtırı sayılır, itibarlı muhterem bir zat idi. Dostlarına müslümanlıktan bahsetmiş ve onun bu gayretleriyle İslâm tarihinde fevkalâde mühim ve kıymet ihrâz eden şahıslar müslümanlığı kabul etmişlerdir.

Aşere-i mübeşşereden Hz. Osman bin Affan, Zübeyr bin Avvâm, Abdurrahman bin Avf, Sa'd ibni Ebi Vakkas, Talha bin Ubeydullah, Ebû Ubeyde bin Cerrâh -rıdvânullahi teâlâ âleyhim ecmâîn- hazarâtı ile Osman bin Maz'un, Abdullah bin Mes'ûd, Habbâb bin Eret, Süheyb-i Rûmî gibi zatlar İslâm nûruna kavuşarak sâbikûn-ı evvelûn'dan olmuşlardır.

Hız. Ebû Bekir, İslâmiyet semâsında parlak yıldızlar gibi parlayan bu şahsiyetler için bir merkez teşkil ediyordu. Bu muhterem zevâtı İslâmiyete sokmağa muvafak olduktan sonra evinin içinde meşcid edindiği bir odasında ibâdet ederek son derece rakîk ve müessir sesiyle Kur'ân-ı Hâkîm-i okur ve fart-ı muhabbetinden kendisi ağlar ve dinleyenleri ağlatır, herkesin dînî zevkini, rûhânî şevkini çoştururdu.

H.z. Ebû Bekir'in Kasidesi

قصيدة مباركة لربك الصديق رضي الله عنه

جُدْ بِلَطْفِكَ يَا إِلَهِي مَنْ لَهُ زَادٌ قَلِيلٌ
ذَنْبُهُ ذَنْبٌ عَظِيمٌ فَأَغْفِرِ الذَّنْبَ الْعَظِيمَ
مِنْهُ عِصْيَانٌ وَنِسْيَانٌ وَهُوَ بَعْدَ سَهْوٍ
قَالَ يَا رَبِّ ذُنُوبِي مِثْلُ رَمْلِ لَا يُعَدُّ
كَيْفَ حَالِي يَا إِلَهِي لَيْسَ لِي خَيْرُ الْعَمَلِ
عَافِيٍّ مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَاقْفِرْ عَنِّي حَاجَتِي
قُلْ لِنَارِي أُتْرِدِي يَا رَبِّ فِي حَقِّي كَمَا
أَنْتَ شَافِي أَنْتَ كَافِي فِي مُهِمَّاتِ الْأُمُورِ
رَبِّهِبْ لِي كَمَنْ فَضَّلْتَ أَنْتَ وَهَاتِكُمْ هِمٌّ
هَبْ لَنَا مَلَكًا كَبِيرًا نَجِينًا مِمَّا نَخَافُ
إِنَّ مُوسَى ابْنَ عِيسَى ابْنَ يَحْيَى ابْنَ نُوحٍ

مُفْلِسٌ الصِّدْقِ يَأْتِي عِنْدَ بَابِكَ يَا جَلِيلُ
إِنَّهُ شَخْصٌ غَرِيبٌ مُذْنِبٌ عَبْدٌ ذَلِيلٌ
مِنْكَ إِخْسَانٌ وَفَضْلٌ بَعْدَ عَطَاءِ الْجَزِيلِ
فَاعْفُ عَنِّي كُلَّ ذَنْبٍ فَاصْفِحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ
سَوْءُ أَعْمَالِي كَثِيرٌ زَادُ طَاعَاتِي قَلِيلٌ
إِنَّ لِي قَلْبًا سَقِيمًا أَنْتَ مَنْ يَشْفِي الْعَلِيلَ
قُلْتَ قُلْ يَا نَارُ كُونِي أَنْتَ فِي حَقِّ الْخَلِيلِ
أَنْتَ رَبِّي أَنْتَ حَسْبِي أَنْتَ لِي نِعْمَ الْوَكِيلُ
أَعْطِنِي مَا فِي ضَمِيرِي دُلْنِي خَيْرَ الدَّلِيلِ
رَبَّنَا إِذْ أَنْتَ قَاضِي وَالسَّادِي جِبْرَائِيلُ
أَنْتَ يَا صِدِّيقَ عَاصِي تُبَالِي الْمَوْلَى الْجَلِيلِ

Tercemesi

Ya ilâhî! Azığı az olan bizlere lütfunu bol ver!
Ey Celli olan Allah! Müflis kulun kapına sıdk ile gelmiştir.

Onun günahı çok büyük günahdır, o büyük günahı mağfiret et!
O, garip bir şahıstır, günahkârdır, zellî bir kuldur.

Ondan isyan, nısyan sehv, sonra yine sehv sudûr etmektedir.
Senden de ihsan, fazl, sonra ziyadesiyle vermek zuhûr eder.

O dedi ki, yâ Râbî! Suçlarım kumlar gibi sayılmaz.
Bütün günahlardan beni kurtar. Suçlarımdan güzelce geç!

Yâ İlahî! Benim hâlim ne olacak? Hayırlı bir işim yok.
Kötü işlerim çok, tâat azığım azdır.

Bütün derterime devâ ver; hâcetlerimi de lütfel!
Benim kalbim hastadır. Hastaya şifa veren sensin.

Yâ Râbî! İbrahim gibi beni de âteşine söyle de yaktırtma.
Hz. Halil hakkında, "Ey âteş yakma!" dediğin gibi.

Şâfi sensin, Kâfi sensin, bütün mühim işlerde.
Rabbim Sen'sin, bana yeten Sen'sin, en güzel vekil Sen'sin.

Yâ Râbî! Bana fazl hazinenden ver! Sen çok veren ve ikram edensin!
İçimden istediğimi ver, bana en hayırlı delil ol!

Bizlere büyük mülk de bağışla, korktuğumuzdan kurtar.
Ey Rabbimiz, sen Kâdî ve Cebrail münâdî olduğu günde.

Nerde Mûsa, nerde İsâ, nerde Yahya, nerde Nûh?
Ey âsi Sıddîk! Sen celli olan Mevlân'a tövbe et.

Resûl-i Ekrem'e Arkadaşlığı

Hz. Ebû Bekir, müslümanlığı kabûl ettikten sonra Hz. Peygamberin irtihâline kadar onun yanından ayrılmamış seferde ve hizada onun sohbetinde bulunmuş ve onun dâima mahrem-i esrârı olmuş, malıyla, canıyla, dimağıyla ve bütün kudretiyle ona yardım etmiştir.

İslâmiyet dâvâsı uğrunda ihtiyar edemeyeceği bir fedâkarlık yoktu. Hz. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in en hayırlı ve candan arkadaşı idi. Hicrette dahi yâr-ı gâr (mağara arkadaşı) olmuştur.

Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- Ebû Bekir -radiyallahu anh- hakkında şöyle buyurmuştur:

- *"Cenâb-ı Hakk beni size gönderdi, bana 'yalan söylüyorsun' dediniz; yalnız Ebû Bekir, 'doğru söylüyorsun' dedi ve bana canıyla, malıyla yardım etti."*

Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz, her gün akşam ve sabah onun evine giderek orada onunla ve arkadaşlarıyla konuşurdu.

Araplara İslâmiyeti tebliğ ettikçe Hz. Ebû Bekir de refâkat ederdi. Mekke'de müslümanlığı kabul eden yabancısı, zâif kabilelere mensûb olanlar da vardı. Bunların içinde Bilâl, kızgın kumlar üzerine yatırılır, göğsüne taşlar yığılır o halde bırakılırdı. Habbab bin Eret yanmış kömürler üzerine yatırılırdı. Ammar bayıncaya kadar dövülürdü. Ebû Fukeyhe'nin ayağına bir ip takılır, çakıllar üzerinde sürüklenirdi. Lübeyne, müthiş dayaklar altında kıvranırdı. Züneyre türlü türlü işkencelere uğrardı.

Nehdiye'nin müslüman olmak yüzünden çekmediği kal-mazdı. Ümm-i Abîse de onlardan biri idi.

Hz. Ebû Bekir -radıyallahu anh- hatırı sayılır bir tâ-cir ve büyük bir servet sahibiydi. İbni Sa'd'ın tahminine göre kırk bin dirhem miktarında bir sermayeyle ticaret işlerini çevirirdi

Elinde nesi varsa Allah -celle celâluhu- yolunda, din uğrunda sarf eder, hayr işlerine harcardı.

Onun büyük ve unutulmaz hizmetlerinden biri de müşriklerin işkencesi altında inleyen bîçare müslüman esirleri satın alarak azâd etmesidir. Bu suretle hem iş-kenceden kurtulan ve hem de hürriyete kavuşan müs-lümanları ne kadar sevindirmiştir.

Hz. Ebû Bekir (r.a.)'ın Âzâd Ettikleri

Müşriklerin bütün kinleri ile zaif ve bîçare müslü-manları döverek onlara hatır ve hayale gelmedik işken-celeri yaptıkları mâ'lumdur.

Mevki sahibi ve itibarlı müslümanlara bir şey yap-madıklarından hâmîsiz gördükleri zavallılara işkence ederlerdi.

Bir gün Bilâl'i Habeş'i yi efendisi yakıcı güneşin al-tında, kızgın kumların üstüne yatırmış, göğsüne koca-man bir taş koymuş, onu o işkence altında ölüm ile baş başa bırakmıştı. Hz. Ebû Bekir -radıyallahu anh-, Bilâl-i Habeşî -radıyallahu anh-ı bu halde görünce yüreği sızlamış derhal satın alarak azâd etmiştir. Âmir bin Fû-

heyre'yi de işkence altında satın alıp âzâd etmiştir. Lübeyne, Züneyre, Nehdiye ve Ümm-i Abisî gibi kadınları da büyük meblağ mukabilinde sahiplerinden satın alarak hepsini işkenceden kurtararak âzâd etmiştir.

Ebû Bekir -radiyallahu anh-, İslâm mefkûresine canını, malını vakfetmiş ve her gazâda bulunmuş, en nâzik anlarda vücûdunu siper ederek Hz. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'i canından ziyade korumuştur.

Bir defa müşrikler Peygamberimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-i Kâbe'de yakalamışlar, dövmeye başlamışlar, Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh- da imdadına yetişmiş ve mütecavizlerin yüzlerine bağırarak: "Rabbim Allah'dır dediği için bir insana bu yapılır mı?" diye çıkmış, müşrikler de oradan savuşmuştu.

Yine bir gün Peygamberimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- Harem-i Şerifte namaz kılar iken müşriklerden Ukbe bin Muayt; Resûl-i Ekrem Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in üzerine mülevvesât attığı ve bir kere de abasını boynuna dolayarak boğmak istediği esnada Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh- hemen yetişerek kurtarmıştı.

HABEŞİSTAN'A HİCRET TEŞEBBÜSÜ

*K*ureyş'in mezâlimi müslümanların fakir ve bi-çâre olanlarına münhasır değildi. Hz. Ebû Bekir de tarruza uğradığından diğer müslümanlar gibi Habeşistan'a hicret etmeği düşündü. O nüfûz ve mevki sahibiydi. Onu hicrete sevkeden başlıca sebep ise "müşriklerin kendisini yüksek sesle Kur'an-ı Kerim okumaktan men'etmeleri" idi. Çünkü onu Kur'an okur iken işitenler mutlaka dinliyorlardı. Kur'an'ın uyandırıcı mânâsı ve Hz. Ebû Bekir'in rûhnüvâz sadâsı gayr-i müslimlerin ruhlarını sararak müslümanlığa yöneltiyordu. Kureyş ise İslâmın intişarına mâni olmak için her çâyeye baş vuruyordu. Bunun için Hz. Ebû Bekir'i de âşikâre Kur'an okumaktan menetttiler.

Bu ona pek ağır geldi. Müsâade-i Nebevî üzerine Habeşistan'a hicret için Mekke'den çıkmış iken "*Berkü'l-gımad*" denilen, Mekke'den beş konak mesafede olan yerde "*Kâre*" kabilesinin reisi *İbnüddağne*'ye rast gelmişti. O, ona "nereye gideceğini" sordu. Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh-da:

-Kureyş benim içinde doğduğum ve büyüdüğüm şehirde serbestce ikametime mâni oluyorlar. Onun için terk-i diyâr ediyorum. Huzûr ve sukûn içinde Allah'a -celle celâluhu- ibadet edebilecek bir yere gitmek istiyorum." demiş, İbnüddağne de:

- "Sen hürmete şayan olan râbitalara hürmet eder, sözün doğrusunu söyler, yoksullara yardım eder, felâketzedeleri kurtarır, misâfirlere mihmân-nüvazlık gösterir bir âdemsin." diyerek Mekke'nin Ebû Bekir -radiyallahu anh- gibi pek değerli bir şahıstan mahrûm kalmasına gönlü razı olmamış, onu geri çevirerek Mekke'ye götürmüştü.

İbnüddağne, Kureyş rüesâsına Ebû Bekir'in fezâilini anlatmış; onlarda alenen namaz kılmamak, Kur'an okumamak şartı ile Mekke'de kalabileceğini söylemişlerdi. Bu sûretle Ebû Bekir -radiyallahu anh- da yalnız evindeki mescidinde ibâdete ve Kur'an'ı okumağa devam etmiş. Müşrikler buna da itiraz ederek Ebû Bekir'in Kur'an okuması ile gençler ve kadınlar üzerine te'sir ettiğini ve bu sûretle onları âbâ ve ecdâdının dininden çevirdiğini söylemişlerdi.

Ebû Bekir -radiyallahu anh-, yumuşak kalbli, hassas yürekli bir zat idi. Kur'an okur iken gözlerinden yaşlar boşanırdı. Onun bu huşû halini görenler de hudûa dalarak yürekleri yumuşardı.

Müşriklerin yine mûmânaati üzerine İbnüddağne, "Bu şerâit dâhilinde Ebû Bekri himaye etmeyeceğini" söylemiş Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh- de ona: "Himâyesine muhtaç olmadığını, çünkü Cenâb-ı Allah'ın himâyesinin kâfi geldiğini" söylemişti."

HICRETTE HZ. EBÛ BEKİR

radıyallahu anh

*S*lâm tarihinde en mühim bir hâdise olan Hicret-i Nebevi'de Ebû Bekir -radıyallahu anh- âilesinin şerefli, büyük bir hizmeti vardır. Hicret-i Peygamberî tarihin seyrini değiştiren mühim bir hâdisedir. İslâm güneşinin Medine-i Münevvere ufuklarında bütün meş'aleleriyle parlayarak, arzın her tarafını aydınlatmağa başlaması bu hicretten sonradır.

Müslümanlar, Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-'den aldıkları talimât üzerine birer ikişer Medine-i Münevvere'ye hicret ederken Ebû Bekir -radıyallahu anh- da Mekke-i Mükerrreme'de kalmıştı. O da hicret etmeği arzu edince Hz. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- ona:

- "Dur bakalım, belki Allah -celle celâluhu- sana bir arkadaş nasib eder." demiş; O da beklemeğe başlamıştı.

Aşhâb-i Kirâm'ın Mekke'den Medine'ye hicret etmeleri, Evs ve Hazreç kabîlelerinin de îmâna gelmeleri

üzerine Medine'de dîn-i İslâm kuvvet buldu. Müşriklerin akılları erdi ki, Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- de onların yanına giderse Medine' de büyük kuvve-i İslâmiye peydâ olacak ve Kureyş'in Şam yolunda pek mühim bir güzergâh olan Medine diyârı da ehl-i İslâm elinde kalacaktı.

Kureyş'in müşriklerinin uluları buralarını düşündükçe telâşa düştüler ve hemen müşâverelerde bulunmak üzere Dârunnedve'de toplandılar.

Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-'in mübarek vücûdunu ortadan kaldırmak kararını aldılar. Bu kararın icrâsı için gece Resûl-i Ekrem'in evi önünde birikip onun uyumasına muntâzır oldular.

Cebrail -aleyhisselâm- gelip keyfiyeti Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-'e haber verdi. Medine'ye hicret etmek üzere me'zûn ve Ebû Bekir Sıddîk'i birlikte götürmeğe memûr olduğunu bildirdi.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hemen Ali bin Ebi Tâlib -radiyallahu anh-'ı çağırdı ve:

- "Yâ Ali! Ben Medine'ye gidiyorum. Bu emânetleri sahiplerine teslim et, sen de durma gel. Fakat şimdi benim döşeğime yat ki, müşrikler beni yatıyor zannetsinler." buyurdu.

Ali -kerremallahu vecheh-, Resûl-i Ekrem'in döşeğine yattı ve Resûl-i Ekrem'in yeşil hırkasını kendi üzerine örttü.

Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-, hemen bir avuç toprak aldı ve Yâsin-i şerif sûresini evvelinden:

وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ
فَهُمْ لَا يَبْصُرُونَ

"Biz hem önlerinden bir sedd hem arkalarından bir sedd çektik. Böylece onları sarıverdik. Artık göremezler."² ayet-i kerîmesini âhirine kadar okudu. O toprağı kapısı önünde bekleyen müşriklerin üzerine saçtı ve çıkıp gitti. Müşrikler kör gibi onu görmediler.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-, Ebû Bekir Sıddîk -radiyallahü anh-'ın hânesine vardı. Kapısı önünde durdu âdâb-ı şer-i şerif üzere: "İçeri girmeğe ev sahibinin izni var mı?" diye sordu. Hz. Ebû Bekir de "Buyrunuz yâ Resûlallah" dedikten sonra Resûl-i Ekrem içeri girdi ve taraf-ı Bâri Teâlâ'dan hicrete me'zun olduğunu bildirdi. Ebû Bekir Sıddîk -radiyallahü anh- da "Ben de birlikte miyim?" diye sordu. Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- de "Evet" buyurunca, Ebû Bekir Sıddîk'in -radiyallahü anh- sürûrundan gözlerinden yaşlar aktı.

O gün Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- akşama kadar Ebû Bekir -radiyallahü anh-'ın hanesinde oturup gece Ebû Bekir ile birlikte çıkıp Sevr dağında bir ıssız mağaraya girdiler. Derhal Kâdir-i mutlak Allah Teâlâ -celle celâluhu- hazretlerinin emri ile bir örümcek gelip o mağaranın ağzına ağını gerdi ve bir çift yabâni güvercin de gelip yumurtladı.

Kureys'in arayıcıları gelip Sevr dağının etrafını do-

laştılar. Onlardan Ümeyye bin Halef beraber gelip o mağaranın önünde durdular, "şu mağarayı da arayalım" diye birbirleriyle söyleştiler. Ümeyye bin Halef onlara:

- "Allah Teâlâ -celle celâluhu- akıllar versin, orada ne işiniz var? Orada Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- doğmadan bu örümcekler ağ germiş, sonra güvercinler yuva yapmış." deyince cümlesi dönüp gittiler. Halbuki mağaranın ağzına geldiklerinde içeriden Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- ile Ebû Bekir -radı-yallahu anh- onları görüyordu. Lâkin onlar bu iki hazreti göremiyorlardı.

Nitekim **Kâsîde-i Bürde**'de bu durum şöyle anlatılır:

وَمَا حَوَى الْعَارُ مِنْ خَيْرٍ وَمِنْ كَرِيمٍ
فَالصِّدْقُ فِي الْعَارِ وَالصِّدِّيقُ لَدَيْرٍ مَا
وَكُلُّ طَرْفٍ مِنَ الْكُفْرِ عَنَّا عَمِي
وَهُمْ يَقُولُونَ مَا بِالْعَارِ مِنْ أَرِيمٍ
ظَنُّوا الْحَمَامَ وَظَنُّوا الْعَنْكَبُوتَ عَلَى
حَيْرِ الْبَرِّيَّةِ لَدَيْتُنْجٍ وَلَوْ تَحْمَمُ
وَقَايَةُ اللَّهِ أَخْتٌ عَن مُصْبَاعِهِ
مِنَ الدُّرُوعِ وَعَنْ عَالٍ مِنَ الْأَطْمِ

Tercemesi

Gâr içine aldığı hayır keremkânların
Kâfirlerin gözleri görmedi oldu âmî

Sıdk ile Sıddîk girip gâra, gelen kâfirler
Mağarada kimse yok diye vururlar demi

Mağaranın önüne güvercin ve örümcek
Evler yapıp sakladı Rasûl-i Muhteremî

*Şol kulu ki Hâlik-i hıfzeyeye istemez
Kat kat olan zırhı ve hem mürtefi kal'ayı*

Hâfız-ı Hakîki Hak Teâlâ hazretleri vikaye buyurarak onları şaşırttığından gâr'ın içine bakmamışlardır.

Onlar mağara önüne geldiklerinde Ebû Bekir -radiyallahu anh- pek ziyade mahzûn olarak:

- "Ya Rasûlallah beni öldürürlerse ne gam. Ben bir şahısım, amma Allah -celle celâluhu- göstermesin sana bir ziyan eriştirecek olurlarsa bütün ümmetin helâkine sebep olur." dedikte Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-:

- "Allah bizimle beraberdir." diye tesliyet verdi.

إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا

Mağarada buldukları vakitte Rasûlullah arkadaşı olan Ebû Bekir'e: "**Mahzûn olma; zira Allah -celle celâluhu-'in inayeti bizimle beraberdir.**"³ buyurdu. Müşrikler dönüp gittikten sonra Ebû Bekir -radiyallahu anh-:

- "Yâ Rasûlallah! Eğer içlerinden birisi şöylece önüne bakıverseydi bizi görürdü." dedikte Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-:

- "Ya sen ne zannedersin o iki refik hakkında ki onların üçüncüsü Allah -celle celâluhu- ola" diye buyurdu.

ثَانِي اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ

3. Tevbe Sûresi/40.

Ebû Bekir -radiyallahu anh- mağaraya girdikte bir delik gördü, oradan yılan ve çiyân gibi bir muzır hayvan çıkıp da Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-'e zarar vermesin diye o deliği ayağıyla tıkayıp oturdu. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- de ona dayanıp uykuya vardı.

Halbuki o delikten bir yılan çıktı. Ebû Bekir Sıddîk -radiyallahu anh-'ın ayağını soktu. Ebû Bekir, Fahr-i Âlem -sallallahu aleyhi ve sellem- uyanıp da rahatsız olmasın diye ayağını çekmedi. Lâkin canı acıyıp gözlerinden yaş aktı ve gözyaşları Resûl-i Ekrem'in mübarek yüzüne damlamakla uykudan uyandı.

- "Ne var yâ Ebâ Bekir?" diye sordu. O da:

- "Yâ Rasûlallah ayağımı bir şey soktu amma beis yok. Anam, babam sana feda olsun." diye cevap verdi.

Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- kalktı yılanın soktuğu yere tükürüğünü sürdü, derhal acısı zâil oldu ve Hz. Sıddîk da şifa buldu.

Hz. Âişe -radiyallahu anhâ- der ki:

- "Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz hazretleri, Mekke-i Mükerrreme'de bulunan ehl-i İslâm'a hitaben: "*Tahkikan bana sizin dâr-ı hicretiniz gösterildi, iki taşlık ortasında hurmalık bir mahaldir.*" buyurmuştur. Buna binâen artık hicret edenler Medine-i Münevvere'ye hicret ettiler.

Habeşistan tarafına hicret edenler de tekrar Mekte'ye avdet edip sonra Medine'ye hicret ettiler.

Sonra babam Ebû Bekir de hicrete hazırlandı ise de, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz hazretleri Ebû Bekir'e hitaben:

- *"Biraz sabredin; zira muhakkak ki Allah tarafından hicretim için bana izin verilmesini ümid ediyorum."* buyurdu.

Ebû Bekir tekrar:

- "Anam babam sana fedâ olsun yâ Rasûlallah, hakikaten hicret-i nebeviniz için izn-i ilâhi'yi me'mul edermisiniz?" dedi. Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz hazretleri:

- *"Kaviyyen me'mul ederim"*, buyurdu ve o yolda Ebû Bekir dahi Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz hazretlerinin sohbet ve maiyyet-i risaletpenâhilerinde hicret etmek üzere nefsini hicretten haps ve men eyledi; hem de Ebû Bekir dört ay mütemâdiyen "ha bugün ha yarın" diyerek iki hecin deveyi evinde besledi.

Hız. Âişe devamla der ki:

Bir gün öğle vaktinin evvelinde cümlemiz babamın evinde oturmakta iken hâne halkımızdan biri Ebû Bekir'e hitaben:

- İşte Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz hazretleri mübârek re's-i saadetini bir baş örtüsüyle örtmüş olduğu halde ve hem de dâima gelmesi

mutad olmayan bu saatte gelmiş kapıdadır, dedi. Ebû Bekir dahi:

- "Anam babam ona fedâ olsun, vallahi öyle ise bu vakitte ve bu saatte teşrif-i nebevileri her halde ancak büyük bir hâdise zuhurundan dolayıdır" dedi.

Sonra Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz hazretleri gelip hânemize girmek için istîzân buyurdu. Ebû Bekir de zât-ı nübüvvetpenâhîlerine izin verip hânemizi teşrif buyurdular.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz hazretleri, babam Ebû Bekir'e hitaben:

- "Yanınızda bulunanları hânenizden dışarı çıkarınız." buyurdu. Yâni gizli bir şey söyleyeceğim, hânenizde bulunanalar hânedan çiksin demek istediler.

Ebû Bekir dahi bu emr-i Risaletpenâhîye cevaben:

- "Aman yâ Rasûlallah anam babam sana fedâ olsun, hânemizde bulunanların cümlesi ancak sizin ehl-i iyâlinizdir." Yâni önce akd-i nikâh edilen Âişe ve vâlide-sinden ibarettir.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz hazretleri, Ebû Bekir'e hitaben:

- "*Muhakkak ki artık Medine'ye hurûcum ve hicretim için bana izin verildi.*" buyurdu.

Ebû Bekir dahi:

- "Babam sana fedâ olsun yâ Rasûlallah ben de maiyyet ve sohbetinizde bulunacak mıyım?" dedi.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz hazretleri de:

- "Evet sen de beraberimdesin" buyurdu. Sonra Ebû Bekir:

- "Yâ Rasûlallah! Babam sana kurban ve fedâ olsun bu iki râhilenin hecin devemin birini alınız." dedi. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz hazretleri de:

- "Evet alacağım amma ancak kıymet-i hakîkiyesiyle satın alacağım." buyurdu.

Hiz. Âişe devamla:

Biz çarçabuk dağarcık içinde her ikisinin levâzım-ı seferiyyelerini, zahîrelerini ihzâr eyledik. Kız kardeşim Esmâ dahi nîtak tesmiye olunan kendi kuşağını ikiye şakkekip dağarcığın ağzını bağladı. Bu yüzden hemşîrem Esmâ'ya "*zâtünnitakayn*" tesmiye edildi. Yâni belinin kuşağını ikiye şakkekip birisiyle zahîre dağarcığının ağzını ve diğer parçasıyla da su kırbasının ağzını bağladığından Esmâ -radıyallahu anha-'ya iki kuşak sâhibesi manâsına olan "*zâtünnitakayn*" adı verildi.

Sonra Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz hazretleriyle Hiz. Ebû Bekir, Cebel-i Sevr'deki gâr'a girip üç gece ihtifâ ettiler. Perşembe günü girip pazartesi günü çıktılar.

Ebû Bekir'in oğlu Abdullah da gâr'da geceleri bekler, gayet çevik bir delikanlı olduğundan seher vaktinde sür'atle Mekke'ye gelerek Kureyş ile Mekke'de bulunur

ve Kureyş tarafından Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz ve Hz. Ebû Bekir haklarında ne mekir ve ne hileye karar verildi ise akşam karanlığında gâr'a gelip haber verirdi.

Âmir bin Fûheyre nâm kölemiz, çobanımız da Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz hazretleriyle Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh- için gâr civârında koyunları güderdi. Yatsı vaktinden bir saat sonra taze süt ve ateşte kızdırılmış taş, süt kabı içine atılıp bir dereceye kadar ısınmış süt içerlerdi. Hattâ gecenin âhîrinde Âmir bin Fûheyre koyunlarıyla mağaraya gelip Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz hazretleriyle Hz. Ebû Bekir işitsin ve kendisinin Âmir olduğunu anlasınlar diye koyunlarına sayha ederdî. Üç gece bu hal devam etti. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz hazretleriyle Ebû Bekir daha önce Mekke'de iken üç gece sonra develeriyle Sevr Gâr'ına gelmek ve Medîne'ye kadar yolda rehberlik etmek üzere daha henüz küffârı Kureyş dininde olan Abdullah bin Ureykî emniyet ve itimat edilir bir kimse olduğundan ondan söz alarak muâhede buyurmuşlardı.

Sûrâka'nın Rasûlullah'ı Yakalama Teşebbüsü

Sûrâka bin Malik der ki:

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz hazretleri ve Hz. Ebû Bekir'in her birerinin diyeti yüz deve olmak üzere ikisinden birini katil veya esir edip getiren kimseye yüz devé verileceğine dair Kureyş kefer-

sinin vermiş olduğu kararı tebliğ ve ilân etmek üzere gönderilmiş elçiler bize gelip haber verdiler.

Bir mecliste oturmakta iken bir kimse gelip yanı başımızda oturdu, bana hitaben:

- "Ey Sürâka, şimdi ben sahil yolunda bir takım eşhasın karaltısını gördüm. Mutlaka ben onları Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- ve Muhammed'in ashâbı zannedirim" dedi.

Ben onların Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- ile ashâbı olduğunu anladım; fakat suhûletle elde edilebilecek böyle bir ganîmete başkasının iştirak etmemesi için merkuma hitaben:

- "Senin gördüğün eşhas onlar değildir, falanca şahıslardır." dedim. Bir saat sonra meclisten kalkıp eve geldim. Kısrağımı yüksek tepenin arkasına götürüp beklemek üzere câriyeme emreyledim. Ben de okumu ve mızrağımı alıp hânemin arkasından çıktım. Hem de mızrağımın süngüsünün parlaklığını kimse görmemesi için mızrağımın demirini aşağı eğerek yerde sürükledim. Kısrağımın yanına varıp bindim. Hemen kısrağımı dörtnal kemâl-i sûratle koşturdum. Hattâ ben onlara yaklaştım kısrağımın ayağı kaydı, ben de kısrağımdan düştüm.

Sonra ben ok torbamın içine elimi sokarak kur'a ezlâmımı çıkarıp, "Acaba ben bunlara zarar ve ziyân edeyim mi?" diye ezlâm ile tefe'ül ettim! Kur'a attım tefe'ülümde arzu etmediğim taraf çıktı. Fakat ben yine buna rağmen hayvanıma bindim evvelki gibi kısrağımı

koşturdum. Hattâ Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerinin kıraatini işittim. Halbuki Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri arkasına dönüp bana hiç bakmıyordu. Ebû Bekir ise arkasına çok bakar idi. Bu esnada benim kısırağımın iki ayağı dizlerine kadar yere battı; yâni mûcize-i nebeviyye olarak hayvanın iki ön ayakları yere battı. Sonra ben hayvandan yere düştüm. Hayvanımı kaldırmak için zecr ve tehdit eyledim. Hayvanım dahi kalkmak için çabaladı ise de bir türlü yere batmış ayağını çıkaramıyordu. Güç hal ile çıkarıp kısırağım ayakta durunca kısırağımın iki ayağının izinden bir ateş dumanı gibi duman çıkıp semâya intişâr etti. Sonra ben tekrar ezlâmımı çıkarıp kur'a attım. Yine arzumun hilâfına olarak "sakın onlara zarar verme" diye çıktı.

Sonra onlara hitaben: "Amân" diye nida eyledim. Onlar tevakkuf eylediler, sonra ben hayvanıma bindim onların yanlarına vardım.

Sonra bu yolda mûcize-i nebeviyye ile hayvanımın ayaklarının yere battığını ve kendimin hayvandan düşüp de bunlara zarar îrâsından men ve haps edildiğimi tehattur ve mulâhaza ederek Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerinin emri zâhir ve gâlip geleceği de hâtırıma gelerek Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e hitaben:

- Senin kavmin seni katl ve esir edene diyet vadedtiler, dedim. Ve Kureyş adamlarının, haklarında ne tür fikir beslediklerini haber verdim. Hem de ben onlara nezdimde bulunan zahîre ve metâmı arz ve takdim ey-

ledim. Fakat onlar benden hiç bir şeyi eksik etmediler ve benden hiç bir şey istemediler.

Ancak Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri bana hitaben:

- "Sen bizim işimizi ketmet ve gizle"buyurdu. Bir rivayette, "Kureyşten hiç bir kimseyi arkamızdan gelmeğe bırakma"buyurdu.

Sonra ben, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerinden ahd ve emânımı hâvî kağıt ve emannâme istedim.

Aleyhisselâtü Vesselâm hazretleri Âmir bin Führeye'emredip bir deri parçası üzerine emannâme yazdırdı, bana verdi. Sonra Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri maiyyet-i seniyyeleriyle yola devam eyledi.

Medineî Müslümanların Rasûlullahı Beklemeleri

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri Medine'ye varmadan yolda tüccârân-ı Mekke'den Şam'a gidip avdet eden Zübeyr bin Avvâm -radiyallahu anh-'a rast geldi. Hemen Hz. Zübeyr, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerine ve Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh-'a beyaz kisve giydirdi.

Medine-i Münevvere müslümanları Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerinin Mekke'den hicretle Medine'yi teşrifleri için yola çıktığını işittiklerinden is-

tikbâl-i risâletpenâhîleri için her gün sabahtan öğle sıcağına kadar Medine haricinde "**Harra**"nâm kara taşlık mahalde muntazır olup sonra hânelerine avdet ederlerdi.

Yine bir gün çokca intizardan sonra herkes hânelerine avdet etmiş iken her nasılsa Medine yahudilerinden biri kendisine müteallik bir şeye bakmak üzere Medine'nin hısn yâni kal'asından birine çıkıp bir cihetine bakmakta iken gayet uzaktan beyazlar içinde olduğu halde şiddet-i harareten hâsıl olan su gibi serap ve sis içinde kâh meydana çıkıp kâh gaib olarak yolda teşrif etmekte olan Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleriyle maiyyet-i risâletpenâhîde bulunan ashâb-ı kirâmı görünce yahûdi kendisine hâkim olamayarak yüksek sedâ ile:

- "Ey Medine müslümanları! Sizin muntazır bulduğunuz sâhib-i devletiniz geliyor" diye nidâ eder.

Hemen bütün Medine'de bulunan Ehl-i İslâm yerlerinden hânelerinden sığırayıp silâhlarını alarak Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerini istikbâle koştular. "**Harra**" denilen mahalde Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e kavuştular. Sonra Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerini Medine yolundan sağ tarafa "**Kuba**" cihetine tebdil-i istikametle Kubâ'da Beni Avf bin Ömer'in hanesinde misafir oldu.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ziyareti-ne ve "**Hoş Âmedî**" ye gelenlere Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh- mülâkat edip bakardı. Rasûlullah -sallallahu

aleyhi ve sellem- hazretleri ise gayet temkinli ve sükût bir halde bulunur idi. Hatta Ensardan ve Medine ahâli-sinden önce Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-i görmemiş olanlar Hz. Ebû Bekir'i peygamber zanniyle Hz. Ebû Bekir'e selâm ve tahiyat eder idi.

Tâki, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerine güneş isabet edip de sonra Hz. Ebû Bekir -radıyallahu anh- kendi ridâsiyle Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerine gölgelik yaptığında Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerini tanıdılar.

Kuba'da İnşâ Edilen Mescid

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri ondört gece Kuba'da kaldılar. Hakkında, Tevbe Sûresindeki;

لَمَسْجِدٍ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَى

“... Takvâ üzerine kurulan mescit...” meâlindeki âyeti celile⁴ nâzil olan Kuba Mescid-i Şerifini te'sis ve bina buyurdu. Ve mescid-i mezkûr'da namazı edâ eyledi. Sonra cuma günü kuşluk vakti râhilesine yani hecin devesine binerek Medine-i Münevvere'ye müteveccihen hareket buyurdu.

Medine-i Münevvere'ye dâhil olup şimdiki Mescid-i

4. Tevbe Sûresi/108.

Saâdet'in bulunduğu mahalle vasıl olduğunda devesi orada çöktü ve o mevkide oturdu. Deve çöktüğünde:

- "İnşallah burası bizim menzilimiz ve makamımızdır." buyurdular.

Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz, Medine-i Münevvere'de muhâcirin ile ensar arasında kardeşlik muâhâtını, dostluğunu vücûda getirmiştir.

Müslümanlar Medine'ye vardıkları sonra emnû emâne kavuşmuşlardı. Müslümanlar için bir mescid tesis edilmesi düşünülmüş, iki yetime ait arsa Mescid-i Şerif için münasip görüldüğünden bu iki yetim arsasını Resûl-i Ekrem-sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimize hediye etmek istemişler ise de o, "yetim malını katiiyen kabul edemeyeciğini" beyan etmiş, Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh- da bu arsanın bedelini ödemiştir.

Medine'de Rasûlullah'ın mihmandarı **Ebû Eyyüb el-Ensârî** -radiyallahu anh- der ki:

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri Medine-i Münevvere'yi teşriflerinde:

- "Medine'de bulunan akraba ve taallûkatımızın hânelerinden bize en yakın olan hâne kimin hânesidir ve hangi hânedir?" diye sorulunca Ebû Eyyüb el-Ensârî -radiyallahu anh-:

- "Ya Nebiyallah benim hânemdir. Şu kuyu da benim kuyumdur." dedi.

Sonra Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri Ebû Eyyûb'a:

- "Öyle ise gidip bize hânenizde ikametimiz için yerimizi hazırla" buyurdu.

Ebû Eyyûb el-Ensârî -radiyallahu anh- da hazırladı. Sonra Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleriyle Hz. Ebû Bekir'e hitaben:

- "Allah AzîmüŖŖanın yûmnü bereketi ve saâdeti üzere her ikinizde kalkınız lütfen ve tenezzülen hânemi teşrif buyurunuz." meâlinde söz söyledi.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri dahi Ebû Eyyûb el-Ensârî -radiyallahu anh-'ın hânesine teşrif buyurup orada bir müddet müsâfereten ikamet buyurdıklarında yahûdilerin a'lem-i ulemasından Abdullah bin Selâm, Ŗeref-i İslâm ile müŖerref oldu.

Abdullah bin Selâm ve Diğer Medine Yahûdileri

Abdullah bin Selâm, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e hitaben:

- "Yâ Rasûlallah! Ben Ŗehadet ederim ki sen hakiki Rasûlullahsın ve kibel-i İlahiden senin getirdiğinin cümlesi hak ve gerçektir. Yehûd tâifesi bilirler ki, ben onların seyyidiyim ve seyyidlerinin oğluyum ve onların a'lemiyim ve onların a'lemi olan bir zâtın oğluyum. Ŗimdi yahûdîleri lütfen huzûr-ı nebevîye celb ve da'vetle benim İslâm olduğuma onlar muttalî olmazdan evvel onla-

ra beni sual ediniz. Benim mevkiimi kendileri de tasdik ederler. Zira sonra benim İslâm olduğuma muttâlî olurlarsa onlar, hakkımda bende olmayan bir takım isnadâda, zem ve tecâvüzde bulunurlar” diye rica etti.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz hazretleri de, yahûdîleri huzûr-ı nebevîye celb ve da’vet ederek:

- “Siz Allah Teâlâ’dan ittika ediniz. Şerik ve nazîri olmayan Allah Teâlâ’ya yemin ve kasem ederim ki, siz benim nübüvvetimi ve min tarafillah meb’ûs hak peygamber olduğumu bilirsiniz ve hakka ki ben size bihak-kın hak dinle geldim İslâm olunuz” diye buyurdu.

Yahûdîler ise cevaben:

- “Biz o yoldan sizin peygamber olduğunuzu bilmiyoruz” dediler. Peygamber - sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerine bu sözü üç defa tekrar ettiler.

Sonra Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri yahûdîlere hitaben:

- “İçinizde Abdullah bin Selâm nasıl bir kimsedir?” diye sual buyurdu.

Onlar da cevaben:

- “O bizim seyyidimizdir ve seyyidimizin oğludur” derler.

Sonra Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri yahûdîlere hitaben:

- "Öyle ise şayet Abdullah bin Selâm İslâm olursa ne diyeceksiniz; bana haber veriniz?" buyurdu.

Yahûdiler ise:

- "Hâşâ! Abdullah bin Selâm hiç bir vakit İslâm olmaz" dediler.

Tekrar iki defa Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri:

- "Abdullah bin Selâm İslâm olur ise ne diyeceksiniz?" buyurdu.

Tekrar onlar:

- "Hâşâ lillah, Allah muhafaza buyursun, Abdullah bin Selâm hiç bir vakit İslâm olamaz" dediler.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri Abdullah bin Selâm'a hitaben:

- "Ey Abdullah bin Selâm! Gel bu yahûdilerin yanına çık" buyurdu.

Abdullah bin Selâm da gizlendiği yerden çıkıp onların yanına gelerek yahûdilere hitaben:

- "Ey yahûdiler cemaati! Allah Teâlâ'dan korkunuz! Şerîk ve nazîrden münezzehe olan Allah Teâlâ'ya yemin ve kasem ederim ki, muhakkak olarak siz Hz. Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hak peygamber ve Rasûlullah olduğunu bilirsiniz ve Hz. Muhammed'in min kibelillah hak ve gerçek olan Kur'an-ı Azimüşşan ile geldiğini bilirsiniz" dedi.

Yahûdîler ise Abdullah bin Selâm'a karşı:

- "Sen yalan söylüyorsun"dediler. Sonra Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri de o yahûdîleri huzûr-ı saâdetten kovdu, çıkardı.

Ebû Hüreyre -radiyallahu anh-dan mervidir ki, Peygamberimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-: *"Eğer yahûdîlerden on kişi bana iman edeydi bilcümle yahûdîler iman etmiş olurlardı."* buyurmuştur. Yâni Medine-i Münvere ve civarda bulunan yahûdîlerin rüesasından on kişi iman etmiş olsalar idi, yahûdîlerin kâffesi îman ederlerdi. Mesalâ Ka'b bin el-Eşref ve Rafi bin Ebi Hakik ve Hayy bin Ahtab, Ebû Yâs bin Ahtab ve Abdullah bin Hanif ve Fuhas ve Rifaa bin Yezid ve Zübeyr bin Bâtiya ve Ka'b bin Esed ve Şemûl ibni Yezid gibi yahûdî rüesâsı şeref-i İslâm ile müşerref olmuş olsalardı bilcümle yahûdîler de onlara tebean İslâm olurlardı, demektir.

RESÛL-i EKREME YAKINLIĞI

إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا
ثَانِيًا أَتَيْنَا إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ
إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا

Ey müminler, eğer siz Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e yardım etmezseniz, bundan evvel Allah Teâlâ muhakkak Rasûlüne yardım etti. Şu zamanki, o zamanda iki kişinin ikincisi olduğu halde Mekke kâfirleri Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-i Mekke'den çıkardılar ve o zaman Cebel-i Sevr'de (mağara) da idiler. Ve o mağarada buldukları sırada Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-kemal-i tevekkül ve metânetle, "Korkma, mahzûn olma; zira Allah'ın inâyeti bizimle beraberdir diyor-du."⁵

Âyet-i celile, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e, Allah -celle celâluhu-'nun yardımının muhakkak

olduğunu beyan etmiştir. Zira "Allah Teâlâ bundan evvel Resûlune -sallallahu aleyhi ve sellem- nasıl ki yardım etti ise yine nusrat edecektir. Allah Teâlâ, Resûlune -sallallahu aleyhi ve sellem- nusratı, dinini i'zâzı ve erbâb-ı dine ta'zimi tekeffül etti. Siz ister iseniz muavenet etmeyin, Cenab-ı Hakk kelimesini ilâ buyuracak ve Resûlüne muâvenet edecek"demektir.

Ebû Bekir -radiyallahu anh-, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerinin sahibi ve ashâbı cümlesinden olduğuna âyet-i celile açıktan ve katî surette delâlet ettiğinden bir kimse Ebû Bekir -radiyallahu anh- hazretleri sahâbeden olduğunu inkâr ederse kâfir olur. Zira nass-ı Kur'an-ı inkârdır.

Hz. Ebû Bekir'in Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerinin sahibi,arkadaşı olduğuna "Allah Zülcelal" Hazretleri şahittir.

Sohbeti tevatüren ma'lum olan herhangi bir sahâbenin fazîletini inkâr insanı cahilâne bir bid'ate sokarsa da küfür derecesine, derekesine tenzîl etmez. Bundan yalnız Ebû Bekir Sıddîk -radiyallahu anh- müstesnadır, ki onun sohbetini tanımamak nehy-i Kur'an-ı tanımadır, yani küfürdür.

Ebû Bekir Sıddîk -radiyallahu anh-, sohbet-i celile-i nebeviyeye o kadar mülâzım idi ki, emri-i risâletpenâhî ile hac ve gazâ gibi bazı münferid sefer ihdas edilirse hazarda huzûr-ı şerif-i risâletpenâhîden ayrılmadığı gibi bütün gazevât ve ictimalardan Fahr-i Kâinat Muhammed Mustafa -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz hazretlerine gölge gibi ittisalini kaybetmemiştir.

En tehlikeli yerlerde beraberdi. Her nerede olsa onun yardımcısı olurdu. Gâr'da refik-ı cân-fedâsı o idi.

Uhud'da, Huneyn'de herkesin başı sıkılıp dağıldığı dakikalarda kâarîn-i cansiperi olmuş, peder-i mihrîbânî ile evlâd iyâl ve mal menâlini hep onun yoluna fedâ etmişti. O derecede ki, Habib-i Huda -aleyhi efdalût tehâyâ- Efendimiz hazretleri Ebû Bekir'in malından kendi gibi tasarruf buyurdu.

Ebû Bekir -radiyallahu anh-'ın iman ettiği gün kırk bin dirhem veya dinar malı vardı. Hicret ettiği gün yalnız beş bin dirhem veya dinarı kalmıştı. Ki, üst tarafını yani elinde kalan meblağı da hep rıza-i ilâhî ve resûlû -sallallahu aleyhi ve sellem- uğrunda bezletmişti. Ve ez-cümle mü'min olduklarından dolayı müşriklerin zulüm ve işkencelerine düçâr olan bir çok zuafây-ı müslimînî küffârın kayd-ı esâret ve işkencelerinden kurtarmıştı.

Ebû Hüreyre -radiyallahu anh-'ın rivâyet ettiği **Ahmed bin Hanbel**'in "*Müsned*" indeki hadis-i şerifte:

"Ebû Bekir'in malından fâidemend olduğum kadar hiç bir maldan fâidemend olmuş değilim." buyrulmuştur.

Tirmîzî deki hadis-i şerifte:

"Hiç bir kimsenin bizde mükafâtını vermediğimiz bir iyiliği kalmamıştır. Yalnız Ebû Bekir müstesna...Onun bize öyle iyilikleri vardır ki, onların mükâfatını kıyamet gününde Allah Teâlâ hazretleri verecektir." buyurmuştur. Ve diğer ehâdis-i nebeviye Ebû Bekir -radiyallahu anh-'ın sehây-ı pesendîdesine şâhittir.

"*Velleyl Sûresi*" nin nısf-ı ahîri de o sehânın Arş-ı Rahmândan nüzûl eden bürhan-ı tasdîkıdır.

Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz hazretlerinin Hz. Ebû Bekir'e muhabbeti büyük bir hürmete mukarin idi.

Feth-i Mekke günü peder-i mükerremleri Ebû Kuhâfe -radıyallahu anh-'ı huzûr-ı saâdetlerine getirdiği vakit:

- "Şu ihtiyar babanı ben yanına gidinceye kadar bırakıp rahatsız etmeye idin" buyurunca, Hz. Sıddîk dahi:

- "Huzûr-ı âliye gelmeğe o ehaktır" demesi üzerine:

- "Oğlunun bizim üzerimize olan iyiliklerinden dolayı biz onun hukukuna riayet ederiz." buyurmuşlardır.

Kendisi sahabî olduğu gibi Abdurrahman bin Ebi Bekir ve Muhammed bin Ebi Bekir ve kerime-i muhteremeleri Hz. Âişe bint-i Ebû Bekir ve Esmâ bint-i Ebû Bekir ve Ümmü Gülsüm bint-i Ebû Bekir bir de Ebû Atik Muhammed bin Abdurrahman bin Ebû Bekir bin Ebû Kuhafe hep sahâbidirler. Bu husûsiyet hiç bir kimseye nasip olmamıştır.

Hz. Ebû Bekir'in Afdal-i Ashab Oluşu

Daha önce geçen âyet-i celile'de Vâcib Teâlâ ve Tekaddes hazretleri Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz hazretlerinin Ebû Bekir -radıyallahu anh-'ı tesliyesi üzerine cereyan eden ahvâli beyan etmek üzere:

فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ
الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَىٰ وَكَلِمَةَ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

“Ahvâl bu minval üzere korkulu bir halde cereyan edince Allah Teâlâ hazretleri, Rasûlû üzerine emniyet ve sükûnet indirdi. Binaenaleyh kalb-i nebevîleri müsterih oldu. Ve muâvenet-i ilâhîyi, refikî Ebû Bekir -radiyallahu anh-'a tebşir ile teselli buyurdu. Ve Allah Teâlâ Rasûlünü sizin görmediğiniz askerleriyle te'yid buyurdu. Ve Allah Teâlâ kâfirlerin mekr ve hileye dair sözlerini aşağı kıldı, beynennâs kelâmınının asla itibarı olmadı ve kalmadı. Ve Allah Teâlâ kendi kelimesi olan kelime-i tevhidi daima yüksek ve âli kıldı. Binaenaleyh kıymeti ilâ yevmil-kiyam bâkidir. Ve Allah Teâlâ herkes üzerine gâlip ve her ne işlerse hikmete muvafıktır.”⁶ meâlindeki âyet-i celile nâzil olmuştur.

Bu âyet-i celile bir kaç cihetten Ebû Bekir -radiyallahu anh-'ın ahabdan efdal olmasına delâlet eder. Çünkü:

1- Yalnız Ebû Bekir -radiyallahu anh-'ın Gâr'ı Şerif'te Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ile beraber bulunması.

2- İzn-i ilâhi ile olan bu hicrette sohbet-i nebevîlerine Cenâb-ı Hakk'ın Ebû Bekir -radiyallahu anh-'ı münasip görmesi.

6. Tevbe Sûresi/40.

3- Ve böyle mühim müsâferette Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e refik olması.

4- Gâr'da "Sânî-i Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-" olduğunu Vâcib Teâlâ'nın zikretmesi.

5- Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- sahibi olduğunu sarâhaten beyan eylemesi, Ebû Bekir -radiyallahu anh-'ın sarahaten şerefine ve faziletine delâlet eder.

Ebû Bekir -radiyallahu anh- der ki: "Ben Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleriyle Cebel-i Sevr'de bulunan Gâr'ı Şerif'te idim. Sonra ben şöyle başımı kaldırıp baktığımda bizi takip ve taharrî için gelen Kureyş kavminin ayaklarını gördüğüm cihetle "Ya Nebiyallah, eğer onların bazıları bizim mağaramıza şöyle aşağıdan bakmış olsa bizi görecektir" deyince cevaben:

- "Sükût ediniz yâ Ebâ Bekir! Biz ancak iki kişiyiz, bizim ikimizin üçüncüsü Allah Teâlâ'dır. O'nun hıfz ve emânındayız." Üçüncüsü Allah Teâlâ hazretleri olan iki refik düşmanlarının eline geçer mi? Hiç havf ve endişe etmeyiniz demektir.

Hadis-i Şerif'te şöyle buyurulmuştur:

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَطَبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ النَّاسَ وَقَالَ: إِنَّ لِلَّهِ خَيْرَ عَبْدًا بَيْنَ الدُّنْيَا وَبَيْنَ مَا عِنْدَهُ فَاخْتَارَ ذَلِكَ الْعَبْدُ مَا عِنْدَ اللَّهِ قَالَ فَبَكَى أَبُو بَكْرٍ فَعَجِبْنَا لِبُكَائِهِ أَنْ يُخْبِرَ رَسُولَ

اللَّهُ ﷺ عَنْ عَبْدِ خَيْرٍ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هُوَ الْمُحَيَّرُ وَكَانَ
 أَبُو بَكْرٍ أَعْلَمَنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ مِنْ أَمَنِ النَّاسِ عَلَيَّ فِي
 صُحْبَتِهِ وَمَالِهِ أَبُو بَكْرٍ، وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ
 وَلَكِنْ أُخُوَّةَ الْإِسْلَامِ وَمَوَدَّةَ لَا يَبْتَعِينَ فِي الْمَسْجِدِ بَابُ الْأَسَدِ إِلَّا
 بَابُ أَبِي بَكْرٍ.

Ebû Said el-Hudri -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-nâsa şöyle hitab etti:

"Cenab-ı Hak Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri bir kulunu ind-i ma'nevisi ile dünya arasında muhayyer bıraktı da o kul nezd-i ma'nevi sûbhânîde olan âhiret tarafını tercih etti." Bu söz üzerine Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh- ağlamağa başladı.

Ebû Said el-Hudri, Resûlullah'ın dünya ve âhiret beyninde muhayyer bırakılan kul hakkında verdiği haberlerden dolayı Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh-'in ağlamasına hayret ettik, diyor.

Müteâkiben Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- *"İnsanlar arasında arkadaşlık ve mal noktasından en ziyade minnettar olduğum Ebû Bekir -radiyallahu anh-'dir. Şayed ümmetimden kendime bir dost ittihaz etmiş olsaydım elbette Ebû Bekir Sıddîk'ı edinirdim. Lâkin uhuvvet ve meveddet-i İslâmiye kâfidir. Artık bundan sonra Ebû Bekir Sıddîk'ın kapısı müstesna mesci-*

de açılan kapıların hepsi seddolunsun, yani kapansın." buyurdu.

İbni Abbas'dan mervidir ki:

"Hakka ki, gerek mal ve gerek beden en Kuhâfe-zâde Ebû Bekir Sıddîk'dan ziyâde beni minnetdâr eden hiç bir ferd yoktur. Eğer nâs içinde birini kendime dost ittihaz etmiş olsa idim Ebû Bekir Sıddîk'ı kendime dost ittihaz ederdim. Lâkin hullet ve uhuvvet-i diniyye daha efaldir.

Şimdi siz gözümüzün önünde mescid ve Harem-i Şerife açılan ne kadar kapı varsa Ebû Bekir Sıddîk'ın kapısından maadâsını sed ve bend idiniz." Yani benden sonra Ebû Bekir Sıddîk makam-ı hilâfete ve imâmet-i kübrâ'ya geçeceğinden müşarünileyh hazretlerine suhulet olsun demektir.

Ebu'd-Derda, -radiyallahu anh- der ki:

Ben Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerinin huzûrunda oturmakta iken Hz. Ebû Bekir kendi esvabının etrafını eliyle toplayıp diz kapakları bile meydana olduğu halde meclis-i risaletpenâhi'ye müteveccihen gelmekte olduğunu görünce Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-:

- *"Arkadaşınız her halde birisiyle muhâsama ve*

münâkaşa etmiştir”, buyurdu. Yani, Ebû Bekir -radiyallahu anh-'in kemâl-i telaşla gelmesi her halde böyle bir münazara ettiğine delâlet ediyor, demektir.

Sonra Ebû Bekir -radiyallahu anh-, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerinin huzûruna gelip selâm verdi ve:

- “Yâ Rasûlallah! Benim ile Ömer bin Hattab arasında bir muhâvere ve biraz münâkaşa oldu, sonra ben bu münâkaşadan dolayı nâdim oldum, kusurumun affı için Ömer'e rica eyledim. Ömer ise imtinâ eyledi. Beni affetmedi, ben de Efendimiz'e geldim.” dedi.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz hazretleri Ebû Bekir'e hitaben üç kerre:

- “Yâ Ebâ Bekir, Allah seni mağfiret eylesin” buyurdu.

Hz. Ömer dahi Hz. Ebû Bekiri affetmediğinden dolayı nâdim olarak Hz. Ebû Bekir'in hânesine gidip kendisini bulamayınca Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerinin huzûri risaletpenâhilerine gelip kemâl-i ta'zîm ile selâm verdi.

Fakat Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerinin mübarek vech-i saâdetinin levni mütegayyir oldu. Ve hiddetinden vech-i risaletpenâhi'nin donuk bir halde olduğu müşâhade ediliyordu.

Hatta Hz. Ebu Bekir korktu, yani Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimizin Hz. Ömer hakkında bir fenâ muamele buyurmasından korktu da he-

men Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerinin huzurunda dizi üzerine çökerek hem de iki kere:

- "Ya Rasulallah! Bu hususta ben Ömer'den azlem idim" dedi. Yani ibtida ben sebebiyet verdim, demek istedi.

Sonra Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz cümlemize hitaben:

- *"Hakka ki; Hak Teâlâ -celle celâluhu- hazretleri beni hak peygamber olarak ba's ve irsal buyurdu siz bana kâzibdir dediniz, bu ise 'sâdıktır' dedi. Ve Ebû Bekir beni nefsiyle, malıyla müsavat eyledi"* buyurdu. Yani nefisini ve malını benim uğrumda feda etti demektir.

Sonra *"Siz benim sahibimi, arkadaşımı bana terk ediciler misiniz?"* diye bu sözü Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri iki kere tekrar eyledi. Yâni "Ebû Bekir'e ilişmeyiniz, Ebû Bekir'i bana bırakınız" buyurdu. Artık bundan sonra Hz. Ebû Bekir'e hiç bir kimse tarafından ezâ ve cefâ edilmedi.

Ebû Mûsa el-Eş'arî -radiyallahu anh- der ki:

Kendi hânemde abdest aldım, hânemden dışarı çıktım. Artık bugün akşama kadar Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerinin maiyyet-i seniyyelerinde aleddevam bulunacağım, diye niyyet eyledim. Ve bu niyyet üzere Mescid-i Seâdet'e vardım, orada bulunanlara Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerinin ne tarafa çıktığını sorarak niyyet eyledim. İsr-i risalet-

penâhi'yi takîp eyledim. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri Mescid-i Kuba yakınında "Bi'r-i Eris" namında meşhur bir bostan içine girmişti. Orada buldum.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri abdest aldıktan sonra huzur-ı risaletpenâhi'ye vardım. Bir de baktım ki, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri Bi'r-i Eris'in kenar kuşağı, bileziği üzerine mübarek iki sâkını, (iki bacağını) açık ve çıplak olarak sarkıtıp oturmuş idi. Mevsimin şiddet-i harâretinden serinlik için öyle yapmıştı. Huzûruna varıp selâm verdim. Sonra dönüp bostan kapısında bekledim. Bugün bu kapının bevâbı olacağım" dedim.

Sonra, en evvel Bi'r-i Eris'in kapısına Ebû Bekir gelip kapıdan istîzan eyledi. "Bu kimdir?" dedim.

- Ebû Bekir, dedi. Ben:

- Dur, sabret, dedim. Huzûr-ı risaletpenâhiye varıp:

- "Yâ Rasûlallah işte Ebû Bekir kapıdadır. Efendimizin huzûruna duhûl için istizan ediyor" dedim.

- "Sen ona izin ver, hem de onu cennet ile tebşir eyle" buyurdu. Hemen kapıya gittim.

- Haydi giriniz, ve hem de Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri seni cennet ile tebşir buyuruyor, dedim.

Hemen, Hz. Ebû Bekir huzur-ı risaletpenâhiye girip Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerinin

sağ tarafına tıpkı onun yaptığı gibi çıplak iki bacağına mezkûr kuyunun kuşağından, yani bileziğinden kuyuya doğru sarkıtıp oturdu.

Sonra ben yine kapıya avdet edip kapının iç tarafına oturdum. Halbuki ben evvelce biraderimi abdest alıp arkamdan bana iltihak etmek üzere bırakmış olduğumdan "Allah Teâlâ hazretleri kardeşime hayır murad ederse şimdi buraya gelir ve belki biraderim cennet ile mübeşşer olur", diye düşünüp öylece arzu ediyordum.⁷

Ben böyle biraderimin gelmesine müntazır iken birisi gelip kapıyı tahrik edip istizân eyledi. Ben:

- "Bu kimdir?" dedim. Cevâben:

- Ömer ibni Hattâb dedi.

Huzûr-ı Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e varıp istizân eyledim. Cevâben:

- *Sen ona izin ver ve hem de onu cennetle tebşir eyle*, buyurdu. Ben de kapıya geldim. Hz. Ömer'e:

- "Giriniz hem de Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri seni cennet ile tebşir buyurdu," dedim.

Hz. Ömer de Allah'u Teâlâ'ya hamd ve şükür ederek içeriye girdi, huzûr-ı risaletpenâhiye girip tıpkı Hz. Ebû Bekir gibi çıplak bacaklarını sarkıtıp Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerinin yanında sol tarafında oturdu.

7. Ebû Mûsa el-Eş'arî'nin kardeşi Amir veya Mecdi isminde bir zat imiş.

Sonra ben yine kapıya avdet edip oturdum yine biraderimin gelmesini Cenab-ı Hak murad ederse getirir diye temennî eylemekte iken bahçenin kapısı tahrik edildi, sallandı. Ben:

- "Bu kimdir?" dedim. Cevâben:

- Osman bin Affan'ım, dedi. Sonra ben:

- Dur, biraz bekleyin istifzan edeyim, dedim. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerine gidip onu haber verdim. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri biraz sükût ve tevakkufdan sonra bana hitaben:

- *Sen ona huzuruma gelmek için izin ver ve hem de onun üzerine gelecek belâ ve düçar olacağı felaket üzerine cennet ile tebşir eyle*, buyurdu. Sonra ben Hz. Osman'ın yanına gelip, Osman'a hitaben:

- İçeriye giriniz ve Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- sana isabet edecek ve senin düçar olacağın bir belâ, beliyye ve felâket vardır, buyuruyor dedim.

Hiz. Osman, Allah Teâlâ'ya hamd ve senâ ederek, "**Allahu'l-müsteân**" yani Allah Teâlâ muinimiz olsun, diyerek içeri girdi. Sonra huzûr-ı risaletpenâhiye vardığında mezkûr kuyunun kenar kuşağında yani bileziğinde oturacak yer yok idi, simsıkı dolmuş idi. Hiz. Osman, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerinin muvâcehe ve mukabelesinde oturdu.

Bazı ulema Osman -radiyallahu anh- hazretlerinin şu hali müşarunileyh'in kabri, hücre-i muattara'da Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleriyle

Ebû Bekir ve Ömer -radiyallahu anh- hazeratının yanında olmayıp ayrıca Bakî-i Şerif'te muvâcehe ve mukabele-i hucre-i muattara'da olacağına işaretler, dediler.

Hakikaten mu'cize-i nebeviye olarak Hz. Osman'ın şehâdetine sebep olan büyük belyye ve fitneler zuhûra gelmiştir.

Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz sarîh elfâz ile hilâfet kimin tarafından işgal olunacağını tayin etmemekle beraber Cenâb-ı Hak ona haber vermiş idi.

Resûl-i Ekrem Efendimiz'in Hilâfet için İşaretleri

Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

- *"Bir gün uyuyordum, kendimi bir kuyu üzerinde gördüm. Kuyunun bir kovası var idi. Kuyudan Allah'ın dilediği kadar su çektim. Sonra Kuhâfe'nin oğlu yâni Hz. Ebû Bekir gelerek kovayı elimden aldı. O da bir iki kova çekti. Fakat zayıf olduğundan Cenâb-ı Hak onu kurtardı; fakat bu sırada kova büyüdü ve Hattab'ın oğlu - yâni Hz. Ömer- onu alarak kovayı daha kuvvetle çekti. Onun çektiği su ile havuz dolmuş idi. Su içmek isteyenler her taraftan onun etrafında toplanmıştı."*

Bu rüyayı Peygamberî ile evvelâ Hz. Ebû Bekir'in sonra Hz. Ömer'in risalete geçeceklerine işâret olduğu ifade ediliyor. Hattâ bu hadis-i şerif dahî mü'cizât-ı ne-

beviye'den olup, hakikaten Ebû Bekir Sıddîk -radiyallahu anh-, iki sene kûsûr hilâfet yaptıktan sonra Hz. Ömer -radiyallahu anh- hilâfete geçmiştir. Ömer'in hilâfetinde bütün kistrânın mülkü fethedilmiş, Mısır, Şam gibi büyük beldeler İslâm eline geçmiştir. Hâlâ bütün cihan Hz. Ömer'in bu fütuhâtına hayrandır.

Kâsım Muhammed bin Ebî Bekir -radiyallahu anh- der ki:

Bir gün Âişe -radiyallahu anha- şiddetli baş ağrısına tutulduğundan ölüme sebep olacağına işareten "Vay başım" demesi ile Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-:

- "*Şâyet sen benim hayatımda vefât edersen ben senin için istiğfar eylerim,*" buyurdu. Âişe -radiyallahu anhâ- bu kelâmdan müteessir olarak:

- "Vay başıma gelen vallahilazim benim vefâtımı muhakkak arzu ediyorsun, benim vefâtım günü akşamı beni unutup zevcelerinizden biri ile yatacaksınız değil mi?" diye hiddetlendi. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri Âişe'nin hiddetini teskin için:

- "*Ey Âişe! Sen merak etme, vazgeç o "vay başım" sözünden. Ben senden evvel vefât edeceğim. Sen daha çok yaşayacaksın. Hakka ki, ben şimdi niyyet ediyorum: "Ebû Bekir ve oğluna haber göndereyim ve ona benden sonra hilâfete vasiyyet ve muâhede edeyim. Zira sonra bir takımları bir şeyler demesinler. Başkaları hilâfet arzusunda bulunmasınlar. Fakat sonradan hatı-*

rıma geldi ki, zâten Allah Teâlâ hazretleri Ebû Bekir'den gayrisine hilâfeti ebâ eder ve bütün ehl-i iman da müdâfaa eder." buyurdu.

Veya şu son fıkranın takdîm veya te'hîri ile Allah Teâlâ hazretleri def' ve bütün ehl-i imanda ebâ eyler, buyurdu. Yani benden sonra hilâfete Ebû Bekir Sıddîk'dan başka hiç bir ferdi tayin ve intihab edemeyecekler, demektir. Fakat Ebû Bekir -radiyallahu anh-'ın mahdûmunun davetine niyyet buyurmasının hikmeti mahzâ ictihad ve meşveret makamında veya mahzâ Hz. Âişe'nin hatırını teselî ve tatyib makamındadır, dediler.

İşbu hadis-i şerif, mu'cizât-ı nebevîden olup Ebû Bekir Sıddîk'ın hilâfetine nass-ı sarîh olabilir.

Cübeyr bin Mut'im -radiyallahu anh- der ki:

Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerinin nezd-i risaletpenâhilerine bir kadın gelip avdet ederken Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri o kadına tekrar nezd-i risaletpenâhiye gelip müracaat için emir ve irâde buyurdukda kadın:

- "Ya Rasûlallah! Ben buraya gelip de seni bulamaz isem ne yapayım? Kime müracaat edeyim?" dedi.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri o kadına cevaben:

- "*Şâyet sen beni bulamazsan Ebû Bekir'e müracaat eyle*" buyurdu.

Bu hadis-i şerifte Ebû Bekir -radiyallahu anh- haz-

retlerinin hilâfetine işaret olmakla hem Ebû Bekir Sıddîk'ın sâir sahâbeden efdaliyetini ve hem de mu'cize-i nebeviyyeyi müş'irdir.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri Amr bin Âs'ı Zatü's-selâsil nâm gazâyâ ordunun emiri olarak göndermişti. **Amr bin Âs** der ki:

Gazay-i mezkûrden avdetimizde ben Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerinin huzûruna varıp:

- "Ya Rasûlallah! Bütün nâs içinde en ziyade kimi seversiniz!" dedim. Buna cevâben Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri:

- "*Âişe'yi severim*" dedi.

Tekrar ben:

-Ya Rasûlallah! Erkeklerden en çok sevdiğiniz kimdir, dedim. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri:

- "*Onun pederidir*" buyurdu. Yani Hz. Âişe'nin pederi Ebû Bekir'i severim demek istedi. Tekrar ben:

-Ebû Bekir'den sonra kimi seversin, dedim.

- "*Ömer ibni Hattab'ı*" buyurdular.

Böyle bir kaç kişiyi daha saydı sonra ben de sükût ettim. Yani Amr bin Âs kendisi o seferde Ebû Bekir ve Ömer hazerâtı da içinde bulunan askerler üzerine emir ta'yîn olduğundan nâs içinde Rasûlullah -sallallahu

aleyhi ve sellem- hazretlerinin en sevdiği kendisi olduğunu zannetmiş idi. Halbuki öyle değil imiş.

İbn-i Ömer -radiyallahu anh- der ki:

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri: *"Kim kibir ve azametinden dolayı esvabını yerlere sürüklerse Allah Teâlâ hazretleri yevm-i kıyamette o kimseye nazar-ı rahmetle bakmaz",* buyurdu.

Sonra Ebû Bekir -radiyallahu anh-:

- Ya Rasûlallah! Benim esvabımın bir tarafını ben dikkat etmeyip de toplamasam yerlere sürünüp düşüyor, nasıl edeyim, dedi.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri Ebû Bekir'e cevâben:

- *"Sen onu kibir ve azametinden ve huyelâdan yapmıyorsun"* buyurdu.

Sen öyle mütekebbirînden değilsin. Bu kelâmın sana şumûlü yok, demek istedi.

MEDİNE DEVRİNDE EBÛ BEKİR

Müslümanlar Medine'ye hicret ettikten sonra zulümden kurtularak hürriyete kavuşmuşlardı. Kureyşliler dinleri uğrunda mallarını, yurtlarını fedâ ederek giden müslümanların peşini bırakmak istemediler. Çünkü müslümanlık sapmışlara, şaşırmışlara, karanlıkta kalmışlara yol gösteriyor,bütün nûrunu saçıyor, bütün hidâyetini açıyor,bütün risâletini açık bürhanlarla tavzih ediyor, fakat bunun mukabilinde hırs, menfaat, şekâvet gibi menfûr hislerin okları ve kılıncılarıyla karşılaşıyordu.

Müslümanlığın Medine'de tutunmasını kendi istikballeri için muhakkak bir tehlike addeden hizipler, İslâmiyeti bir mücâhede devrine sevk ettiler. Müslümanlar da silahla müdâfaaya mecbur kaldılar. Müslümanların Medine'ye hicretini müteâkip başlayan ve Mekke'nin fethiyle hitam bulan gazâlar silsilesinin sebebi budur.

Bütün bu gazâlarda Ebû Bekir -radiyallahu anh- Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri Efendimizin veziri ve müşiri idi. Bütün gazâlara iştirak etmiş, hepsinde fedâkârâne mücâdele etmiştir.

Bedir Gazvesinde

Hak ve batılı birbirinden ayıran, hakkın mutlaka muzaffer olacağını gösteren birinci ve mühim bir gazâdır. O zaman müslümanların adedi 313 kişi kadar idi.

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz'in etrafında Hz. Ebû Bekir, Ömer, Osman, Ebû Ubeyde, Abdurrahman bin Avf, gibi ülü'l-âzm arkadaşları vardı. Kalblerindeki iman, ellerindeki kılıncı hakkı izhar için bâtil üzerine inecek bir sâika idi. Bütün ashab bu mukaddes dâvâ uğrunda dâr, diyâr, mal, evlâd ve iyâl gibi her şeyi feda edecek yüksek insanlar idi.

Karşılarındakiler ise sürü sürü menfaatler, kinler, hasetler, zehirli silahlarla mücehhez idiler. Fakat bunlarda Hakk'ın bükülmez feragatkâr kolu eğilmez seciyesi yoktur.

Bedir günü, düşmanın çokluğunu gören müslümanlar biraz mahzûn oldular ve endişe de ettiler. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz secdeye kapandı ve:

- *"Ya Rab! Eğer şu bir avuç mücâhid de helâk olursa yeryüzünde senin vahdâniyetini tanıyan kalmaz."* diye Bârigâh-ı Kibriyâya dua etti.

Müslümanlığın ve müslümanların en büyük, en kanlı ve en vahim buhranla karşılaştıkları, şâyet tâlî-i harp onlara yüz çevirecek olursa âkibetin pek feci olacağını Cenab-ı Hakk hazretlerine niyaz ederken onun ziyâde sevdiği dostu Ebû Bekir -radiyallahu anh- da yanını başında ve kılıcını çekmiş duruyordu. Peygamber -

sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz'in teselli ve kuvvet veren sözlerini dinliyor ve ona:

- "Cenab-ı Hak, va'dini yerine getirecek, üzülme" diyordu.

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz de rûhani bir huzur içinde.

سَيَهْرَمُ الْجَمْعُ وَيُولُونَ الدُّبُرَ

- "O topluluk yakında bozulacak ve onlar arkalarını dönüp kaçacaklardır."⁸ meâlindeki ayeti, okumuştur.

Bedir muharebesi müslümanlar için bir mefkûre harbi idi. Müslümanlar bu uğurda fedakârlıklarıyla azıym bir imtihan geçiriyordu. İki ordu karşılaştığı zaman dövülecek olan insanların baba, evlad, kardeş, ağabey, amuca, yeğen oldukları görüldü.

Hz. Ebû Bekir karşısında henüz müslüman olmayan oğlu Abdurrahman'ı gördü. Abdurrahman da harp için ilerlediği zaman babasını bulmuştu.

Babasına kılıncını sıyırması, Hz. Ebû Bekir'in din aşkıyla yanan kalbi, yalnız mefkûre ruhuyla aydınlanan ruhu evlâdlık za'fiyle sarsılmamış, oğluna karşı yürümek istemiş ise de Hz. Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-:

- "Dur yâ Ebâ Bekir sen benim görür gözüm ve işi-

8. Kamer Sûresi / 45.

tir kulağımın," buyurarak men etmiştir. Muharebe çok şiddetle devam etmiştir.

Harbin neticesi müthiş idi. Müslümanlara her türlü ezâ ve cefâyı revâ gören, müslümanları işkencelere uğratmaktan zevk alan, müslümanlığı, imha için plân tatbikine çalışan Kureyş rüesâsı kâmilten helâk olmuşlardı.

Müslümanların eline bir çok esir düşmüştür. Resûl-i Ekrem-sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz, arkadaşlarıyla istişâre ettiğinde Hz. Ebû Bekir bunlardan fidye alınarak tahliyelerini teklif etmiş, Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz de âleme rahmet olan risâletinin hedefine tetâbuk eden Ebû Bekir'in bu teklifini kabûl etmiştir.⁹

Uhud Gazası'nda

Kureyş'in **Bedir**'de mağlûbiyeti, Kureyş rüesâsından bir çoklarının helâki küffârın intikam hislerini uyardırması ve büsbütün alevlendirmiş, bu da Uhud muharebesine sebebiyet vermişti.

Önce muharebe müslümanların lehine neticelenirken bir kısım müslümanların gösterdikleri tezelzül bu muharebenin kaybedilmesine sevketmekle beraber Hz. Ebû Bekir sonuna kadar -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz'in yanından ayrılmamıştır.

9. Daha fazla bilgi için bkz. Ramazanoğlu Mahmud Samî, "*Bedir Gazvesi ve Enfâl Sûresi Tefsiri*", İstanbul 1980. Erkam Yayınları.

Kureyş reisi Ebû Süfyan bu harp esnasında Peygamber Efendimiz'in şehid düştüğünü zannederek bir tepeden müslümanlara hitaben:

- "Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- aranızda mı?" diye sormuş, bir cevap alamayınca, "Hz. Ebû Bekir" ve "Hz. Ömer" hakkında da aynı suâli sormuş, Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri de Ebû Süfyan'a cevap verilmemesini emretmişti. Ebû Süfyan'ın bu suâli Kureyş'in İslâm alemdarı olarak kimleri tanıdıklarını gösterir ki, o da Hz. Ebû Bekir ile Hz. Ömer'dir.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz, Abdullah bin Cübeyr-i eli nefer kemankeş ile bir vadinin ağzına me'mur buyurdu ve *"düşman gâlip gelsin veya mağlup olsun benden haber gelmedikçe siz buradan ayrılmayınız"* diye kat'i emir buyurmuştu. Halbuki Kureyş ordusu ilk defa fenâ halde bozularak dağa doğru firara başlamışlardı. Asâkir-i İslâmiye yağmaya koyuldular. Bu hali gören kemankeşler de: "Düşman bozuldu ne duruyorsunuz cemaat! Ganimet!" diyerek mevkilerini terk ile yağmaya koyuldular.

Abdullah bin Cübeyr -radiyallahu anh- "Siz Rasûlullahın emrini unuttunuz mu?" diyerek yağmagirlikten men etmek istediye de dinlemeyip dağıldılar. Abdullah bin Cübeyr -radiyallahu anh- yedi-sekiz sâdik neferle emr-i Nebevî'ye imtisal ile mevkilerinde sebat edip kaldılar ise de düşman bu mevkiin boşluğunu fırsat bilerek hücum ile müslümanları hep şehit ettiler.

Ve bu yüzden İslâm ordusu büyük bir bozguna dü-

çar oldu. Mal ve ganimet için Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz'in emrine muhâlefet ne büyük hatâdır.

Bu hezimet ehl-i İslâm hakkında büyük bir ibtilâ musibet olduğu gibi asâkir-i İslâmiyeye de emr-i nebeviye de muhalefetlerinden nâşî min-tarafillah bir terbiye-i mâneviye oldu. Müşrikinden 20-30 kadar maktûl olduğu halde ashabdan 70 kişi şehit olmuştur. -rıdvanulahi teala aleyhim ecmain-.¹⁰

Hudeybiye Musâlahası'nda

Hicretin altıncı senesi Kâbe'yi ziyaret maksadıyla Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- ashâbiyle beraber Medine'den çıkmıştı. Mekke'ye yaklaşıtları sırada mukavemetle müşkilat çıkarılacağı anlaşılması üzerine Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- ashâbiyle istişâre eyledi. Hz. Ebû Bekir şu mütalâayı dermiyân etti:

- "Yâ Rasûlallah bizim maksadımız harp ve darp değildir. Kâbe'yi ziyarettir. Onun için yolumuzda durmakta manâ yoktur." dedi. Resûl-i Ekrem Efendimiz de bu fikri kabûl ile Hudeybiye musâlahası akd olundu. Bu muâhede müslümanlardan ziyade müşriklerin lehinde gibi görünüyordu. Hz. Ömer bundan son derece muzdarip olmuş, Hz. Ebû Bekir'e gitmiş anlatmış, Hz. Ebû Bekir'de O'na:

- "Hz. Muhammed bir Peygamberdir. Ne yaparsa

10. Daha fazla bilgi için bkz. Ramazanoğlu Mahmud Sami, "Uhud Gazvesi", İstanbul 1980 Erkam Yayınları.

Allah -celle celâluhu-'ın emriyle yapar, Allah -celle celâluhu- onun her zaman nâsırı ve muînidir." demiştir. Bilâhare Hz. Ömer -radiyallahu anh- de bu muâhedenin hakikaten bir feth-i mübîn olduğunu anlamıştı.

Mekke Fethi'nde

Kureyş, Hudeybiye musâlahasını ihlâl ettiğinden Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- onbin mücahidle Mekke'nin fethine muvaffak oldu. Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh- bütün bu harekât esnasında Resûl-i Ekrem Efendimizin yanında bulunmuştu. Mekke'nin fethinden sonra Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh- babası Ebû Kuhafe'nin kalbinde iman nûru parlamış, müslüman olmuştu.

Huneyn Gazvesi'nde

Huneyn gazvesinde müslümanlar arasında bozgunluk görülmüştü, Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh- yerinden oynamayan bir kaya gibi sebat etmişti. Neticede Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-, müslümanları yeniden toplanmağa da'veti üzerine müslümanlar düşmanlarına yüklenmişler, Hevâzin'i perişan ettikten sonra Tâif'i de muhasara etmişlerdi. Tâif muhasarasında Hz. Ebû Bekir'in oğlu Abdullah yaralanarak Hz. Ebû Bekir'in evâlli riyasetinde bu yüzden şehit olmuştu.

Tebük Seferi'nde

Hicretin dokuzuncu senesinde Bizans imparatoru-

nun Arabistan'a karşı bir seferde bulunmak istediği şâ-yi' olmuş. Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz de ashabını techiz olunacak ordu için Allah -celle celâluhu- yolunda teberrûâta da'vet etmiş, herkes kudretine göre teberrûatta bulunmuş, Hz. Ebû Bekir de elinde ne varsa hepsini fisebilillâh vermişti.¹¹

Veda Haccı'nda Hz. Ebû Bekir

Hicretin onuncu senesinde Peygamberimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz hazretleri "Veda Haccı"nı ifâ ederek bütün insanlık âlemini tenvir eden irşadlarla dolu hutbesini îrad etti:

Peygamberimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Veda hutbesi

- "Ey İnsanlar!

Sözümü iyi dinleyiniz. Bilmiyorum belki bu seneden sonra sizinle burada ebedî olarak bir daha buluşamayacağım. İnsanlar! Bugünleriniz nasıl bir mukaddes bir gün ise, bu aylarınız nasıl mukaddes bir ay ise bu şehriniz Mekke nasıl mübarek bir şehir ise, canlarınız, mallarınız namuslarınız da öyle mukaddestir. Her türlü tecavüzlerden korunmuştur.

Ashâbım!..

Yarın Rabbinize kavuşacaksınız. Ve bugünkü her hal ve hareketinizden muhakkak sorulacaksınız! Sakın

11. Daha fazla bilgi için bkz. Ramazanoğlu Mahmud Sami, **Tebûk Seferi**.

benden sonra eski sapıklıklara dönüp de birbirinizn boynunu vurmayınız. Bu vasiyetimi burada bulunanlar, bulunmayanlara bildirsin! Olabilir ki, bildirilen kimse, burada bulunup da işitenden daha iyi anlayarak muhafaza etmiş olur.

Ashâbım!..

Kimin yanında bir emanet varsa, sahibine versin! Fâizin her çeşidi kaldırılmıştır. Ayağımın altındadır. Lâkin borcunuzun aslını vermek gerekir. Ne zulmediniz, ne de zulme uğrayınız! Allah'ın emriyle fâizcilik artık yasaktır. Cahiliyetten kalma bu çirkin âdetin her türlü ayağımın altındadır. İlk kaldırdığım fâiz de Abdülmuttalib'in oğlu amcam Abbas'ın fâizidir.

Ashâbım!..

Câhiliyet devrindeki güdülen kan dâvâları da tamamen kaldırılmıştır. Kaldırdığım ilk kan dâvâsı Abdülmuttalib'in torunu amucazadem Rebia'nın kan dâvâsıdır.

İnsanlar!

Bu gün şeytan şu topraklarda yeniden te'sir ve hakimiyetini kurmak gücünü ebedî sûrette kaybetmiştir. Fakat siz, bu kaldırdığım şeyler dışında, küçük gördüğünüz işlerde ona uyarsanız bu da onu memnûn edecektir. Dininizi korumak için bunlardan sakınınız.

İnsanlar!

Kadınların haklarını gözetmenizi ve bu hususta Allah'tan korkmanızı tavsiye ederim. Siz kadınları tanrı emaneti olarak aldınız. Onların namuslarını ve iffetlerini Allah adına söz vererek helâl edindiniz. Sizin kadın-

lar üzerinde hakkınız onların âile yuvasını sizin hoşlanmadığınız hiç bir kimseye çığnetmemeleridir. Eğer râzi olmadığınız her hangi bir kimseyi, âile yuvanıza alırlarsa, onları hafifçe dövüp sakındırabilirsiniz. Kadınların da sizin üzerindeki hakları memleket göreneğine göre, her türlü yiyim ve giyimlerini te'min etmenizdir.

Müminler!

Size bir emanet bırakıyorum ki, ona sıkı sarıldıkça yolunuzu hiç şaştırmazsınız. O emanet Allah'ın Kitabı Kur'an'dır.

Müminler!

Sözümü iyi dinleyiniz ve iyi belleyniz. Müslüman müslümanın kardeşidir. Din kardeşinize ait olan her hangi bir hakka tecavüz başkasına helâl değildir. Meğer ki, gönül hoşluğu ile kendisi vermiş olsun.

Ashâbım!..

Kendinize de zulmetmeyiniz! Kendinizin de üzerinizde hakkı vardır.

İnsanlar!

Cenab-ı Hak her hak sahibine hakkını Kur'an'da buyurmuştur. Vârise vasiyyet etmeğe lüzûm yoktur. Çocuk kimin döşeginde doğmuşsa ona aittir. Zina eden için mahrumiyet vardır. Babasından başkasına ait soy iddia eden soysuz, yahut efendisinden başkasına intisaba kalkan nankör, Allah'ın gazabına, meleklerin la'netine ve bütün müslümanların nefretine uğrasın.

Cenab-ı Hak bu gibi insanların ne tövbelerini ne de adalet ve şehadetlerini kabul eder.

İnsanlar!..

Rabbiniz birdir. Babanız birdir. Hepiniz Âdem'in çocuklarıdır. Âdem ise topraktır. Allah yanında en kıymetli olanınız ona en çok saygı göstereninizdir. Arab'ın arab olmayana -Allah saygısı ölçüsünden başka- bir üstünlüğü yoktur.

İnsanlar!

Yarın beni sizden soracaklar. Ne diyeceksiniz? Yüz bin kadar ashab cevaben:

Allah'ın elçiliğini ifâ ettin, vazifeni yerine getirdin. Bize vasiyette ve öğütte bulundun, diye şehadet ederiz!

Bunun üzerine Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- mübârek şehadet parmağını göğe kaldırarak, sonra da cemaat üzerine indirerek şöyle buyurdu:

Şâhid ol Yarâb!.. Şâhid ol Yarâb!.. Şâhid ol Ya râb!..

Ebû Bekir -radiyallahu anh- bu hac ve hutbe esnasında Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- in yanında bulunuyordu. Veda Haccı'nda yüz binden fazla müslüman vardı

Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz Hazretlerinin Veda Hutbesi günü bütün dünyaya hitab ederek bütün hurâfelerin ilga olduğunu, insanlığın teâlisine mânî olan bütün sedlerin yıkıldığını, insan-

ların müsâvî, müslûmanların kardeş olduklarını, kan dâvâlarının, cahiliyet âdetlerinin zeval bulunduğunu ilan ettiği mübârek ve tarihi bir gün idi.

Risâletine ait son vazifesini îfâ ederek dininin ke-mâl bulunduğunu mekârim-i ahlâk'ın ikmal edildiğini anlatmış bir kere daha müslûmanlarla aynı yerde buluşup buluşamayacağını bilmediğini buyurmuş.

Ve avdeti esnasında cenazesi kılınmayan "Uhud" şehidlerini ziyaret ederek dua ettikten sonra onlardan, ölen değil; fakat yaşayan arkadaşlarından ayrılan bir âdemin rikkat-engiz hâliyle ayrılmış.

Peygamberimiz Medîne'ye avdet buyurmuş, bu avdetinden sonra bütün vaktini ibâdet ve istiğfarla geçirmeğe başlamıştı. Haccetü'l-Veda'dan avdetini müteakip Suriye araplarına tecâvüzü esnasında şehid düşen "Zeyd bin Hârise" ile arkadaşlarının intikamını almak için Zeyd'in oğlu Üsame'nin kumandası altında bir ordu hazırlamıştı.

RESÛL-i EKREM'İN VEFATINDA

Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- hicretin onbirinci yılı Safer ayının 18-19. günû gece yarısı Cennetü'l-Bakî'a giderek orada medfûn bulunan sahâbileri ziyaret ile döndükten sonra mizacında inhiraf hissetmişti. Beş gün sonra da hastalık kesb-i şiddet etmişti. Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- hasta olduğu günleri Hz. Âişe'nin yanında geçirmeyi arzu buyurmuş ve Âişe'nin hücreğine giderken Hz. Ali ve Hz. Abbas -radiyallahu anhûma- o'nun kollarına girmişti.

Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- o gün akşam namazını cemaate kıldırılmış, yatsı vakti namaza imamet edemeyecek bir halde olduğunu görerek:

- "Ebû Bekir cemaate namaz kıldırırın!" emrini vermişti. Hz. Âişe bu hâdiseyi şöyle anlatıyor:

Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hastalığı ağırlaştığında Bilâl-i Habeşî "Ezan-ı Muhammedî"yi okuyunca imamet için Ebû Bekir-i tevkîl ve istihlâf arzusuyla huzur-ı Rasûlullah'da bulunanlara hitaben:

- *"Emreyleyiniz Ebû Bekr'e nâsa yâni cemaate namaz kıldırsın!"* buyurdular.

Hz. Âişe -radiyallahu anh- bu emr-i risaletpenâhiyi hemen tebliğ etmeyip:

- Yâ Rasûlallah pederim Ebû Bekir -radiyallahu anh- rakîku'l-kalb bir âdemdir. Mihrab'a yâni makamınıza geçtiğinde belki bükâ ve teessüründen namazın edâsına ve halka işittirmeye muktedir olamaz. İmâmet için Hz. Ömer'e buyurulsa olmaz mı? diye beyan-ı mütalâada bulduysa da Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- üç defa bu kelâmı ve emrini tekrar ve te'kîd buyurdu.

Hz. Âişe dahi üç defa böylece itizâr ve mütalâalarını arzeyledi. Üçüncüsünde Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri:

- *"Böyle itirazdan vazgeç! Hakka ki siz nisâ tâifesi değil mi Hz. Yusuf'un sâhibelerisiniz? Muzmarını hakîkatin hılâfına izhar etmekte bir nevi Züleyha'ya benzersiniz. Haydi emrediniz. Ebû Bekr'e namaz kıldırsın!"* buyurdu.

Böyle Ebû Bekir Sıddîk'a tebliğden sonra emre imtisalen Hz. Ebû Bekir mihraba geçip namaza şûrû' eyledi.

Fakat bu esnada Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri soğuk su ile istihmam edip biraz hastalıktan hiffet bulup bir tarafta Hz. Ali -kerremallahu vecheh- ve bir tarafında Hz. Abbas olduğu halde her iki-

sinin omuzlarına dayanarak yavaş yavaş Cami-i Şerif'i yâni Mescid-i Nebevi'yi teşrif buyurdu. Sahâbeden kimi Resûli Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- in teşriflerini Ebû Bekir Sıddîk'a işaret için "Sübhanellah" dedi, kimi de sağ el ayasını sol el üstüne vurdu, el çırpı. Derkab, hemen Ebû Bekir Sıddîk bunu tefettun ederek mihrabdan çekilmek istedi.

Resûli Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri Ebû Bekir'e hitaben "*mihrabda durunuz*" diyerek işaret ve îmâ buyurdu.

Fakat Ebû Bekir Sıddîk edebe riayeten geri çekildi ve Resûli Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri Ebû Bekir'in sol tarafına cülûs buyurdu. Oturarak namaz kıldırdı. Ve Ebû Bekir Sıddîk da vazifesini îfâ eyledi.

Sehl ibn-i Sa'd es-Sa'dî'den mervidir ki, Resûli Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-:

- "*Yâ Ebâ Bekir ben, makamınızda, mihrabda sebât ediniz diye emretmiş iken niçin sebât etmediniz de geri çekildiniz?*" buyurmuştu da buna karşın Ebû Bekir Sıddîk dahi:

- "Yâ Rasûlallah! Ebû Kuhafezâde'ye yakışıyor mu ki, Resûli Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-'e namazda takaddüm etsin? diye i'tizar eyledi. Özr-i mezkûr, nezd-i risaletpenâhide makbûl oldu ki, takrîr ve sükût buyurdular.

Sonra Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- cemaate hitaben:

- "Bana ne oldu, niçin ben sizin çokca el çırpıtığınızı gördüm. Her kim ki namazın içinde kendisine bir şey ârız olup işaret vermeğe mecbûr kalırsa o kimse "Sübhanellâh" desin. Zira Sübhanellâh denildikte nazar-ı dikkatî celb ile ana iltifat olunur." ¹² buyurdu.

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz irtihalinden dört gün evvel müslümanları ihtilâftan korumak üzere bir şey yazdırmak isteyerek kalem, kağıt istemişti. İbn-i Abbas'ın rivayetine göre Hz. Ömer bu sırada " Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hastalığı ağırlaştı, elimizde ise Allah Teâlâ'nın kitabı vardır. O bize yeter" demiş idi. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem, "yanında bulunanlardan Ebû Bekir'den maada diğerlerinin başından savulmasını" işaret buyurmuştu.

O gün öğle üzeri sıhhatinde biraz iyilik hisseylemiş, Hz. Ali ve Abbas'ın yardımıyla Mescid'e gelmiş; fakat Hz. Ebû Bekir namaza başlamış idi. Ebû Bekir -radiyallahu anh-, Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in geldiğini hissedince çekilmek istemiş, Resûl-i Ekrem yerinden çekilmemesini işaret buyurarak Ebû Bekir'in yanında oturmuştu.

Hz. Âişe'nin hücre sine döndükten sonra Peygam-

12. Namazda imamın sehvinde ve sâir avarızda el çırmak nisâ taifesine mahsûstur. Namazda inde'l-îcâb amel-i kesir olmayarak bir-iki defa çırmakla erkeklerin dahi namazlarına halel gelmese de sünnet-i seniyyeye muhalefet etmiş olurlar.

ber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hastalığı kesb-i şiddet etmiş nihayet Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-: *"Allah'ım nimetine nâil olan peygamberler, siddîklar, şehidler ve sâlihlerle beraber bunların refâkati ne hoş refâkattir"* buyurdu. Sonra elini kaldırdı parmağıyla üç kere semâya işaret etti ve "Refik-i A'lâ'ya" dedi ve bu kelimelerle mübarek eli düştü ve mübarek gözleri a'lâya dikildi. Rûh-ı mübârekleri Âlem-i Kuds'e vardı.

PEYGAMBERİMİZİN İRTİHALİNDE

Fahr-i Âlem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimizin irtihâli üzerine zevcât-ı tâhirat ağlamağa başladılar. İrtihâl haberi sûratle yayıldı. Hz. Ebû Bekir geldi, kimseye bir söz söylemeden Hz. Âişe'nin hüccesine girdi. Resûl-i Ekrem'in yattığı yere doğru ilerledi, mübârek yüzünü açtı. Emr-i Hakk vuku bulmuştu. Ebû Bekir eğildi ve Sallallahu aleyhi ve sellem Efendimizin mübarek alınını öptü, gözlerinden yaşlar boşandı.

- "Sana her şey feda olsun! Allah'ın namına kâsem ederim ki, ölüme iki kere uğramayacaksın, mukadder olan ölümü işte taddın, bundan sonra ölmezsin"dedi. Hz. Ebû Bekir, Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-'in irtihali karşısında hercümerc içinde kalan ümmetin mukadderâtını idâre etmek onun omuzuna yüklenmişti.

Fahr-i Âlem Hâtemü'n-nebiyyîn -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimizin irtihâl haberi herkesi şaşkırtmıştı. Müminler ağlıyordu, düşünüyordular. Münafıklar da için için seviniyordu. Ruhlarında putperestlik daha yeni

sönen ve eski anarşik hayatın kendilerine temin ettiği menfaat yüzünden bir an evvel o hayatın avdetini bekleyen münafıklar, bekledikleri günün hulûlünden men-nûn bulunuyorlardı.

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri din-i İslâm'ı tebliğ ve te'sis etmiş risâletini ifâ eylemiş ve nihâyet Hâlik Teâlâ ve Tekaddes hazretlerine kavuşmuş idi.

Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- İslâmiyette bir vahdet vücûda getirmiş, dağınık insanları birbirine sevdirmiş, kabileler arasındaki eski kan dâvâlarını unutturmuş, emn u emanın adını bile bilemeyen bir memlekette tam bir emniyet tesis eylemişti.

Hz. Ebû Bekir, Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimizin yattığı hücreden çıkarken mühim bir vaziyet karşısında kalmıştı. Zerre kadar tereddüt, bütün bir inkılabı bozabilirdi. O gün asîl bir kahramanlığın, yüksek bir azmin, samîmi bir imanın galip geleceği bir gün idi. Hz. Ebû Bekir'de bu hassalar hep vardır.

Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in nübüvvetinden evvel de dostu, İslâmiyetin zuhuru ile ilk inanan kardeşi, bütün hayatında malıyla, canıyla ona her yardımcı bulunan en fedâkar dostu idi ve Resûl-i Ekrem Efendimiz'in irtihalinden onun kadar müteessir bir kimse yoktu.

Fakat Hz. Ebû Bekir, bu buhran karşısında kendini kaybetmedi. Onun şuurlu imanı, nûrlu azmi, musibetler karşısında eğilecek, şaşırarak gibi değildi. Resûl-i Ekrem ile geçirdiği arkadaşlığı esnasında en müthiş tehli-

keler karşısında kalmış, fakat bütün haller onun imanını metin ve kavî etmiştir.

Hz. Ebû Bekir, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimizin cesed-i mübarekini gördükten sonra hücreden çıkarken kendini teessüre kaptırmadı. İslâmiyetin vücûda getirdiği inkılâbı yaşatmak ve yükseltmek ve vahdeti muhafaza etmek, İslâmiyetin ilga eylediği câhiliyeti tekrar diriltmemek, İslâmiyetin nefhettiği hayatı idâme ve inkişâf ettirmek gayesinde idi. Hz. Ebû Bekir de bu işin tam ehli idi.

Hz. Ebû Bekir'in ilk vazifesi cemaat-i müsliminin galeyânını teskîn etmekdi.

Bu sırada Hz. Ömer kılıncını sıyırması, "Hz. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimizin öldüğünü söyleyenlerin kellesini keseceğim, Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ölmediğini, bayıldığını" ilân etmişti.

Hücreden Hz. Ebû Bekir çıkarken Hz. Ömer hâlâ bunları söylüyordu.

Hz. Ebû Bekir ona: "Sus!!!"dedi. O da sustu. Sonra kendisi konuşmaya başladı. Evvelâ Cenab-ı Hakk'a hamdeyledi. Sallallahu aleyhi ve sellem Efendimize salât ve selâm getirdi ve sonra şu kıymetli sözleri söyledi:

- *Ey nâs!.. Muhammed'e tapan bilsin ki, Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- ölmüştür. Hz. Allah'a tapanlar ise Allah'ın Hayy lâyemut olduğunu bilirler. Cenab-ı Hak buyuruyor ki:*

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَئِنَّ مَاتَ أَوْ قُتِلَ
 انْقَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَىٰ عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَصُرَ اللَّهُ شَيْئاً
 وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ

“Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- ancak bir peygamberdir. Ondan evvvel nice peygamberler gelip geçmiştir. O, ölür veya öldürülürse siz geri mi döneceksiniz? Kim geri dönerse Allah'a bir zarar vermez. Allah nâil oldukları İslâmiyet nimetine şükredenlere mükâfatını verir.”¹³

Bu sözler cemaati teskin etti, herkese teselli verdi. Hz. Ebû Bekir'in bu âyeti hatırlatması bütün ashâbı uyukudan uyandırır gibi ikaz etmiştir. Ve bu sûretle Hz. Ebû Bekir pek mühim ve ilk muvaffakiyeti kazanmıştı. Cemaati teskin ettikten sonra Hz. Ebû Bekir'le Hz. Ömer hâne-i saadet'e girdiler, Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-'in en yakın akrabası, techiz ve tekfiniyle meşgul oldular.

H. Ebû Bekir'in Halife Seçilmesi

Resûl-i Ekrem'in vefatından sonra Ensar, Sa'd bin Ubade'yi reis tayin etmek üzere “*Sakıyfe*”de toplanmışlardı. Hz. Ömer'i daha Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hânesinde iken çağırmışlardı.

13. Âl-i İmrân Sûresi / 144.

Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer, Hz. Ubeyde ile birlikte Sakıyfe'de ictimâ eden Ensar yanına vardılar.

Hazrec kabîlesi, Sa'd bin Ubâdeyi tayin ile ona bey'at etmek istiyorlardı. Ensar hatîbi:

- "Biz ilâhi davanın yardımcıları Ensârız. Siz muhâcirlere bizim içimizde bir tâifesiniz. Bizi kökümüzden bir tarafa atmak, bizi bu işten bütün bütün uzaklaştırmak mı istiyorsunuz?" dedi.

Hz. Ömer cevap vermek istediye de Hz. Ebû Bekir geri çekti, kendisi merdâne metânetiyle ilerleyerek söze başladı:

- "Ey Ensar! Siz kendi namınıza yâd ettiğiniz fezâ-ili hâizsiniz. Fakat hakikat şudur ki, Araplar Kureyş'in ri-yâseti ve hükümeti etrafında toplanırlar. Bu işi başkasına vermezler, size bir iki zattan birisini intihab etmenizi tavsiye ediyorum" dedi. Bir eliyle Hz. Ömer'i diğer eliyle Hz. Ebû Ubeyde'yi tuttu. İkisini ileri sürdü ve aralarında durdu.

Hz. Ebû Bekir'in sözleri cemaati ikaz etti. Bu sûretle takip olunacak hatt-ı hareketi göstermiş oldu.

Hz. Ömer, Hz. Ebû Bekir'in kendisini namzet gösterdiğini duyar duymaz âni bir fikirle "*İçinde Hz. Ebû Bekir gibi bir zat bulunan bir cemaatin ri-yasetine geçmeyi kat'iyyen kabûl edemeyeceğini*" söylemiş ve münakaşa ensnasında Hz. Ebû Bekir'e:

- "*Elini uzat sana bey'at ediyorum*" demişti.

Hz. Ebû Bekir'in elini eline alarak ona bey'at eylemiş ve Hz. Ebû Ubeyde, Hz. Osman, Hz. Abdurrahman

bin Avf de bey'at etmiş ve bütün cemaat de bey'at eylemiş yalnız Sa'd bin Ubâde bey'at etmemiştir.

Hız. Ebû Bekir'in bu intihabı tam manasıyla meşrû bir intihab idi ve Hız. Ebû Bekir minbere çıktı ve ilk nutkunu söyledi:

"Ey nâsl..

Sizin en iyiniz olmadığım halde sizin başınıza geçmiş bulunuyorum. Vazifemi yollu yolunda ifâ edersem bana yardım ediniz. Yanılır isem bana doğru yolu gösteriniz. Doğruluk emânet, yalancılık hiyânettir. İçinizdeki zaîf hakkını alıncaya kadar nazarımda kuvvetlidir. İçinizdeki kuvvetli de, ondan başkasının hakkı alınıncaya kadar zaîftir. Bir millet Allah -celle celâluhu- yolunda cihaddan fâriğ olursa o millet zillete dûçâr olur. Bir millette fenalık revaç bulursa bütün millet belâya uğrar. Ben, Hız. Allah'a ve Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'e itaat ettikçe siz de bana itaat ediniz. Ben Hız. Allah ve Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'e isyan edersem sizin bana itâatiniz lâzım gelmez. Haydi namazınıza, Allah Teâlâ cümlelerinizi rahmetine lâyıık kılsın."

Halife Olarak Yaptığı İlk İş

Hız. Ebû Bekir riyâset-i İslâmîye'yi deruhde etmekle pek müşkil ve mühim vazîfeleri yüklenmiş oldu.

Bir tarafta sahte nübüvvet iddiasında bulunan müddeîler türemiş, ve diğer tarafta mürtedler, zekât münkirleri zuhur etmişti.

Hiz. ÂiŖe, babasının deruhte ettiği vazifenin ağırlığını Ŗi Ŗiyle tasvir ediyor:

- "Babamın karŖılaŖtıđı buhranlar dağlar baŖına in-se idi onlar erirdi."

Hiz. Ebû Bekir'in buhrandan, tehlikelerden zerre kadar yılmadığını gsteren bir hâdisde de; en muhataralı vaziyet iinde önce Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimizin, Zeyd bin Hârise'nin oğlu Üsâme'nin kumandası altında ihzâr buyurduğu ordunun Ŗam'a doğru azîmetini emretmesidir. Bu ordunun Medine'de kalması iin mûracaat vuku bulmuŖ ise de Hiz. Ebû Bekir -radiyallahu anh-:

- "*Arslanların gelip beni kapacağını bilsem yine Üsâme'yi bekletmem*" demiŖtir.

Diğer taraftan bazı Ensar, Üsâme'nin genđ olduğunu ashabdan yaŖlı bir kumandanın tayin olunmasını mûnasip girdüklerini Hiz. Ömer'le Hiz. Ebû Bekir'den istemiŖlerse de Hiz. Ebû Bekir:

- "*Köpekler, kurtlar üzerime saldıracak olsalar yine onu gönderirim. Resûl-i Ekrem Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in emri bu merkezdedir. Tek baŖıma kalacak olsam da onu gönderirim.*" demiŖ ve Hiz. Ömer'in sakalından yakalayarak:

- "Hattab'ın oğlu!.. Üsâme'yi Hiz. Peygamber ta'yin ettiği halde sen benden onun azlini mi istiyorsun?" dedi. Hiz. Ebû Bekir'in bu hareketi onun tam azimli ve kararlı devlet adamı olduğunu isbat eder.

Hız. Ebû Bekir ordu karargâhına gelerek orduyu teşcî etti. Üsame ile arkadaşları at üzerinde gittikleri halde Hız. Ebû Bekir yaya yürüyerek orduyu selâmladı. Üsâme atından inerek Hız. Ebû Bekir'e atını takdim etmek istedi ise de o, kabul etmedi. Ümmet-i İslâmiyenin en büyüğüne bir at takdim edilmek istenildi, onu da reddetti. Atı üzerinde ilerleyen Üsâme'nin rikâbında yaya yürümeyi tercih etti ve:

- "*Bir saat olsun ayaklarım Allah yolunda toz lansın*" dedi. Bu vaziyet karşısında ensar ve muhacirinin gözleri açıldı. Bir takım bâtil arzulara mufl olmanın mânâsız olduğunu anladılar.

Hız. Ebû Bekir ordudan ayrılırken Üsâme ordusunda bulunan Hız. Ömer'in kendisine yardım etmek üzere Medine'de kalmasına müsaade edip etmeyeceğini Üsame'den sordu. Üsâme de Hız. Ömer'e izin verdi.

Hız. Ebû Bekir'in orduya vukû bulan bu ta'limatı ve vesâyâsı tarihte altın yazı ile yazılacak derecede kıymeti hâizdir. Ebû Bekir'in bu hal ve harekâtı nüfûz-ı şahsisini her nüfûzun fevkinde tanıyarak bu nüfûzu sû-i isti'malden müteneffir olduğunu ve kumanda ve idare esâsâtına ne kadar riayetkâr bulunduğunu göstermektedir.

Kezâ Hız. Ebû Bekir:

- "*Hıyânet etmeyiniz, gadretmeyiniz, haddi tecavüz etmeyiniz, kimsenin âzâsını kesmeyiniz, çocukları, ihtiyarları kadınları öldürmeyiniz. Hurma ağaçlarını kesip yakmayınız, yemiş veren bir ağaca dokunmayınız. De-*

ve, koyun, inek gibi hayvanları gıdadan başka bir maksad için kesmeyiniz. Yolda manastırlara çekilmiş âdemlere rast geleceksiniz, onları kendi hallerine bırakınız” dedi.

Orduya Allah'ın avn-i samedânîsiyle yürümesini emretmiş ve Resûl-i Ekrem'in emrini yerine getirmesini söylemiş ve ordu da yürümüşü.

Üsâme'nin bu seferi iki buçuk ay kadar sürmüştü. İrtidat edenleri tenkil etti. Âsiler Dûmetü'l-Cendel'e kadar çekildiler. Sonra Eyle'ye ilerledikten sonra Medine'ye avdet eyledi.

Hz. Ebû Bekir, Üsâme ordusunu göndermekte ısrar ile Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz'in emrini yerine getirmiş ve hem de müslümanların nüfûz ve şöhretini muhafazaya hizmet etmiştir. Bu suretle İslâm düşmanları İslâmiyete karşı yapmak istedikleri fenalıklardan vazgeçtiler.

İrtihal-i Peygamberî'den Sonra Mühim Bir Hâdise

“Kıyas-ı Enbiyâ” müellifi **Cevdet Paşa**, Hz. Ebû Bekir'in halife seçilmesinden sonra Ali'nin tavrını; Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer'in Hz. Ubeyde vâsitasıyla Hz. Ali'ye söylediklerini şöyle anlatmaktadır:

Benî Sa'd sakiyfesinde ashâb-ı güzînin ictimâiyle gerçekleşen intihab meclisinde Hz. Ali -radiyallahu anhaberdar edilmediğinden bulunamamış ve bundan dolayı canı sıkılmış ise de öyle dâvâ ve dâiyelerde bulun-

mayıp kûşe-i uzlete çekilerek Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz'in âteş-i iftirâkıyle ve aşkıyla zevce-i muhteremeleri Fâtîmatü'z-Zehrâ -radiyallahu anha- ile yanıp yakılmakta idi.

Lâkin böyle nâzik vakitte Hz. Ali -radiyallahu anha- ile Zübeyr -radiyallahu anha- ve rufekâsının gelip de Hz. Sıddîk-ı Ekber -radiyallahu anha-'a bey'at etmemeleri zihinlere endişe vererek bazı dedikodular işitilmekte idi.

Hz. Sıddîk -radiyallahu anha- ise bir müddet sabır ve tahammül etmiş ise de bu hâlin temâdisi belki mübâ-yenet vukûuna sebep olur ve tarafeynin arası açılır. Ve mağrûr cahiller, zaîfülkalb olanlar söze karışır, diye havf ettiğinden ıslah çaresini aramağa mecbûr olmuştur.

Muhyiddîn-i Arâbi hazretlerinin "*Muhâdaratü'l-Eb-rar*" ve "*Müsâmerâtü'l-ahyâr*" kitabında ve **Hâmid-i İmâdi**'nin "*Dav'ul-Misbah fi tercemeti Seyyidînâ Ebî Ubeydeti'l-Cerrâh*" nam kitabında yazıldığı üzere Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anha- evvelâ Hz. Ömer Fârûk -radiyallahu anha- ile mahremâne müzâkere ve müşâvere ettikten sonra Hz. Ebû Ubeyde bin Cerrâh -radiyallahu anha-'ı çağırmış. Ebû Bekir ve Ömer birlikte otururken Ebû Ubeyde yanlarına girdikte Hz. Ebû Bekir Sıddîk ona hitaben:

- "Yâ Ebâ Ubeyde! Senin nâsiyen ne metindir, yüzünde hayır nasıl âşikardır. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in indinde gıptâ olunacak bir mertebede idin. Bir yevm-i meşhûd'da yâni bir cemiyet-i aleniye'de Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- senin hakkında: "*Ebû Ubeyde bu ümmetin emindir*" buyurdu.

Cenab-ı Hakk nice defa seninle İslâm'ı aziz ve fesadı defetmiştir. Sen dâima dîne melce ve müminîne rûh ve ihvanına muıyn olagelmışindir. Seni bir iş için istedim ki, hali üzere bırakılırsa sonundan korkulur. İslahı vâcibdir.

- Ey Cerrah oğlul! Bu yara senin meylin, rifk ve mü-lâyemetin ile onulmaz ve bu yılanın zehrî senin efzûnunla mündefî olmazsa yeis gelir, elemi şiddet bulur. Sonra daha acı ve güç ilaçlara muhtaç olur. Bu işin seninle tamam olmasını ve senin elinde intizâm bulmasını Cenab-ı Allah'dan dilerim.

- İmdi yâ Ebâ Ubeyde! Allah için, Rasûlullah için ve bu Cemaât-i İslâmiyenin selâmeti için her türlü cehd ve sa'yde tecvîz-i kusur etmeyerek bu işte teenni ve nezâket ile davran, Allah senin, Hâfız, Hâmi ve Muînindir.

- Ali'ye git, mütevâzîâne tekellüm et ve hâtırında tut ki, O, Ebû Tâlib'in sülâlesindedir. Dün kaybettiğimiz zât-ı kudsiyyi's-sıfât -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz hazretlerinin indinde onun mertebesi yerindedir. Ona de ki:

- "Deniz tehlikeli, kara korkulu, hava boz renkli, gece karanlık, gök açık, yer çıplaktır. Çıkmak müteazzir, inmek müteassir'dir. Hak rahm ve şefkati câlib, bâtil da unf ve şiddeti mücib, haset helâke bâdî, ucûb şerre ve adâvete müeddîdir.

Yâni icmâ-ı ümmet ile hilâfetin hükmü zâhirdir. Ümmet-i Muhammed dalâlet üzere ictimâ etmez. İcmâ'dan ayrılmakta tehlike vardır. Ondan başka tarîk-ı selâmet yoktur. Şeytan milleti İslâmiye arasına tefrika ve adâvet bırakmağa çalışıyor. Fisk u fücûr yolunda vesvese ve-

rir, insanı aldatır. Şerir, insanı emniyete düşürür. Kimse ondan halas olamaz. Meğer hak üzerine dişini sıkıp durmak, bâtıldan ve âcilden, dünyadan sarfı-nazar kılmak ve Allah'ın ve dinin düşmanı olan şeytanın tepesine şiddetli ve ciddi basmak ve münhasıran Allah'ın rızasını tahsile rabt-ı kalb etmek ile halâs bulunur.

- Şimdi fâide verecek bir söz lâzımdır; zira sükût zarar verdi. Neticesinden korkuldu. Senin gayb hayvanını yediren seni irşad etmiş olur. Sana itab ile beyânı meveddet eyleyen halis dostluk eder. Seninle birlikte kalmağı ihtiyar eden sana hayır-hâhlık eyler. Zihninde kurduğun nedir ki, ona kalben meylediyorsun. Göz ucuyla dikkatli bakıyorsun. İçini çekiyorsun da lisanın söylemiyor. Ayân beyan söyledikten sonra söylememek var mı? İzahdan sonra ibham olur mu? Din-i ilâhiden başka din ve Kur'an-ı Kerim'de münderic olan ahlâktan başka ahlâk ve meslek-i nebevîden başka doğru yol var mı? Benim gibi bir adama pusudan gelinir mi? Yoksa senin gibi bir zâta geniş meydan dar ve kapanık; gözüne mâh-ı münîr donuk görünür mü? Ortada bu söyleniler nedir? Karışık sözler ve üst perdeden sesler nedir?

- Allah ve Rasûlü'nün dâvetine keyfiyet-i icâbetimizi ve hasbeten-lillah hicret ve Rasûlullah'a nusrat ve Allah yolunda vatanlarımızdan hurûcumuzu, evlâd, emval ve yârânımızdan ayrıldığıımızı sen pek âlâ biliyorsun. Bizim öyle fedakârlık ettiğimiz vakitler sen çocukluk âleminde terbiye ediliyordun. Sonra sen kemâle erdin, menzil-i maksûda erişdin. Şimdi kadrin mechûl ve fazlın münker değıldir. Amma biz o vakitler, dağları yerinden kaldıracak ve insanın alınıdaki saçları ağartacak

korkunç haller içine düşüp derin yerlerine dalarak ve dalgalarına binerek acı sularını içer ve kapalı yerlerini açar ve temelini ihkam eder, kuyusunun iplerini bükerek idik.

- Halbuki gözler haset ile dolu, burunlar kibir ile memlû, göğüsler gayz ile şûlelenir, boyunlar fahr ile uzanır ve bıçaklar mekr ile bilenir ve yeryüzü korkudan deprenir idi. Akşam üstü sabaha, sabahleyin akşama çıkacağımıza ümidvar değil idik.

- Ölümü gözümüze almadıkça kimseyi müdâfaa edemezdik. Nice gussalar yutmadıkça bir eğriyi doğrultmak mümkün olamazdı. Bu hallerden yaşın küçük olmasa gâfil olmazdın.

- Nasıl gâfil olursun ki, fikrin parlak, lisanın fasih, etvârın memdûhtur. Senin hısâl-i hamidene dâir söylenecek daha çok sözler vardır. Cenab-ı Hak -celle celâluhu- seni mertebe-i kemâle eriştirmiş, mâ'den-i hayr kılmış, muradını önüne koymuştur. Senin işittiğini ben ilmen söylerim. Vaktine muntazır ol! Kollarını sıva, böyle bir yerde eğleşip durma. Ve sana gelen kimseye yan çizerek yüz buruşturma. Bu iş henüz taze meyve gibidir. Çabuk çürümeğe yüz tutmasın. Bu zihinlerde keder vardır. Sen bu ümmetin ekmeğine katıksın; ısrar edip kurtlanma. Bu ümmetin keskin kılıcısın, eğrilip kesmez olma. Bu ümmetin tatlı suyusun, acıyıp da bozulma!

- Vallahi bu işi Rasûlullah-sallallahu aleyhi ve sellem-'den sordum şöyle cevap verdi:

- *Yâ Ebâ Bekir! Bu iş ona tâlib olmayanındır. Ona*

râgıp olup da onun için müdâfa edenin değildir. Ona küçüklük gösterenindir. Taazzum ve tekebbür edenin değildir. Bu onundur ki, "O senindir" denilir, "O benimdir" diyenin değildir, diye buyurdu.

-İtimat et ki, bu işte yani emr-i hilâfette Rasûlullah-sallallahu aleyhi ve sellem- sana nasıl işaret etti ise senden başkasına da öyle î mâ etmiştir. Ve senin hakkında bir şeyler söyledi ise başkasının hakkında da sü-kût etmemiştir. Eğer zihninde şekk ve tereddüt var ise gel, Sahâbe'nin hükmü merdâ, savab mesmû ve hak-mutâ'dır.

Rasûlullah-sallallahu aleyhi ve sellem-, bu cemaat-ten hoşnud ve haklarında şefik ve meserretleriyle mü-kedder olduğu halde dâr-ı ukbâya irtilal buyurdu. Bil-mezmisin ki, Rasûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-Ashab ve akrabasından her birini birer fazilet ile müm-taz birer meziyyet ile mütemeyyiz bir halet ile münferid kılarak bıraktı. Eğer her taraftaki ümmeti başına toplan-sa hüsn-i idârelerinden âciz kalmaz ve bu babda vezir ve muîne muhtaç olmazdı.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bu ümmeti başı boş, perişan bâtıla meftûn ve hakdan gafil, bakıcı-sı yok, yediciyi yok mu bıraktı sanırsın? Öyle değil Val-lahi, Rabb Teâlâ Hazretlerine müştak olup da onun der-gâh-ı Rıdvânına azimeti niyaz etmeden alâmetleri vaz' ile yolları te'min, mevkıfları ve şu yerlerini teshil ve tâ-yin etti.

Biiznillâhi Teâlâ şirkin dimâğını kırdı ve livechillahi Teâlâ nifâkın yüzünü yardı ve Allah için fitnenin burnu-

nu kesti ve biavnullâhi Teâlâ şeytanın yüzüne tükürdü ve evâmîr-i ilâhiye'yî ilân buyurdu, gitti.

İşte ensar ve muhacirîn! Senin yanında ve seninle bir yerde, bir beldededirler. Eğer onlar benim sana bey'atimi isterler ve benim yanımda sana işâret ederlerse ben elimi senin elinin üzerine korum. Yâni bey'at eylerim. Ve eğer başka sûret olursa sen de müslîminin girdiği yola gir. Onların bey'at ettiğine bey'at et. Ve onların mesâlihine muîn ol. Ve muğlak işlerini feth ve yollarını şaşırانları irşâd ve azgınları men'et. Çünkü Allah Teâlâ iyilik üzerine yardımlaşmak ile emretmiştir. Hemen hak üzerine yardımlaşmağa hazırlan.

Bırak bizi de şu dünya dirliğini hitâma erdirelim ve sâlim gönüllerle Allah'a gidelim. Nâs pek zaîftir. Onlara acı ve onlar hakkında mülâyim ol. Kendine bizden dolayı zahmet verme ve fitne kapısını kapalı bırak. Artık ne kıyl ü kal var; ne de levm eden ve işin arkasını kovalayan var. Allah Teâlâ bizim dediğimize şâhid ve bulunduğumuz hâle nâzırdır...”

Ebû Ubeyde -radiyallahu anh-, Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh-'dan bu vechile tâlimat alıp kalkarken Hz. Ömer'ül-Fâruk -radiyallahu anh- ona: “Kapıda biraz bekle, eğlen sana daha sözüm var demekle Ebû Ubeyde kapıda biraz eğlendikten sonra Hz. Ömer beşâset ile çıkıp demiş ki:

- “Yâ Ebâ Ubeyde! Ali'ye de ki, uyku aslı yok hâyâlâtî gösteren bir hâlettir. Husûmet harbe müeddî bir keyfiyettir. Hevâ ve heves işin sonunu saymamaktan ibârettir.

Herbirimizin bir makâm-ı mâlûmu ve hakk-ı müşâr veya maksûmü, haberi zâhir, veya mektûmü vardır. Ezkiyânın en zekisi, kaçanı telif ve uzak kalanı taltif eden ve herkesi iz'anla tartan ve haberi ayân'a karıştırmayıdır. Yâni her işittiğine inanmayan ve karışının yerine sûrresini komayan âdemdir. Müphem ile karışık ma'rifette, vechile mâruf olan ilimde hayır yoktur.

Biz yarasından gocunan develer gibi değiliz. Her kızgın şeyin nârı ve her selin bir kararı vardır. Bu cemaatin sükûtu aczlerinden nâşi değildir. Bugün kelâmları da korkularından değildir.

Allah Teâlâ, Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- ile her mütekebbirin burnunu ve her cebbârın belini kırdı. Ve her yalancının dilini kesti. Haktan sonra dalâletten başka ne var?

- Rasûl-i Ekrem dâr-ı bakâyaya azim oldu. Senin hakında sarâhaten bir şey buyurmadı. Bizler ise İran, Rum gibi bir devlet-i câbire'ye tâbi' değiliz. Belki hak ve sıdk ile hidâyete uyan metin kalbi, kavi bileği, nusratlı eli ve görücü gözü olan bir ümmet arasında nûr-ı nübüvvet, ziyâ-ı risâlet, semere-i hikmet, hürriyet, unvan-ı nî'met ve zıll-ı ismetteyiz.

- Zanneder misin ki, Ebû Bekir bu ümmete cebir ve mekrederek sıçrayıp emâreti kaptı? Ebû Bekir bu ümmetin şuûrunu selbetti, gözlerini bağladı, düğümünü çözdü, akıllarını bozdu, sularını batırdı, onları yoldan çıkardı, dalâlete düşürdü, tarîk-ı helâke götürdü, gündüzlerini gece, vezinlerini kile, yakazalarını uyku etti, salâhlarını fesâda kalbetti! Eğer öyle olsa onun sihri mübîn ve mekri metîn imiş demek olur.

- Allah hakkı için öyle değil. Öyle olsa hangi atlı ve piyade, hangi kargı ve kılıç, nasıl kuvvet ile hangi mühimmat, el ve şiddet ile, hangi kabîle ve nasıl vesîle ile yaptı.

- Doğrusu Ebû Bekir ma'lûm olduğu üzere aziz ve âlicenab bir zattır. O hilâfete kuvvet ve diğer sûret ile nâil olmadı. Vallahi o nazlandı hilâfet ona meftûn oldu. O çekindi, hilâfet ona sarıldı. Bu bir atıyye ve inâyettir ki, Cenâb-ı Hak ona ihsan buyurdu. Ve bir ni'mettir ki, Allah şükrünü ona vâcib kıldı. Onun emâretiyle bu ümmet dahi Allah'ın lütfuna mazhar oldu.

- Rasûlullah'ın eyyâm-ı saâdetinde dahî bu hümây-ı saâdet onun başında dolaştı. Lâkin o buna iltifat etmez ve vaktini göstermezdi. Allah Teâlâ mahlûkatını a'lem ve kurallarına erhamdır, haklarında hayırlısını ihtiyar eyler.

- Senin de beyt-i nübüvvet ve risâlette kehf-i hikmette makâmın mechûl değildir.

- Yâ Ali! Allah'ın sana verdiği ilimde hakkın inkâr olunmaz. Lâkin senin omuzundan büyük omuzla ve senin karâbetinden daha ziyâde kurb ile ve senin sinninden âli sinn ile ve zaman-ı câhiliyette, İslâm ve şeriate nasibin olmayan ve adın yâd olunmayan vak'alarda siyâdet ve riyâsetle sana müzâhim olan var.

Etrafindakilerin yâni Zübeyr ve rüfekâsından gümürdenmelerini dinlemekte kendini mâzur görür isen Ebû Bekir'den mektûm tutmayacağımız, mülâyim sözlerimi işittiğinde bizi mâzur tut. Ve eğer onların sözlerine bakıp duracak olur isen ale'ttakkik sana o sözleri

unutturacak ve bu sözleri mutâlaaya meydan vermeyecek haller zuhûra gelir.

Ebû Bekir Sıddîk -radiyallahu anı- dâima Resûl-i Ekrem'in süveyday-i kalbi, mahrem-i esrarı, şerik-i ahzân ve ekdârı, makbûl ve manzûru idi. Bu da bilcümle muhâcirîn ve ensarın huzurunda olup şöhreti delâletten mustağnidir.

Allah için doğrusunu söyleyeyim. Sen karâbetçe Rasûlullah'a daha yakınsın. Lâkin Ebû Bekir mertebeye daha yakındır. Karâbet, et ile kandır. Mertebeye kurb ise ruh ile nefistir. Bu ise büyük bir farkdır. Müminler onu bilerek bu babda müttefik olmuşlardır. Onda şüphe edersen bunda şüphe etme ki, Allah'ın eli cemâat ile rızası tâat iledir.

İmdi sana bugün hayırlı ve yarın fâideli olan hâle duhûl et. Boğazından işleyen şeyi çıkar, at! Eğer ömür uzun ve ecel müsaid olursa onu ister istemez yiyeceksin ve hoş-nâhoş içeceksin. Amma öyle bir vakitte yeyip içeceksin ki, sana husûsiyeti olanlardan başka sözünü reddeden olmayacak ve senin kanatlarının ucunu keserek ve senin meslekini takip ederek sana tama' edenlerden başka tâbi olan bulunmayacak. O halde ebâ ettiğın kâse ile sakyolunmayı yani suvarılmayı ve içinden çıkmak istediğın hâle iade kılınmayı temenni edeceksin.

Bizim hakkımızda ve senin hakkında Cenab-ı Hakk'ın bir sırrı ve hikmeti vardır ki, ferahlı ve kederli vakitlerde avn ve inayet ancak ondan ümid edilir. "Allah Veliyy ü Hamid u Gafûr u Vedûd'dur."

Hz. Ebû Ubeyde -radiyallahu anh-, Hz. Ömer'in bu tebliğatını da hâmil olarak saâdethâne-i Sıddîk'dan çıkıp işin güçlük ve nezâketini düşünerek ve derin mütalâlara dalarak Hz. Ali'ye gitti. Sıddîk ve Fâruk'dan aldığı sözleri aynıyle ve tamâmiyle tebliğ etti.

Hz. Ali dikkat ile dinledi. O sözlerin tesirâtı ta illiğine işledi ve:

-Evet Ebû Ubeyde! Bu sözler hep kavmin zamirlerinde müstetir mi?" dediğinde Ebû Ubeyde:

- "Benden cevab yoktur. Ben ancak dince olan borcu ödeyici ve İslâm'ın söküğünü dikici, ümmetin gediğini kapatıcıyım. Burasını Allah bilir. Halecân-ı kalbim ve dağ-ı derûnun ona delâlet eder." diye cevap verdi. Hz. Ali de bunun üzerine dedi ki:

- "Bu evin bucağında oturuşum hilâfeti taleb veya emr-i marûfu inkar veya bir müslime itab için değildir. Belki Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in firakı beni çarptı ve öyle bî-hûd etti ki, ondan sonra hangi cemiyette bulundum ise derdimi tâzeledi hüzn ü kederimi kat kat eyledi. Ona kavuşmak iştiyâkı bana kâfi veya başka tâma'dan mustağnidir.

Allah bilir ki, Ahdullah yani Kitabullah ile meşgul idim. Mûteferrik olanlarını cem' ediyordum. Ve amelini Allah'a ihlas ve işini onun ilim ve irâdesine teslim edenlere hazırlanmış olan sevâba nâil olmak ümidiyle Kitâbullah'a bakıyorum.

Maazâlik aleyhimde bir ittifak vâki ve benim için sevk olunan hakka mâni olduğumu bilemem. Madem ki,

benim sebebimle vâdi dolmuş ve nâdi müctemi' olmuş. Yani meclis ve divan kurulmuş, artık müsliminden bir ferde fenâlık edene merhabâ yok. Gönülde belâm var; lâkin Rabbime mülâki oluncaya kadar ağzımı açmam. Dâvâyı huzûr-ı Bârî'de görürüm. Yarın sabah sizin cemaatinize giderim ve sâhibinize bey'at eylerim. Tâ ki, hüküm ve kader yerini bula: Allah her şeye şâhiddir."

Ebû Ubeyde Hazretleri, bunun üzerine avdetle Ebû Bekir ve Ömer'in yanına geldi ve:

- Acı, tatlı ne işitti isem cümlesini onlara söyledim ve yarın Ali de gelecektir, diye haber verdi.

Ertesi gün Ali, Mescid-i Şerif'e geldi, cemaati yarıp geçerek Ebû Bekir'in yanına vardı, bey'at eyledi. Güzel söyledi, vekâr ile oturdu. O zaman Ebû Bekir Sıddîk Hazretleri, Hazreti Ali'ye hitâben:

- "Sen bizce azîz ve keremsin! Hâl-i gazapta Allah'dan korkarsın. Hal-ı rızâ'da dahi recâ eylersin. Ne mutlu o kimseye ki, Allah'ın ihsan eylediği fazl ile iktifâ eyler. Ben emârete râğıp değil idim. Sırran ve alenen Allah'dan onu istemedim lâkin fitne zuhûr eder diye havf ve dehşet gelipte nâçâr kabûl ettim. Emârette râhatım yok. Meğer Allah kuvvet vere. Benim sırtıma yükletilen ağır yükü Allah senin arkandan indirdi. Biz sana muhtacız. Senin fazlını biliriz. Her halde Allah'a râğibiz" demişti.

Hazreti Ali ve Zübeyr -radiyallahu anhüma- dahi hilafete "Ebû Bekir -radiyallahu anh-'ın cümleden ehakk olduğunu" ikrar ile beraber meşveretten hâriç bırakıldıkları cihetle mütessir olarak bey'atte teehhur eyledik-

lerini beyan ile itizar edip taraf-ı halifeden itizarı kabul buyurulmuş ve aradaki bürüdet külliyyen bertaraf olmuştur.

Yine Ebû Ubeyde der ki:

Bâdehu Ali, istizan ile kalktı. Ömer -radiyallahu anh- ikrâmen onu teşyî ederken Hazreti Ali dedi ki:

- "Şimdiye kadar gelmeyişim sâhibinizi kabul etmediğimden ve şimdi gelişim korktuğumdan değildir. Ben sözümü ciddi söylerim. Gözümün gördüğü ve ayağımın bastığı, yayımın çekildiği ve okumun düştüğü yeri bilirim. Lâkin belâ üzerine gelen belâ hakkında Allah'a itimâden atımın gemini tuttum."

Bela üzerine belâ, irtihali Nebevîden sonra, cemâatimizin hâli mâlûm. Biz bir kavmiz ki çakmağı çakar isek âteş çıkarırız. Kuyuya iner isek kovayı kandıracağız kadar su doldururuz ve vurur isek kanatırız. Diker isek islâh ederiz. Senin darb-ı mesellerini işittim. İstesem ben senin sözlerin üzerine bir takım sözler söyledim ki, işittiğine de, söylediğine de pişman olurdun. Demişsin ki:

- "Rasûlullah'ın firâkı beni çarptı. Onun için bu evin bucağında oturdum.

Rasûlullah'ın firâkı yalnız seni mi çarptı? Onunla musâb olanın hâli bundan ağır ve a'zamdır. Zira rabtı olmayan sözler ile cemâate tefrika vermemek ve neticesinde şeytanın mekrinden havf olunan ahvalde ihtiyat eylemek dahi musibete dûçâr olan zâtın vezâifindedir.

- "Rasûlullah'a kavuşmak iştiyakı başka şeye tamâdan mustağnidir." demişsin. Onun şeriatine nusrat ve bu babda Allah'ın evâmirini tutanlara muâvenet dahi ona iştiyakın icabâtındandır.

Demişsin ki: "Ahdullah ile meşgul oldum" ibâdulla-ha nasihat ve halka merhamet dahi Ahdullah iktizasındandır.

Bir de "Aleyhinde bir ittifak vâki ve senin için sevk olunan hakka mâni olduğundan bahsetmişsin." Hangi ittifak senin aleyhinde vâki olmuş? Ve hangi hakkın ketm olunmuş? Dün ensarın ne dedikleri ve ne yaptıkları malûmun olmuştur. Seni yâd eylediler mi? Yâhut sana dâir bir işaret ettiler mi? İşte muhâcirin burada senin intihabını lisana alan veyahut zihninde tasavvur eyleyen kimdir? Nâs senin için tarîk-i haktan saptılar mı? Ve senin hakkında tecâhül ile Allah'ı ve Rasûlünü sattılar mı sanıyorsun? Vallahi öyle değil.

Lâkin sen uzlet ettin. Vahiy ve melek ile müşavereye mi müntazır oluyorsun? Bu ise bir emirdir ki, Allah Teâlâ onu, seyyidimiz Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'den sonra tayy etti.

Emr-i hilâfeti ilmeklenmiş yahut kamış yapraklarıyla sedd edilmiş, hâl ve küşâdı kolay bir iş mi sanıyorsun? Öyle değil vallahi. Orman kaplamış, ağaçlar yapraklanmış, hep acemiler fasih zaifler semiz ve ahmaklar fatıyn ve dikenler hoşbû olmuştur.

Bir de "Ağzımı artık açmam demişsin." Allah'dan havf ile rızasını ihtiyar eden lisanını tutar, ağzını kapar hayra sa'y eder.

Hiz. Ömer'in bu ifâdâtı üzerine Hiz. Ali dedi ki:

- "Vallahi yaptığımı bozmaq üzere yapmadım ve dönmek niyetiyle ikrar etmedim. İndallah mübâyaada en ziyâde ziyan gören nifâkı ihtiyâr ve şikâkı iltizam edendir."

Her beliyyede ancak Allah ile teselli bulunur. Her hadise de ancak Allah'a tevekkül olunur. Yâ Ebâ Hafs! Artık münbasıt ve müsterih olarak dön. Meclise git işitiğinin haricinde avn ve hüsn-i tevfiğ-ı ilâhî ile arkaya kuvvet verecek, suçı affettirecek, ülfeti cem' edecek, külfeti def' edecek hâlâtdan başka bir şey yoktur."

Hiz. Ali'nin bu ifâdesi üzerine Hiz. Ömer dönüp meclise gitti, ihtilaf ortadan kalktı.

Hiz. Sıddîk hilâfeti hakkında icmâ-ı ümmet vaki oldu.

Hiz. Ebû Ubeyde der ki:

- Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in firakından sonra gelen hallerin en gücü budur. Doğrusu bu hadisede Hiz. Sıddîk ve gerek Hiz. Ali pek ziyade basiret üzere davranmışlardır.

Ehl-i İslâm, aralarında tefrîka çıkmasından sakınırlar ve def-i fesâdâ kemâl-i ihlâs ile çalışırlardı. Onların bu misilli hal ve hareketleri ayn-i hikmet ve ahlâka bir ders-i ibrettir.

Onların ahvâlini muhâkeme, sonraki gelenlerin haddi değildir. İslâmî nesillerin en hayırlısı sahâbe neslidir. Onlar hep hidâyet yıldızlarıdır. Kur'an-ı Kerim'in

tefsiri onlardan öğrenildi. Binlerce ehâdis-i şerife onlardan işitildi. Ahkâm-ı diniyye onlardan ahzedildi. Onlardan öğrendiğimiz kavâid-i diniyeyi ele alıpda onların hareketlerine muhakeme eylemek bizim haddimiz mi?

Gerçi hata insanın şarınıdandır. Müctehidler dahi hata eder. Lâkin Müctehidler isabet eylerse on, hata eylerse bir sevâba nâil olurlar. Onlar hep erkân-ı şeriattırlar. Aralarında vukû bulan ihtilâf ve münazaalar hep mübâhase ve münazara-i ictihadca ihtilâf etseler de hak ve sevâbı anladıkları gibi teslim ile ittihad ediyorlardı. Esnây-i mübâhasede birbirine sertçe söyleseler bile birbirinin kadrini bilirlerdi.

Hz. Ali'nin Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer Hakkındaki Hutbesi

Hilâfet meselesinde Hz. Ali ile en ziyade uğraşan Hz. Ömer Fâruk, Hz. Ali'nin en ziyâde kadrini bilir idi.

Hatta Hz. Ömer bir gün Hz. Ali'ye bir müşkil mesele sormuş, o da derhal cevap verince Hz. Ömer:

- "Hz. Ali'nin bulunmadığı cemâat içinde bir meseley-i müşkile zuhûrundan Allah Teâlâ'ya sığınırım." diye buyurmuştur.

Hz. Ali dahi:

- "Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-'den sonra bu ümmetin en hayırlısı Ebû Bekir ve Ömer'dir" derdi.

İbni Asâkir'in rivâyetine göre Süveyd bin Ukle demiş ki:

-Bir gün şîadan bir kaç kişinin meclisine gittim. Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer aleyhinde söz söylüyorlardı. Hemen Hz. Ali'nin yanına varıp "Yâ emire'l mü'minin! Senin ashabından bir kaç kişinin yanına gittim. Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer haklarında lâıyk olmayan sözler söylüyorlardı. Onların alenen söyledikleri şeyler senin kalbinde muzmar olmasa onlar da buna cüret eylemez," dedikte Hz. Ali mütessir oldu, gözleri dolu olduğu halde:

- "O iki büyük zat hakkında izhar-ı kin edenlere Allah lânet etsin" diyerek kalktı, elimi tuttu, mescide gitti, minbere çıktı, oturdu ve gayet beliğ bir hutbe okudu:

"Nedir o kavmin hâl-i şânı ki, Kureş'in Uluları ve müsliminin babaları olan iki zatı lisana alıyorlar? Mü'min, takıyy olanlar bu iki zatı severler. Bunlara ancak fâcir ve denî olanlar buğzederler. İki de Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerine sıdk ve vefa ile yâr ve hemdem oldular. Rasûlullah her ikisi kadar kimseni sevmezdi ve onların re'yi kadar kimsenin re' yine îtibar etmezdi. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ikisinden de razı olduğu hâlde âlem-i ukbaya gitti ve ikisi de mü'minler kendilerinden râzı oldukları halde dâr-ı ukbaya gittiler.

Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-'in emriyle Ebû Bekir imam olup mü'minlere namaz kıldırıldı ve Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-'in irtihâlinde mü'minler bi't-tav'ı ve'r-rızâ; kendi teslimiyet ve rızaları ile Ebû Bekir'e bey'at eylediler. Benî Abdülmuttalib'den ona ibtida bey'at eyleyen ben idim. Kendisi hilâfeti istemezdi, bizlerden birimizin bu yükü yüklenmesini

arzû ederdi. Billâhi bâkilerin en hayırlısı ve merhametlisi ve etkâsı ve sinnen ve İslâmen akdemi idi. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in siretinde idi. Ondan sonra Hz. Ömer veliyyü'l-emr olduğundan nâsın bazısı hoşnûd ve bazısı nâhoşnud oldular. Lâkin nâhoşnud olanlar da sonra hoşnud kaldılar. O da Hz. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ve Hz. Ebû Bekir'in isrine iktidâ eyledi. Tallahi o da rahîm idi. Mazlûma nusrat ve merhamet eylerdi. Allah'ın emirlerinde kınayandan korkmaz ve çekinmezdi.

Cenâb-ı Hak O'nu sıdk ve hak üzere konuşmaya muvaffak etmişti. Zannederdin ki, onun lisani üzere bir melek nutk ediyor. Allah Teâlâ O'nun ismiyle İslâm'ı aziz kıldı ve onunla münâfikların kulûbuna havf ve haşyet, mü'minlerin kulûbuna meyl ve muhabbet verdi. Onun gibi kimi bulabilirsiniz? Allah Teâlâ bu ikisinin meslekî üzere gitmeye bizleri muvaffak eylesin. Beni seven ikisini de sevsin. Onlara buğzeden kimse bana buğzetmiş olur. Ben de o kimseden berî olurum. Âgâh olunuz ki Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'den sonra bu ümmetin en hayırlısı Ebû Bekir ve Ömer'dir. Bundan sonra onları lisana alan olursa müfterî cezasını icra ederim. Estağfirullah ve leküm."

İrtidat ve İsyanların Bastırılması

İslâmiyet zuhûr ettiği gündənberi her türlü husûmet ile karşılaşmış, İslâmiyeti söndürmek için türlü türlü sû-i kasd tertip olunmuştur.

İlk evvel müslümanlara işkence tatbikiyle onları tut-

tukları yoldan döndürmek istemişler; fakat işkenceler müslümanların imanını karşısında âciz kalmıştı. Müslümanlığa karşı kılınçlar çekilmiş; fakat müslümanlığın ezeli kudreti karşısında bütün kılınçlar kırılmıştı. Bütün maddi vasıtalar körelmiş, müslümanlık hakkında hile, desise ve sû-i kasd namına ne varsa yapılmıştı. Fakat bunların hepsi de akîm kaldı. Ve müslümanlık ihraz-ı zafer etti. Müslümanlığa karşı tecrübe olunmadık bir şey kalmıştı, o da sahte peygamberlik.

Hz. Ebû Bekir, irtica ve irtidat hareketi karşısında onbir kıt'a askerî kuvvet hazırlayarak kumandanlarını da tayin eyledi. Onlar da:

1- Sahte peygamberlik iddia eden *Tuleyha bin Huveylid* üzerine Hz. *Halid bin Velid* tayin olundu. Bunu mağlup ettikten sonra, *Malik bin Nuveyre*'ye hareket edecekti.

2- Sahte peygamberlik iddia eden *Müseylime* üzerine Ebû Cehl'in oğlu *İkrime* -radiyallahu anh- hareket edecekti.

3-Yemen'de zaman-ı saadette irtidâd eden ve katledilen **Esvedü'l-Ansî**'nin bakıyyetü's-süyûf'u üzerine *Muhacir bin Umeyye*.

4- Şam havalisine *Halid bin Said*.

5- Kuzâa havalisine *Amr bin Âs*.

6- Dîbâ havalisine *Huzeyfe bin Mihsan*.

7- Mehne'ye *Urfece bin Herseme*.

8- İkrime'yi takviye etmek ve Kuzâaya yetişmek üzere *Şurahbil bin Hasene*.

9- Benî Sûleym ile Benî Hevazin'e *Maan bin Hâciz*.

10- Tihâme'ye *Sûveyd bin Makren* gönderilmişti.

11- Bahreyn ahalisi, -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimizin hayatında müslümanlığı kabûl etmişlerdi. Ancak İrtihal-i nebevî üzerine bir kısmı irtidât etmişti. Mürtedler müslümanları muhasara ederek imhâ edecekleri sırada Hz. Ebû Bekir'in bu havaliye gönderdiği *Alâ bin el-Hadrami*, Yemâme müslümanlarıyla birleşerek mürtedleri hezîmete uğratmış, Hatm da öldürülmüş-tü.

Resûl-i Ekrem Efendimizin irtihalinden mukaddem nübüvvet iddiasında bulunan, Tuleyha'ya karşı Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- *Dırar bin Ezverî* göndermiş. Tuleyha mağlup olmuştu. Sonra da Tuleyha, taraftarları ile tâ Medine'ye kadar yürüdüklerinde üzerlerine tayin olunan Hz. *Halid* -radiyallahu anh- bunları tarumâr ederek Tuleyha firar etmişti.

Bilahare Esed ile Gatafân'ın İslâmiyete girdiğini gö-rerek onlara tebeiyet etmiş. Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh-'ın riyâseti zamanında Benî tulleb içinde de yaşadıktan sonra Hz. Ömer -radiyallahu anh- zamanında il-ticâ ederek Irak muharebelerinde yararlıklar göstermiş-ti.

Malik bin Nuveyre, arap kâhinelerinden Secah na-mında bir kadına taraftar idi. Bu kadın Resûl-i Ekrem -

sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimizin irtihalini müteakıp nübüvvet iddiasında bulunmuştu.

Malik bin Nuveyre, Hz. Halid'in emriyle katlolunmuştu. Fakat Hz. Halid'in ordusu Beni Temîm arazisine girdiği zaman Malik bin Nuveyre nedâmet etmiş, başındakiler dağılmış ve müslümanlığa dönmüşlerdi. Bu itibarla Malik bin Nuveyre'ye dokunmamak icab ederdi.

Hz. Ömer "Halid'in kılıcından zulüm görüyorum" demesine karşı Hz. Ebû Bekir'in "Halid, vaziyeti arız amîk düşündü. Yalnız muhakemesinde hata eyledi." Tarzında cevap vermesi bunu gösterir.

Hz. Ebû Bekir, Hz. Halid'in hata ettiğini kabul etmekle beraber bir hatanın, bir kumandanını azlını mücîp olmayacağını söyledi.

Bu hâdiseler vuku bulur iken bunların asıl müsebbibi olan Secah Yemame havalisine giderek Müseylime ile birleşti.

Müseylime de Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerine, hâl-i hayatlarında bir mektup göndererek, "arızı yarı yarıya bölüşmelerini" istemiş. Resûl-i Ekrem Efendimiz de "arzın Allah'a ait olduğunu, onu kim isterse ona bahş edeceğini" beyan buyurmuştu.

Müseylime'ye karşı gönderilen İkrime, acele ederek Müseylime'nin kuvvetleriyle dövüşmüş; fakat büyük bir fâikiyet karşısında kalarak bozulmuştu.

Sonra Hz. Halid bin Velid de Müseylime'yi mübârezeye davet etmiş, Müseylime'nin davete icabet edeme-

mesi kendi taraftarlarına sahte peygamber olduğunu gösterdiğinden Müseylime, "şerefiniz namına harp ediniz" demiş ve gerileye gerileye duvarlarla çevrili hadika-ya girmiş, Halid'in askerleri Müseylime taraftarlarını kılıncıtan geçirmişlerdir. Bu muharebede ahabdan bir çokları şehid olmuştu.

Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimizin irtihalinden bir iki ay sonra bütün irtica ve irtidat hareketleri şimşek sur'atıyla bastırılmış oldu.

Bunlardan başka zekâtını vermek istemeyen bir cemaat türemiş ise de Hz. Ebû Bekir bunlarla da mücadeleye karar vermişti. Hattâ:

- *"Resûl-i Ekrem Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'e verilenlerden bana bir deve yuları eksik verseler kabul etmem"* demiş ve bunları da bastırmıştı.

Sahih-i Buharî'nin rivayetine göre Resûl-i Ekrem Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- irtihal edince araplar içinde küfredenler ve zekât vermeyi kabûl etmeyenler ortaya çıktığı zaman Hz. Ömer, Hz. Ebû Bekir'e:

- Nâs ile niçin muharebe ediyorsun? Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-, *"Ben Lâ ilâhe illallah deyininceye kadar harp ile memurum. Onu diyen malını canını kurtarır. Ancak onun Allah ile hesabı başkadır."* buyuruyor, dedi.

Hz. Ebû Bekir de cevaben:

- *"Salât ile zekâtı birbirinden ayıranlarla vallahî harp ederim. Çünkü zekât malın hakkıdır. Bunlar Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-'e verdikleri dışı bir ke-*

çiyi bile vermekten imtina etseler onun için onlarla harp ederim." cevabını vermişti.

Hz. Ömer diyor ki:

- "Meğer Cenab-ı Hak Hz. Ebû Bekir'in göğsünü açmış, ona doğruyu göstermiş. Çünkü ben de doğrunun bu olduğunu sonradan anladım, bildim."

Kur'an-ı Kerim'in Cemedilmesi

Asr-ı Saâdet'te Hz. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimize nâzil olan Kurân-ı Kerim deri parçaları, taş parçaları, hurma yaprakları ve buna mü-mâsil şeyler üzerine yazılmış olduğundan Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh-'ın devrini tezyin eden mefâhirden biri de Kur'an-ı Azimüşşan'ın onun zamanında bir cild halinde toplanmasıdır.

Zaman-ı Saâdet Nebevî'de Kur'an-ı Kerim tamamıyla yazılı ve mahfûz olduğu halde tek bir cild halinde cem'i için vahyin inkitâ'ı lâzımdı.

Vahiy kâtibi Zeyd bin Sâbit der ki:

- Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh- Yemâme'de Mü-seylime ile dövüşmüş, müslümanlar içinde hâfızların kesretle şehid olduklarını ve başka sahnelerde hâfızlar aynı hale uğrayacak olurlarsa Kur'an'dan bir çoğunun zayi olmasından endişe ederek Kur'an'ın cem'i için Hz. Ömer'in tavsiyesi üzerine bana şu beyanatta bulunmuştu:

- "Sen genç ve akıllı bir adamsın. Senin aleyhinde söylenecek bir söz yoktur. Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-'e vahiy yazıyordun. Kur'an'ı tettebbu' ederek topladın" Ben de:

- "Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yapmadığı bir işi nasıl yapıyorsunuz?" dedim.

Hiz. Ebû Bekir:

- "Vallahi bu bir hayırdır." dedi.

Bana dağı taşımayı teklif etseler bundan daha ağır olmazdı. Cenab-ı Hak Hiz. Ebû Bekir ile Hiz. Ömer'in aklını yatırdığı ve göğsünü ferahlandığı gibi benim de aklımı açtı ve gönlümü ferahlandırdı. Ben de Kur'an'ı yazılı bulunduğu yaprak, dal, deri ve sâhifelerden cem'e başladım."

Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerine vahyolunan ve Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- tarafından yazdırılan ve ashab tarafından ezberlenen Kur'an-ı Kerim, şekk ve şüpheden sâlim olarak altı ay zarfında cem' olunmuştur.

Hiz. Ebû Bekir ile Hiz. Ömer'in bu husustaki büyük hizmetine medyûn-ı şükranız. -radiyallahu anhûma-

Roma ve İran Devleti İle Temas

Hiz. Ebû Bekir -radiyallahu anh-, İslâm birliğini sür'atle tesis etti. Bütün memlûket onun etrafında toplandı. Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz'in risaletiyle doğan nûr meşrik ve mağribi aydınlatacak ve büyük bir inkılâb vücûda getirecekti. Hiz. Ebû

Bekir -radiyallahu anh- zamanında medeniyet aleminin en mühim iki devleti, Roma ve İran idi. Bu iki devlet asırlardan beri birbiriyle mücadele ediyorlardı.

İranlılar nereye gidiyorlarsa ateşgedelerini kuruyorlar ve herkese mecûsiliği kabul ettirmeye çalışıyorlardı. İran şahı Husrev'in kıymetli ganimetlerine 960 fil, 1300 deve, 1000 at taşıyordu. Ve sarayın muhafızlarının da 600 atı vardı. 13000 köle sarayın dahili hizmetiyle meşgul idi. Yeraltında 100 hazine altın, gümüş mücevher ile dolmuştu. Sarayın duvarları 40000 halı ile örtülmüş, sarayın tavanı da semayı andırmak için 1000 altın top ile tezyin edilmişti.

O sıralarda Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem - Sûre-i Rûm'un ilk ayetlerini tebliğ ediyordu:

الْم ﴿١﴾ غَلَبَتِ الرُّومُ ﴿٢﴾ فِي آذَنِي الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ
سَيَغْلِبُونَ ﴿٣﴾ فِي بَضْعِ سِنِينَ لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدِ وَ يَوْمَئِذٍ
يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٤﴾

"Romalılar arzın yakın bir yerinde mağlup oldular. Fakat onlar bu mağlubiyetten sonra bir kaç sene zarfında gâlip geleceklerdir. Ve irade evvel-âhir Allah'ındır. O gün müminler de Allah'ın yardımıyla sevineceklerdir."¹⁴

Hirakl, Husrev'i mağlûp edince İran inhilâl etmişti.

14. Rum Sûresi / 1-4.

Hirakl Suriye'de bulunduğu sırada İslâmiyetin zuhûrundan haberdar olmuş, Hirakl'in orduları kat'i zaferi ihsas ederken müslümanlar da Bedir harbini kazanarak müşriklerin başına müthiş ve kâhir bir darbeyi indirmişlerdir.

Hirakl, Suriye'ye geldiği zaman Hudeybiye müsâlahası akdolanmış ve Hz. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- dünya hükümdarlarına mektuplar göndermişti.

Hicretin sekizinci senesinde müslümanlar Suriye'nin bir kasabası olan Mute'de hıristiyan araplarla harp etmişlerdi.

Hicretin onuncu senesinde Tebûk seferi vukubulmuştu. Nihayet Hz. Ebû Bekir'in devrinde hem İnan'a, hem Bizans'a karşı ordular techiz ediliyor ve müthiş muharebelere giriliyordu. Fakat asırlardan beri yaşamakta olan bu imparatorlukların, Arabistan'da doğup etrafına intişar etmekte olan nûr-ı İslâmiyet ve inayet-i Hakk ile bir avuç mücahidin karşısında yıkılmaları tarihin hiç şüphesiz hârikulâde bir hadisesidir.

Nur-ı İslâmiyet intişar ettikçe müslümanlığı kabûl eden her millet, derin ve asırlar süren bir uykudan uyanmıştı. Esirler onunla esaretten kurtulmuşlardı. Dalâletzedeler de onunla dalâletten sıyrılmışlardı. Şaşırılmışlar da İslâmiyet ile doğru yolu bulmuşlar, karanlıkta kalanlar onunla nûra erişmişlerdi.

Irak ve Suriye'de İslâm'ın İntişarı

Hz. Ebû Bekir fütûhata başladığı zaman teshiri icab

eden havalinin Arabistan ile Şarkî Roma arasında duran ülkeler, Irak-Suriye havalisi olduğunu biliyordu.

Hz. Halid'in kumandasındaki ordu Nebağda¹⁵ toplandı. Sonra Eyle'ye yürüdü ve zabt etti. Amman, Bahreyn, İran, Hind ve Çinden gelen gemiler buraya uğradı. Denizden mesafesi azdı. Basra ile arası dört fersah'tır. Sonra Hafir, Sen, Lücce, Leys mevkiileri zabt olundu. Halid Bin Velid'in bu fütûhatta gösterdiği gayret ve mahareti pek büyüktür. Bunun üzerine Hz.Ebû Bekir, "*Analar Halid gibisini doğurmaktan âcizdir*" demişti. Sonra Emgîşya, Hire, fetholundu. Hire'nin fethinde Hz. Halid'in yazdığı ahidname şudur:

"Hire'liler her sene cizye olarak yüz bin dirhem tekiye edeceklerdir. Bu onların ruhban ve papazları da dahil olduğu halde hepsinin dünyevi mesâileri namına verecekleri cizyedir. Ruhban ile papazlar içinde çalışmayarak terk-i dünya edenlerin cizye'ye iştiraki men'edilmiştir. Buna mukabil olarak Hireliler, düşman taarruzundan himaye olunurlar. Himaye olunmadıkları takdirde himaye edilinceye kadar bir şey tekiye etmezler. Hireliler kavlen, fiilen zulmedecek olurlarsa onların himayeleri kalkar."

Bu ahidnâme mûcibince mağlup millet dahili emniyete nail olduktan başka harici emniyete de nail oluyor. Hürriyet-i vicdaniyesi temin ediliyordu. Buna mukabil ancak senevi bir cizye veriyorlardı. Bu kadar adalet ve musavat şimdiye kadar hiç bir gâlip millet tarafından

15. Nebağ, Irak'la Hicaz arasındaki yolun ortasında bir köydür. Mekke, Medine, Kûfe, Basra, Yemâmeye giden beş yolun ortasıdır.

mağlup millete gösterilememiştir. Çiftçilere emniyet, vicdanlara hürriyet, canlara, mallara masûniyet bahşedilmişti.

Bu hıristiyanlar, o zaman şarkın en muazzam devleti olan İran'ın himayesini hâiz ve garbın muazzam devleti olan Roma'nın dini ile mütedeyyin oldukları halde bu zamana kadar böylesine bir adalet görmemişlerdi.

Müslümanlık ise bu adâleti neşre muvaffak olmuştu. O derece de ki, hıristiyanlık dininin senelerden beri zerrece tesir etmediği Zerdüşlük dinini de İslâmiyet nuruna kavuşturuyordu.

Hire'liler muahedenin akdinden sonra Hz. Halid'e bir çok hediyeler takdim etmişler, Hz. Halid de bunların hepsini Hz. Ebû Bekir'e göndermiş, Hz. Ebû Bekir de halkın böyle hediyeler vererek zarara dūçar olmasını tasvip etmeyerek hediyelerin bedelini hesap etmiş, muahede mûcibi verecekleri cizyeden tenzil etmiş ve ancak bakiyesinin tahsilini Hz. Hâlid'e ihtar etmişti.

Hz. Ebû Bekir'in bu hareketi, insaf ve adâletin, halka olan muhabbetin en nezih ve açık numûnelerinden biridir.

Hz.Hâlid, İran ahalisine bir mektup yazarak onları İslâmiyet'e davet etti. Mektubunda:

"Hamd olsun o Allah'a ki, nizamınızı çözdü. Desisenizi çürüttü. Sözünüzü ayırdı. Biz bu şekilde hareket etmesek sizin hakkınızda fena olurdu. Dinimize giriniz sizi bırakalım, sizi başkalarına dâvete memur edelim. Aksi takdirde bu iş sizin hayatı sevdiğiniz derecede ölmü seven insanların eliyle olacaktır."

Hire'nin fethinden sonra Enbar, Ayntemir vesair Irak havalisinden mevkiler zabt ile İran hükûmeti arasındaki sed, bertaraf edilmişti.

Diğer taraftan da Suriye havalisindeki arap hayberini de bertaraf etmek ve bu suretle müslümanlığın diğer milletlerle temas edebilmesini temin etmek istemişti.

Bu hususta umum ashabi toplayarak mütâlalarını sormuştu. Cümlesi muvafakat etmişlerdi.

Hz. Ebû Bekir'in Mücâhidlere Tenbîhnâmesi

"Gideceğiniz memlekette zinhar zulüm ve teaddi etmeyiniz, çok yaşlı olanı katletmeyiniz. Hayvanatı da helak etmeyiniz. Düşman ile ahid ve karar etdikte, ahidinizi bozup da ikrarınızdan dönmeyiniz ve manastırlarda bir takım ruhbanlar vardır ki, onların kavli bâtılları iktizası nefislerini hapsedmişlerdir. Onları sakın katletmeyiniz. Ma'bedlerini hedmetmeyiniz ve zaruret-i fevkâlâde olmadıkça hayvanatı kesmeyiniz ve ağaçları da kesip yakmayınız."

Orduyu Yezid bin Ebû Süfyan'ın kumandasında sevk etmişti. Hz. Ebû Bekir, Yezid bin Süfyan'ı teşyi ederken şu sözleri söyledi:

- "Sana tecrübe ve imtihan için bu vazifeyi veriyorum. İyi hareket ettiğini görür isem seni memuriyette ibka ve terfi ederim. Allah'dan sakın, Allah, senin içini de dışını da görüyor. Allah'a en yakın insanlar, ona işledikleri işle yaklaşanlardır. Sana, Halid'i tayin edeceğim bir iş vermiş bulunuyorum. Cahiliyet gururundan kaçın.

Cenâb-ı Hak onu ve onunla gururlananları sevmez. Askerlerle arkadaşlığın iyi olmasına dikkat et.

Onlara hayırdan bahs ve hayrı vaad eyle. Askerlere nasihat ettin mi, nasihatlerin veciz olsun. Kendini ıslah et ki, insanlar sana karşı salâh bulsun. Düşman elçileri nezdine gelir ise onları i'zaz et ve onları fazla tutma ki, askerlerin halini anlamadan gitsinler. Onlara askerlerini gösterecek olursan zaif noktalarını gösterme! Bilakis onları en güzide, en muhteşem askerlerin arasında kabûl et. Senden başka kimsenin onlarla görüşmesine müsaade etme! Maksatlarını iyi anla!" Yezid bin Süfyan'ı Şam'a gönderirken ayrıca şu sözleri de söylemişti:

- Ey Yezîd! Senin akrabaların var. Lâkin başkalarına tercih ederek onlara iş vermek isteyeceksin, senin namına en ziyade endişeye düştüğüm nokta budur. Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- "*Müslümanların işinden bir işi deruhde edip iltimas eseri olarak o işe birini tayin eden Allah'ın lânetine dûçar olur. Cenab-ı Hak ondan bir mazeret veya fidye kabul etmez, onu cehenneme atar.*" buyurmuştur.

Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh-'ın Valileri:

<i>Osman bin Üseyd</i>	Mekke Valisi
<i>Osman bin Elâs</i>	Tâif Valisi
<i>Muhâcir bin Ümeyye</i>	Sanâ Valisi
<i>Ziyad bin Lebid</i>	Hadra-mevt Valisi
<i>Ba'la bin Münebbih</i>	Havlân Valisi

<i>Ebû Musâ el-Eş'arî</i>	Zübeyd ve Rem' Valisi
<i>Cerir bin Abdullah</i>	Necran Valisi
<i>Abdullah-ı Sevre</i>	Cers Valisi
<i>Iyaz bin Ganem</i>	Dûmetü'l-Cendel Valisi

Beytülmal için bir bina tahsis olunmuştu. Bir muhâfız tayini lüzûmu söylendiği zaman, bir kilidin ona kâfi olduğunu söylemişti. Hz. Ebû Bekir'in irtihalinde beytülmalî açmışlar, içinde yalnız bir dirhem bulmuşlardı.

Ebû Bekir -radiyallahu anh- bütûn ordu kumandanlarına talimat verir ve takip edecekleri yolu gösterirdi. Kumandanların ahvâl ve hareketlerini yakından bilirdi.

Hz. Ebû Bekir devrinde en çok temayüz etmiş kumandan Halid bin Velid -radiyallahu anh- idi. Hz. Halid İslâmiyete pek büyük hizmetler ifa etmiştir. Hz. Halid bin Velid'in muharebelerde gösterdiği şecaat ile her muharebede kazandığı muzafferiyet bir tevfik-ı rabbanidir.

Hz. Halid, harbin esbâb-ı zâhire, usûl ve idâresine vukûfu pek mükemmel olduğundan Cezîretü'l-arabın kısm-ı âzamını tiril tiril titretmiştir. Bir çok kıtalara hükmeden İmparator Hirakl'ın bir çok muntazam ordularını alt üst ederek küfr ile dolu olan memleketleri ziyâ-i tevhid ile tenvir etmiştir.

Din uğrunda kendini her türlü tehlikelere atarak yıldıırım sürati ile düşman ordularını mağlup ediyordu. Tevhid-i ilâhi için fetihden fetih'e koşuyordu. Ve zafer haberi geldikçe Hz. Ebû Bekir "*Analar Hâlid gibi bir er doğurmaktan acizdir.*" diyordu.

Tâ haşre kadar kendisi ile iftihar edeceğimiz Hz.

Halid bin Velid -radiyallahu anh- Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz hazretleri zamanında sancak-ı şerif muhafızlarından idi.

Fütûhatında demir kapıları, taşlardan muhkem kâleleri hâk ile yeksân etmiştir.

Ve hatta asker arasında galeyânı mucib bir hal gö-rerek umûm askere hitaben:

- "Ey Guzât-i Kîram!.. Bizim maksadımız, ilây-i ke-limetullahtır. Emîrül-ceyş olmak değildir. İslâmiyet iler-lesin, aktâb-i şevketimiz parlasın da emîrulceyş kim olursa olsun. Bundan ne çıkar? Benim bu kadar muha-rebelerde can atıp harb etmekliğim Emîrulasker olmak fikrine mebnî değil, ancak Rızâullah içindir. Düşmanın istifâde edeceği ihtilâfta bulunmamanızı tavsiye eder ve bundan böyle sıradan bir nefer gibi din-i âlf yolunda fe-dây-i cân etmeği derûhte eylerim." dedi.

Hz. Halid'in bu sözleri asker-i İslâm'ı (İslâm asker-lerini) teskin eyledi ve herkes bu derece âlicenab oldu-ğuna taaccüble mehâsin-i ahlâkını takdir eylediler. Hz. Seyfullah Halid bin Velid, Hicretin yirmi yedinci senesin-de Humus muharebesinde bir çok yerinden mecrûh olarak:

- "Şimdiye kadar yüzden ziyade cenge girdim. Vü-cûdumda yarasız yer kalmadı. Hamd olsun işte şimdi de ilây-ı kelimetullah uğrunda dövüşe dövüşe fedây-i cân ediyorum. Fakat döşeğimde öldüğüm teessüf ederim" deyip teslim-i ruh eyledi. -radiyallahu anh- Bu Gâzî-i şecaat-âver'in makber-i sükûnu Humus'a 1 mil mesafededir.

HZ. EBÛ BEKİR'İN İRTİHALI

*H*z. Ebû Bekir müslümanların riyâsetinde pek kısa bir müddet bulunduğu halde pek büyük işler görmeğe muvaffak olmuştur. Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-'in irtihali ile en vahim buhranla karşılaşmıştı.

Riyaset-i İslâmiye'yi deruhte edince büyük bir me-tânet, kat'î bir azim ve irâde ile her gâileyi bertaraf etti. Müslümanlığı o müthiş tehlikeden kurtardıktan sonra müslümanlık nûrunun hârice sirayetine mani olan İran ve Bizans ehl-i İslâm arasındaki hıristiyan arapları tes-hir ettikten sonra doğrudan doğruya İran ve Bizans ile karşılaştı. İslâm fütuhatinin temellerini kurdu. Ve bu su-retle Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ha-yatında olduğu gibi irtihalinden sonra da vazifesini der-in bir aşk ile ifa ederek muvaffak oldu. Huzûr ve it-mi'nân ile dünyadan ukba'ya irtihal etti.

Hicretin on üçüncü yılının Cemaziyelâhir ayında hastalandı. Hz. Ebû Bekir'in sıhhatini en çok sarsan şey Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimi-zin iftirakıydı. Esasen bedenlenahif olmakla irtihal-i

Nebevî'den sonra erimeğe başlamıştı. Hastalığı teza-yüd edince "İmamet" vazifesini Hz. Ömer'e bırakmıştı. Bununla da Hz. Ömer'in riyasete geçmesine taraftar olduğunu göstermişti.

İrtihalinden evvel riyaset meselesinin hallini istemiş ve bunun için ashab ile istişare etmişti.

Hz. Abdurrahman bin Avf'ı çağırtmış ve "Ömer hakkında ne düşünüyorsunuz?" diye sormuş, o da cevaben:

- Bir şey sormuyorsun ki, onu benden iyi bilmiş olmayasın?

- Velevki öyle olsun düşündüğünü söyle!

- Ömer kendi hakkındaki kanaatinden daha iyidir.

Sonra Hz. Osman'ı çağırtmış "Ömer hakkında ne dersin?" diye sormuştu. Cevaben:

- Sen onu hepimizden iyi bilirsin.

- Sen yine bildiğini söyle.

- Ömer'in içi dışından iyidir. İçimizde onun nazîri yoktur.

- Daha sonra Said bin Zeyd ve Üseyyid bin Hudayr'i çağırttı. Üseyyid bin Hudayr şu sözleri söyledi.

- Senden sonra ondan daha iyisi olamaz. Ömer, hoşnud olacak şeylerden hoşnud olur, hoşnud olunma-yaçak şeyden hoşnud olmaz. Bu işe ondan daha münasip bir kimse yoktur.

Daha sonra ensar ve muhacirinin bir çoğu ile istişare eyledi. Hepsisi de Hz. Ömer'in riyasetini tensip ettiler.

Hz. Talha, Hz. Ömer hakkındaki rivayeti işitince Hz. Ebû Bekir'in yanına geldi ve ona:

- "Cenab-ı Hak sana Ömer'i niçin intihap ettin diye sorarsa ne cevab vereceksin? Onun bize gösterdiği şiddeti görmüyor musun?" dedi.

Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh- yatağında yatıyordu, bu sözleri duyunca "Beni oturtun" dedi. Oturtular ve Talha'ya şu cevabı verdi:

- "Siz, zât'ı Kibriyâ'nın nâmına dayanarak beni korkutmak mı istiyorsunuz? Sizin işinizde zerre kadar zulmetmiş olan haybet ve hüsrana düçar olsun. Ben Rab-bime mulâkî olduğum zaman vereceğim cevab şudur: "Yâ Rab! Kullarının işlerini onların en hayırlısına tevdi ettim, sen bu sözlerimi seninle beraber olanlarının hepsine anlat!" dedi ve Hz. Osman'ı çağırttı. Hilâfet ahidnâmesini yazdırdı.

Hz. Ebû Bekir'in Yazdırdığı Ahidnâme:

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla:

Abdullah bin Kuhafe'nin dünyadan çıkarken son deminin hitamında, âhirete giderken ilk deminin başlangıcında, kâfirin imana fâcirin îkana geldiği, kâzibin doğru söylediği dakikadaki ahid ve vasiyetidir.

Ömer bin Hattab'ı kendime halef eyledim. Onun sözünü dinleyiniz. Ona itaat ediniz. Ben bununla Allah'a, Peygambere, dinime, nefsim ve söze iyilik iste-

miş bulunuyorum. İcrâ-i adalet ederse, ondan beklediğim ve umduğum odur. Başka bir hat ve hareket takip ederse; biliniz ki kişi ne işlerse onu kazanır. Benim bütün hedefim hayırdır. Gaybi bilmem. Zulm edenler nele-re giriftar olacaklarını bilirler. Vesselamü aleyküm ve rahmetullahi veberakâtüh.”

Bu ahidnâmeyi ikmal ederek mühürledi ve herkese okutarak umum nazarında hüsn-i kabûl ile karşılandı. Bunu müteâkip Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer’i çağırarak ona şu nasihat ve vasiyette bulunmuş. Ömer de ona göre hareket etmişti.

“Ben sana bir vasiyet edeceğim. Onu iyi hıfz edersin. Allah’ın gecede bir hakkı vardır onu gündüzün kabûl etmez ve gündüzün bir hakkı vardır. Onu da gece kabul etmez.

Bizim hiç birimiz için farzı edâ etmedikçe nâfile yoktur kıyamet günü mizanları ağır gelenlerin mizanlarının ağır gelmesi hep dünyada Hakk’a ittibaları ve onun onlara ağır gelmesi sebebiyledir. Hak’tan başka bir şey konmayan bir mizanın ağır gelmesi ise hakkıdır.

Kıyamet günü mizanları hafif gelenlerinin mizanlarının hafif gelmesi de dünyada bâtıla tâbi olmalarından ve onun onlara hafif gelmesindedir. Batıldan başka bir şey konmayan bir mizanın hafif gelmesi de hakkıdır..

Görmez misin? Allah Teâlâ ehl-i cenneti en güzel amelleriyle zikretmiştir. Onun için bir kâil der ki, “Benim amelim bunların ameline nerede erişecek?” onun sebebi, Allah Teâlâ onların kötü amellerinden geçmiştir de onları izhar etmez. Ve görmez misin Allah Teâlâ ehl-i

nârı kötü amelleriyle anmıştır da bir kâil der ki; "Ben amelce onlardan iyiyimdir." Onun sebebi Allah Teâlâ onların en güzel amellerini onlara redd etmiştir.

Görmezmişin Allah Teâlâ şiddet ayetini rıza ayetinin yanında indirmiştir ki, müminler hem ümidli, hem saygılı olsunlar da kendi elleriyle tehlikeye atılmasınlar ve Allah'a karşı hak olmayan bir kuruntuya kapılmasınlar.."

Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh- kendi hayatında temin ettiği ittihadı irtihalinden sonra da temine muvaffak olmuştur:

Umumi vezâifi îfâdan sonra son dakikasına ait husûsi işleriyle meşgul olmuş, Hz. Âişe'ye Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yanında defnedilmesini vasiyyet eylemiş, sonra iki kat elbisesini yıkamalarını ve kendisini ona tekfin etmelerini, çünkü yaşayanların yeniye daha muhtaç olduklarını söylemiş. Şahsi servetine ait vasiyyetini yazdıktan, sonra makâm-ı riyâsete geldiği günden beri beytül-mâlden alıp harcettiği her şeyin kendi şahsî malından alınarak iâde olunmasını emretmişti.

Nihayet Hicretin onüçüncü yılının Cumâda'l-âhır (Cemaziyelâhır) ayında pazartesi gününün gecesî rûhanî bir itminân içinde Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh- irtihâl-i dâr-ı bekâ eylemiştir.

Vefatına,

*Tarihi nola olursa âzâd
Salındı cihâne serv-i âzâd
beytiyle tarih düşülmüştür.*

Hz. Ebû Bekir'i vasiyeti üzere zevcesi Esmâ bint-i Umeys gasleyledi. Hz. Ömer -radiyallahu anh- cenaze namazını kıldırdı. Hayatta rehberi ve en aziz arkadaşı olan Resûl-i Mücteba -sallallahu aleyhi ve sellem-'e ölümünde de refik oldu ki, bu fâni cihanın hayatında Hz. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz'in Ravda-i mutahhâresine gömülmesi, nail olduğu en büyük mükâfattan biri olmuştur.

Rivayete göre Hz. Ebû Bekir'in na'ş-ı mübâreki Ravza-i Mutahhare'ye îsâl ve arz olunup istizan olunduğunda: "*Giriniz ve defnediniz*" sadây-ı tanîn-endâzı, simâ-ı cümle-i ashâb-i kiram olup Hücre-i Şerife'ye emredildiği şekilde idhal ve defn olunup hemsây-i Hz. Fahrü'l-enbiya oldu.

Hz. Ebû Bekir'in kadısı Hz. Ömer Fâruk, hâcibi âzâdli kölesi, kâtibi Osman Zinnûreyn -radiyallahu anhüm- idi. Hilâfeti iki sene dört aydır. Babası, anası, oğlu ve oğlunun oğlu hep ashâb-ı kiramdan idi. -rıdvanulâhi Teâlâ aleyhim ecmain-

Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh- muhtelif zamanlarda evlenmiştir. Zevceleri, oğul ve kızlarının isimleri şöyledir:

<u>Zevcesi</u>	<u>Oğlu</u>	<u>Kızı</u>
<i>Kuteyle</i>	<i>Abdullah</i>	<i>Esmâ</i>
<i>Ümmü Ruman</i>	<i>Abdurrahman</i>	<i>Âişe</i>
<i>Esmâ</i>	<i>Muhammed</i>	
<i>Habibe binti Hârice</i>		<i>Ümmü Gülsüm</i>

ŞEMÂİL VE FEZÂİLİ

Ebû Bekir -radıyallahu anh- hazretleri fasîhul-lisan, sabîhu'l-vech, nahîfûl-cisim, uzuna yakın orta boylu, kuruca yüzlü, çukurca gözlü, yumru alınlı seyrek sakallı idi. Aşkullah, haşyetullah, muhabbet-i Rasûlullah'dan daima mahzûn idi.

Bedenen zayıflığına mukabil kuvvet ve savlet sahibi şecî, cildi ince, göz pınarları derin, yüzü nurlu, alnı ve yüzü beyaz ve açık idi. Sakalının üst kısmı hafif olup sakalını kına ve benzeri şeylerle tezyin eylediği "*Şemâil-i Şerif*"te tarif olunmuştur. Belindeki kemeri şiddet üzere bendeylemeğe mail olduğu halde, hey'et ve suretini sun'î güzelliklerle tahsin etmeğe heveskâr değildi.

Tarih-i Fil'den yani Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-'in doğumundan iki sene sonra doğmuştur. Ahkâm-ı şer'iyeye layıkıyla ârif Kur'an-ı Kerim'in mezayasına vâkıf, ahlâk-ı hamide ile muttasıf, fevkalâde müttaki, afif, âdil ve munsıf, âdil ve bununla beraber şecî' idi.

Hatta bir gün Hz. Ali -radıyallahu anh- meclisinde

butunanlara "Nâsın en şecaatlısı kimdir?" diye sormuş, "sensin" dediklerinde:

- Ben filvaki her kim ile mübareze meydanına çıktım ise öcümü aldım, demiş ve tekrar "Nâsın en şecaatlısı kimdir?" diye sorulmuştu. Onlar da:

-Bilmiyoruz, "kimdir?" diye sorduklarında Hz. Ali -radiyallahu anh- da:

- Hz. Ebû Bekir'dir. O "Bedir" günü Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz'e müşriklerden bir kimse hücum etmesin diye bir hayme yapıldı ve "Kim bekleyecek" denildi. Kimse yanaşmadı. Ebû Bekir kalktı. Kılınç elinde olduğu halde Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz hazretlerinin başı ucunda durdu. Hem kim hücum etti ise kılınç ile karşılayıp defeylerdi. İşte nâs'ın en şecâatlısı odur, dedi.

Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh- fitraten halîm, selim, son derece refik ve şefik idi. Bununla beraber vazife ve mes'ûliyet işlerinde zerre kadar müsamaha göstermezdi. Onun rıfk ve mülâyemeti, şahsî muâmelâtına ait idi. Din ve millet işlerinde en küçük bir tereddüdü, en basit müsamaha ile göz yumduğu görülmezdi. Ve fakat kusurlarını i'zâm etmez onlara kusurları derecesinde muamele gösterirdi.

Mücrimleri takip ve te'dip hususunda zerre kadar ihmal göstermemekle beraber şıyasî mücrimleri icâbına göre muamele ve afvederdi.

Ehl-i zimmetin hukukunu, emniyet ve masûniyetini gözetirdi. Gayr-i müslimlerin hiç mâbed ve kilisesini yık-

tırmazdı. Ve onları çanlarını çalmaktan, âyinlerini yapmaktan men etmezdi.

Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh- Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerinin en sevgili dostu esrâr-ı nübüvvetin en samîmî mahremi idi. Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz hep yaptığı işleri Ebû Bekir Sıddîk ile birlikte yapardı.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretlerinin Ebû Bekir -radiyallahu anh-'e muhabbeti başka bir neş'e ile tecelli ediyordu.

İrtihal buyuracağı sırada Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz şu sözleri buyurmuştu:

- "Dostluğu, yardımı itibariyle kendisine en çok minnettâr olduğum arkadaşım Ebû Bekir'dir. Rabbimden başka bir halîl ittihaz edecek olsam yine Ebû Bekir'i ittihaz ederdim. Onunla benim aramda İslâmiyet kardeşliği ve meveddeti vardır. Mescidin bütün kapıları kapansın, yalnız Ebû Bekir'in kapısı açık kalsın."

Amr bin As, Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimize:

- "En çok sevdiğin kimdir?" diye sormuş, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz de:

- "Âişe" buyurmuş.

- "Erkeklerden en çok sevdiğin kimdir yâ Rasûlallah?" diye sormuş.

- "Âişe'nin babası" buyurmuşlar.
- Sonra kimi seversiniz dediğinde:
- "Ömer'i" demişler. Sonra daha başkalarını saymışlardı.

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz'in arzuları hilâfına bir hareket olup da mütessir olduklarında Hz. Ebû Bekir gelecek olursa derhal tebesüm eder, teessür ve iğbirârı zâil olurdu.

Hz. Ebû Bekir, İsâbet-i re'yi, muâmelâtındaki doğruluğu, tecrübe genişliği, nefsine hâkimiyeti, hayırhâhlığı ve samîmiyeti ile mârûf idi. Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz'in fazl-ı kemalâtından en çok istifade eden şüphesiz Ebû Bekir -radiyallahu anh- idi. İlim ve irfan, fesâhat, belâgat, edeb ve sevgi ile mümtâz idi. Arapların en kıymetli sözleri onun hafızasında menkuş idi ve natıkası kuvvetli idi. Arap kabâilinin tarih ve ilim ensabına vukufu mükemmel idi.

Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh-, İslâmiyete vukuf nokta-i nazarından da şüphesiz ashab-ı güzînin en âlimi idi. Çünkü onun kadar Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-'e mülâzemet eden yoktu. Hazarda ve seferde her yerde bidayette, ortada ve nihayette her zaman onunla en çok ülfet eden ve şeref-i sohbetinden müstefid olan o idi.

Bir gün Ebû Bekir -radiyallahu anh-:

لَيْسَ بِأَمَانِيكُمْ وَلَا أَمَانِي أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلُ سُوءًا يُجْزَى بِهِ
وَلَا يَجِدُ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا

"Âkibette felâh bulmak ne sizin arzularınıza, ne de ehl-i kitâbın arzularına bakar. Fenalık eden cezasını bulur ve kendisine Allah'dan başka ne bir dost bulabilir ne de bir yardımcı."¹⁶ meâlindeki âyet-i kerîmeyi okudu. Ve Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem-'e bunun mânasını sordu. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- cevâben:

İnsan bir hastalığa uğramaz mı? Bir takım sadmelere, eziyetlere, mihnetlere dūğâr olmaz mı? buyurdu. Hz. Ebû Bekir de:

- Evet, dedi.

- "İşte bütün bunlar da bizim kendi seyyiâtımızın eseridir. Biz o seyyiâti bu şekilde çekiyoruz." buyurdu.

Bir defa da şu âyeti kerîme okunuyordu:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسُكُمْ لَا يَصْرُكُمْ مَنْ
ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ

"Ey îman edenler! Siz kendinize bakınız. Siz hidayet yolunu tutar iseniz, dalâlete düşenlerden size bir zarar gelmez."¹⁷

16. Nisâ Sûresi / 123

17. Mâide Sûresi / 105

H.z. Ebû Bekir diyor ki:

Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz bu âyeti tilâvet ettikten sonra şu sözleri söyledi:

- *"Bir millet dalâlet-âmiz harekette bulunanları doğru yola irşâd etmezse Allah'ın azabı yalnız dalâletzedelere münhasır kalmaz, bütün o kavme şâmil olur."*

O halde bu âyet-i kerimeden başkalarının ıslâhına ehemmiyet verilmemesi mânâsı çıkarılmamalıdır. Çünkü, dâlâlete dûçâr olanların getirecekleri zararın def'i, onların irşâdiyle mümkün olur. Bunlar irşad olunmazsa onların dalâletleri umûmi bir felâket getirmiş olur. H.z. Ebû Bekir -radiyallahu anh- mütevâzı, fakat vakûr, sahî ve âlî cenâp idi.

Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz buyurmuştur ki:

- *"Dünyada hiç bir kimsenin malı benim için Ebû Bekir'in malı kadar fâideli olmamıştır."*

Müslüman köleleri, efendilerinin zulmünden kurtarmak için pahalı bedel mukabilinde alarak âzâd eylemiştir.

H.z. Ömer -radiyallahu anh- der ki:

- *"Medine'nin kenarında ihtiyar ve a'mâ bir kadın vardı. Her gün ona uğrayarak ihtiyacını tesviye etmek*

isterdim. Fakat ne zaman gitsem benden evvel birinin uğrayıp, ona lâzım olan her şeyi yapmış olduğunu gö-rürdüm. Bir gün merak ettim. Acaba her gün bu sevabı işleyen kimdir, dedim ve çok erkenden bu kadına uğra-dım. Bir de ne göreyim bu sevabı kazanmakta olan zat Hz. Ebû Bekir radiyallahu anh- imiş.”

Hz. Ebû Bekir radiyallahu anh-'ın mühim faziletle-rinden biri de “diyânetperverliğidir”. Hz. Ebû Bekir'in ai-le hayatı son derece temiz ve nezih idi. Hz. Ebû Bekir'in evi her zaman misafirlere açık idi. “Ashab-ı Suffa” her gün oraya giderler ve ikram olunurlardı. Son derece de sade yaşar, maîşetini ticaretle temin ederdi.

Nitekim -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimizin ir-tihali senesi içinde Busrâ'ya kadar gitmiş ve mallarını satmıştır. Medine etrafında Hayber'de, Bahreyn'de ara-zisi vardı.

Hz. Ali -kerremallahu vecheh- diyor ki:

- “Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimi-zin hâlifesi Ebû Bekir Sıddîk radiyallahu anh-'a bu men-zileye varıp bizi geçmeye muvaffak olduğun bu azîm dereceyi ne ile kazandın?” diye sordum.

Hz. Ebû Bekir dedi ki:

- Beş şey ile:

1- İnsanları iki kısım gördüm. Kimisi dünyayı ister, kimisi ahireti ister. Ben ise Mevlâ'yı tercih ettim.

2- Ben İslâma dâhil olduğumdan îtibaren doyasya dünya taâmı yemedim. Zira Mârifetullah -celle celâluhu- lezzeti ile meşguliyet, beni dünyâ taâmı lezzetlerine meylettirmedi.

3- İslâmiyete dahil olduğumdan îtibâren dünya meşrubâtından kanmadım. Zira Hâlikımın muhabbeti dünya içeceklerinden fazla geldi ve beni muhabbetullah meşgul etti.

4- İslâmiyete duhûlümde beni iki amel karşıladı. Dünya ameli ve âhiret ameli. Ben âhiret amelini dünya ameline ihtiyar ettim.

5- Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sohbetine mülazemet ettim. Hatta Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den bir saat bile ayrılmadım. Ki, mağaraya girerken beraber idim.

Hz. Ebû Bekir'de Allah Sevgisi ve Rızâ

Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh- Allah ve Rasûlullah yolunda malını ve ıyalını feda etmiş; ciğerparesi kızını Rasûlullah'a nikâhlamıştır.

İbn-i Ömer -radiyallahu anh- anlatıyor:

- "Biz Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yanında oturuyorduk. Hz. Ebû Bekir de orada idi ve yırtık bir abaya bürünmüştü. O sırada Cebrail -aleyhisselâm-nâzil oldu. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e selâm verdi ve ona şöyle dedi:

- Ya Rasûlallah! Ebû Bekir'i niçin yırtık bir abaya bürünmüş görüyorum?

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- buyurdu:

- Fetihten önce malını bana getirdi.

Hz. Cebrail -aleyhisselam- Rasûlullah'a şöyle dedi:

- Ona Allah'ın selâmını tebliğ et ve de ki; Allah Te-âlâ sana şöyle buyuruyor:

- Sen bu fakirliğinden dolayı benden razı mısın? yoksa dargın mısın?

Bunun üzerine Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- Ebû Bekir -radiyallahu anh-'e döndü ve buyurdu ki:

- Ya Ebâ Bekir! İşte Cibril, sana Allah'ın selâmını söylüyor ve diyor ki:

- Sen bu fakirliğinden dolayı Ben'den razı mısın, değil misin?

Bunun üzerine Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh- ağladı. Ve şöyle dedi:

- Hayır, Ben Allah'ımdan razıyım! Ben Allah'ımdan razıyım! Ben Allah'ımdan razıyım."

Mervîdir ki, Hz. Ebû Bekir yedi sene müddetle diş ağrısına mübtela olmuştu. Cibril-i Emin bu durumu Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e bildirince Rasûlullah, Hz. Ebû Bekir'in halini sorarak:

- Ya Ebâ Bekir! Bu hâli niçin bildirmiyorsun, buyurmuştun da Hz. Ebû Bekir:

- "Sevgiliden yani Allah'tan gelen şeyden nasıl şikâyetçi olabilirim?"

Zira sabır, temkin, tahammül ve rızânın ahlâk-ı hasene'den olduğunu senden öğrendik yâ Rasûlallah. Nasıl müşteki olabilirim demek istemişti.

Rasûlullah'ın Hz. Ebû Bekir'e Zikr-i Hafî Telkini

Bildirip mebd ü meâdını
Gar'da etti Hak ona ihsânını

Sabbedip sinesine Feyz-ı Hudâ
O'na bildirdi sırr-ı Rahmânını

Saniye'sneyni iz hüma Fî'l-Gar
Na't-ı pâkidir ey kerem kânı

Bu beyitler Hz. Sıddîk hakkında vârid olan "Allah tarafından bana her ne ifaza olundu ise, ben onu sine-i Ebû Bekir'e sabb ve ilka eyledim." Hadîs-i şerifinin mefhûmudur.

İmam Rabbâni -kuddise sirruh- hazretlerinin **Mektûbat**'ında kaydedildiğine göre, Kureyş müşrikleri Resûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ve arkadaşı Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh-'i aramak için mağaranın önüne kadar geldiklerinde Hz. Ebû Bekir Sıddîk'ın mahzûn olduğunu ve telaşlandığını gören Sultan-ı Kevneyn -sallallahu aleyhi ve sellem-:

Dedi "**Lâ tahzen innehû maana**"

Hıfzı idegör bu râzi pinhânı

Vâkîf oldukta sırr-ı manâya

Gitti Sıddîk'ın olan ahzânı

Şefî-i zünûb, devâ-i kürûb tabîb-i derd-i kulûb -sal-lallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz Hz. Sıddîk'ı tesliyet ederek: "*Hakk'ın cünûdu, hâzır ve bizi hıfz kanatlarıyla korumakla meşgullerdir*" buyurdu.

Kefere-i Kureyş'in defolup gitmesiyle Hz. Sıddîk -radiyallahu anh-'da "*Ferâh ba'de's şidde* = güçlükten sonra bir ferahlık" zuhûr eyleyince; Mahbûb-i talibîn, Mahbûb-i âşıkîn -aleyhi salevâtullahi'l-muîn- "zîkr-i hafiyi ta'lim ve ilka etti ki, bu esnâda Hz. Hâce-i Dâna -aleyhittehâyâ- Efendimiz diz çökmüş, Cenab-ı Sıddîk da bağdaş kurup oturmuş idi. Hz. Rasûlullah çeşm-i Ebû Bekr'in gûş-i hûşuna kelime-i tevhîdî menkûş edip üç kerre ilka ile vâkîf-ı sırr-ı "**innallahe maana**" eyledi.

Sıddîk lâkabıyla anılmasının sebebi burhan ve delil taleb etmeksizin "Mi'rac"ı tasdik etmesidir:

Hz. Ali -kerremellâhu vecheh-, "Kasem ederim ki, Hz. Ebû Bekir'e, Sıddîk lakabı semâdan nazil oldu" buyurmuştur.

Nitekim: وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِ ayeti kerime-sindeki¹⁸ جَاءَ بِالصِّدْقِ ile muradın Hz. mürşidü'l-meâb,

وَصَدَّقَ بِهِ ile maksûdun ise Hz. Ebû Bekir olduğunu müfessirler beyân etmişlerdir.

"Ebû Bekir" künyesine vesîle tebkîr-i İslâmıdır ki, ricalden ibtidâ şerefyâb-ı İslâm olandır. "Atıyk" lakabına da "kadîm" mânâsına olduğu surette, sebep budur.

Diğer mânâ şerh-i bürde de belirtildiği gibi "atıyk" lakabı onun güzel yüzlü "hasenülvech" olduğu cihettendir ki, uyûbden âzât olmuştur. Ve bir hadis-i şerifte "Hz. Ebû Bekir ateşten âzât olunmuştur." buyurulmuştur.

Cenab-ı Sıddîk, enbiyâdan sonra "efdal-i ümmet" olduğuna şu hadis-i şerif delâlet eyler:

"Müjdeler olsun ya Ebâ Bekir! Mahlûkat için Allah Teâlâ umûmi olarak tecelli ettiği halde sana hâssaten tecelli etmiştir."

Cenab-ı Sıddîk'ın sohbetini yâni sahabî oluşunu inkâr küfürdür. Çünkü sahabiliği sarahati nass ile sâbittir.

Câhiliyet devrinde asla puta tapmadığında -kerremellâhu vecheh- denilmek Hz. Sıddîk'ın hakkında câri olup lâkin Cenab-ı Ali -radiyallahu anh- hakkında eşher ve ekserdir.

İki kerre imam-ı ümmet -sallallahu aleyhi ve sellem- de namazda Cenab-ı Sıddîk'a iktidâ buyurmuştur.

Kızı Esmâ ve Oğlu Abdullâh

Esmâ¹⁹ bint-i Ebû Bekir Sıddîk -radiyallahu anh-

19. İmam-ı Mâlik, "Muvatta" nam hadis kitabının "Ma lâ yecûzu'n

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz'in gizlice Ebû Bekir Sıddîk -radiyallahu anh- ile hicrete hazırladıkları esnâda seferiyyeyi bağlamak üzere bir şey bulamamış, bunun üzerine Esmâ, kendi futasını yani nitâkını ikiye şakkederek biriyle sofrayı diğeriyle de matarayı bağlamış ve Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz de onu "*cennet ile tebşir ile Zatünnitâkayn*" diye telkîb buyurmuşlardır.

Hz. Esmâ, yüz yaşına kadar tûl-i umr ile muammer olup oğlu Abdullah'ın hilâfet ve şehadetini gördü. Âhir ömründe gözleri görmez olmuştu. Bâdehû azîm-i dâr-ı cinan eyledi. Esmâ'nın oğlu "**Abdullah bin Zübeyr**" geceleri kâim, gündüzleri sâim, zâhid, âdil bir zât-ı nâdirül-emsâl idi. Müddet-i emâreti dokuz senedir. Yetmiş üç yaşında iken Haccâc-ı Zalim'in askeri elinde şehid olmuştur. Şöyle ki:

Haccâc-ı Zâlim'in askeri kırk bin kadar olup Mekte-i Mükerreme'yi muhasara etmişti. Abdullah bin Zübeyr'in ise yanında ancak on bin mütecaviz kişi olup açlıktan bitâb olduklarından Haccâc'dan emân olarak dışarı çıktılar.

nahl" babında nakletmiştir ki, Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh- üç kızına şâmil vasiyeti esnasında Âişe-i Sıddîk'a -radiyallahu anha taaccüb ederek "Benim kardaşım bir Esmâ'dır, diğer tavsiye buyrulan hemşirem kimdir?" diye istîfsar eyledikte Sıddîk-ı Ekber -radiyallahu anh-'ın zevce-i muhteremeleri Bint-i Hârice hâmile olmakla onun karnındaki hamle işaret buyurarak:

- "Biri zevcem, Binti Hârice'nin rahminde olan hamildir. Kız olmak üzere kalbime lâhik oluyor" diye haber vermiştir. Hakikaten çocuk kız olarak dünyaya gelerek Sıddîk-ı Ekber'in kavlini Cenab-ı Hak tasdik eylemiştir.

Abdullah, vâlidesi Esmâ'nın yanına vardı ve:

- "Valide, nâs benden ayrıldı, yanımda pek az âdem kaldı, onlar da pek az dayanabilirler. Düşman ise bana dilediğim kadar dünyalık veriyor. Senin re'yin nedir? dedikte Validesi Esmâ -radiyallahu anha- da:

- "Sen kendini daha iyi bilirsin, eğer hak üzere isen ve nâsı Hakk'a davet ediyor isen bunu icrâ et ki, bu yolda hayli ashabın maktûl oldu. "Beni Ümeyye" oğullarına kendini musahhar etme ve eğer merâmın dünya ise sen ne fenâ âdem imişsin ki, hem kendini hem de maiyyetindekileri helâk etmiş olacaksın. Eğer ben, hak üzere idim amma ashâbıma vehn gelince ben de zaif düştüm, dersen bu ahrâr ve ehl-i din işi değildir. Dünyada ne kadar kalacaksın. Ölüm daha iyidir."dedi.

Abdullah bin Zübeyr -radiyallahu anh- da:

- "Benim de re'yim budur, dünyaya asla meyl etmem ve etmedim. Valide! Sen benim basîretimi müzdâd eyledin, bugün maktûl olurum. Hüznün müştâk olmasın. Oğlun kötü bir işi ihtiyar eylemedi. Fuhşiyattan bir işi işlemedi Cevr ve gadr yoluna gitmedi. İndimde Rabbimin rızasından daha aziz bir şey yoktur. Yâ Râb! Bunu tezkiye-i nefis için söylemiyorum. Ancak valideme ta'ziyet ve teselliyet için söylüyorum" dedi.

Esmâ hazretleri:

- "Umarım ki, sabr-ı cemîl üzere bulunurum" dedi ve oğluna dua ederek:

- Yâ Rabbi onu senin emrine teslim ettim ve hükm-i

kazana razı oldum" dedi. Oğlunu kucaklayıp öperken eli onun zırhına dokundu.

- "Aaa! Bu ne? Bu öyle fedâilik yolunu ihtiyar edenlerin işi değildir, paçalarını sıva, merdâne hareket eyle!" deyince Abdullah zırhını çıkardı, bakiye arkadaşlarıyla beraber dal-kılıç dışarı çıktılar. Fakat düşmana nispetle pek az olduklarından ric'at ettiler.

Abdullah bin Zübeyr ise arslan gibi kâh sağa kâh sola seçirdir, mehâcimini geri püskürtür ve arkalarından kovalar, kimse yanına yaklaşmazdı.

Haccâc-ı Zâlim bu halden öfkelenerek atından indi. Askerini arkadan sürerek Abdullah bin Zübeyr de alemdarın önüne geçerek arslan gibi üzerlerine hücum eyledi. Onlar da Haccâc ile beraber geri çekildiler.

Sonra Abdullah bin Zübeyr, makam-ı İbrâhim'e gelip iki rekat namaz kıldığı esnada düşman tekrar hücum ile alemdarı şehid ederek sancağı aldılar.

İbn Zübeyr de namazdan sonra ilerleyip sancaksız olarak gayet merdane mukateleye kıyam eyledi. Kaplan gibi düşmanları üzerine hücum etti. O esnada yüzüne bir taş isabet etti, yüzünden kan akmağa başladı. Yine şiddetle mukatele ederken düşmanı külliyetli olduğundan etrafını ihâta ederek nihayet şehid eylediler. - radiyallahu anh-

Haccâc ve Târik şehid olan Abdullah bin Zübeyr'in yanına gelip durdular. Târik:

- "Kadınlar bundan erkek merd bir çocuk doğurmamıştır." deyince Haccâc:

- "Sen emîrû'l-mü'minîn muhalifini medih mi ediyorsun?" deyince Târik da:

- "Evet, öyle olmasa biz ma'zûr olmazdık. Zira yedi aydan beri biz onu muhasara ettik, askeri ve kal'ası ve âvânesi o halde iken bize mukabil ve bize fâik idi" diye cevap verdi. Bu muhavereleri Abdülmelik'e bâliğ olduktan sonra insaf edip Târik'a hak verdiği mervîdir.

H. Ebû Bekir ve H. Ali'nin Kadirşinaslığı

Ebû Hureyre -radiyallahu anh- rivâyet etmiştir:

Bir gün H. Ebû Bekir Sıddîk ile H. Ali bin Ebî Tâlib, Rasûlullah'ın hücre-i saadetlerinin kapısı önüne geldiklerinde H. Ali, H. Ebû Bekir'e:

-Öne geç! Kapıyı ilk çalan sen ol, diyerek ikramda bulunur:

Bunun üzerine H. Ebû Bekir:

- Yâ Ali! Sen öne geç! der.

H. Ali -radiyallahu anh- der ki:

- Peygamberimizden, senin hakkında şu sözleri işittiğimden önüne geçemem: "*Benden sonra üzerine güneşin doğup battığı en faziletli insan Ebû Bekir'dir.*"

H. Ebû Bekir -radiyallahu anh- şöyle cevap verir:

- Ben de Rasûlullah'ın hakkında şöyle buyurduğu

kimsenin önüne geçemem: *"Kadınların en hayırlısını erkeklerin en hayırlısına verdim."*

- Rasûlullah'ın, hakkında şöyle buyurduğu kimsenin önüne geçemem: *"İbrahim Halilullah'ın göğsüne bakmak isteyen, Ebû Bekir'in göğsüne baksın!"*

Hz. Ebû Bekir şöyle der:

- Rasûlullah'ın, hakkında şöyle buyurduğu kimsenin önüne geçemem: *"Hz. Adem -aleyhisselâm-'ın safiyyetini, Yusuf -aleyhisselâm-'ın güzelliğini, Musa -aleyhisselâm-'ın namazını, İsa -aleyhisselâm-'ın zühd ve takvâsını görmek isteyen Ali'ye baksın!"*

Hz. Ali -radiyallahu anh- de der ki:

- Rasûlullah'ın, hakkında şöyle buyurduğu kimsenin önüne geçemem: *"Hasret ve nedâmet günü olan kıyâmet arasâtında; bütün insanlar toplandığında, Cenab-ı Hakk -celle celâluhu- tarafından bir münâdi şöyle çağırır: Yâ Ebâ Bekir! Sen sevdiğinizle beraber cennete gir!"*

Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh- de:

- Rasûlullah'ın Huneyn ve Hayber gazveleri gününde, kendisi hakkında şöyle buyurduğu kimsenin önüne geçemem. O günde Peygamberimize hurma ve süt hediye edilmişti de şöyle buyurmuştu: *"Bu, Ali bin Ebî Tâlib'e tâlib ve gâlib -celle celâluhu-'dan bir hediyedir."*

Hz. Ali -radiyallahu anh- de:

- Rasûlullah'ın, hakkında: *"Sen benim iki gözüm-sün."* diye hitâb ettiği, kimsenin önüne geçemem!

Hız. Ebû Bekir -radiyallahu anh- der ki:

- Rasûlullah'ın, kendisi hakkında şöyle buyurduğu kimsenin önüne geçemem: *"Kiyâmet gününde Hz. Ali -kerremallahu vecheh- cennet bineklerinden bir binek üzerinde gelir; bunun üzerine bir münâdi şöyle seslenir.*

- Yâ Muhammed! Senin dünyada güzel bir baban ve güzel bir kardeşin vardı. O güzel baban İbrahim Halilullah'dır, kardeşin ise Ali bin Ebî Tâlib'dir."

Hız. Ali -radiyallahu anh- da şöyle dedi:

- Rasûlullah'ın, hakkında şöyle buyurduğu kimsenin önüne geçemem: *"Kiyâmet gününde Rıdvan adındaki haznedar melek cennetin ve cehennemın anahtarlarını getirerek, Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh-'e şöyle der: Ya Ebâ Bekir! Allah -celle celaluhu- sana selâm edip şöyle buyuruyor: Bunlar cennet ve cehennemın anahtarları, dilediğin kimseleri cennete, istediğin kimseleri de cehenneme gönder."*

Hız. Ebû Bekir -radiyallahu anh- da der ki:

- Rasûlullah'ın, hakkında şöyle buyurduğu kimsenin önüne geçemem: *"Cebrâil -aleyhisselam- bana gelip şöyle dedi: Yâ Muhammed! Şânı yüce olan Allah, sana selâm etti ve şöyle buyurdu: "Ben seni ve Ali'yi seviyorum, ben Allah'a şükür secdesi yaptım, Fatıma'yı da seviyorum, yine Allah'a şükür secdesi yaptım, Hasan ve Hüseyin'i de seviyorum, tekrar Allah'a şükür secdesi yaptım."*

Hız. Ali -radiyallahu anh- da der ki:

- Rasûlullah'ın, hakkında şöyle buyurduğu kimse-
nin önüne geçemem: *"Yeryüzü halkının imanı ile Ebû
Bekir'in imanı tartılsa, Ebû Bekir'in imanı ağır gelir."*

Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh- da der ki:

- Rasûlullah'ın, hakkında şöyle buyurduğu kimse-
nin önüne geçemem: *"Şüphesiz Ali, hanımı ve evlâdı ile
beraber kurbanlık devenin üzerinde oldukları halde, kı-
yâmet gününde gelir. Bunun üzerine kıyâmet halkı: "Bu
hangi peygamberdir?" diye suâl ederler. Bir münâdi
şöyle seslenir: "Bu peygamber değil, fakat Allah'ın sev-
gilisi Ali bin Ebî Tâlib'dir."*

Hz. Ali -radiyallahu anh- da der ki:

- Rasûlullah'ın, hakkında şöyle buyurduğu kimse-
nin önüne geçemem: *"Yarın mahşer halkı cennette ya-
ni sekiz cennet kapısında şöyle bir ses işitecekler: "Ey
Siddîk-ul Ekber, dilediğin kapıdan cennete gir!"*

Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh- şöyle der:

- Ben Rasûlullah'ın, hakkında şöyle buyurduğu
kimsenin önüne geçemem: *"Cennette benim sarayımla
İbrahim Halilullah'ın sarayı arasında Ali bin Ebî Tâlib'in
sarayı bulunacaktır."*

Hz. Ali -radiyallahu anh- da şöyle der:

- Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hakkın-
da şöyle buyurduğu kimsenin önüne geçemem: *"Rûhâ-
nilerden ve mele-i âlâdan meydana gelen gökyüzü hal-
kı, muhakkak her gün Ebû Bekir Siddîk'a bakacaklar-
dır."*

Hız. Ebû Bekir -radiyallahu anh- da der ki:

- Allah Teâlâ'nın -celle celaluhu- Habibi ve ehl-i beyti hakkında şöyle buyurduğu kimsenin önüne geçmem: **"Onlar yemeğe olan sevgilerine, iştah ve ihtiyaçlarına rağmen, miskini, yetimi ve esiri doyuruyorlardı."**²⁰

Hız. Ali -radiyallahu anh- da şöyle der:

- Allah -celle celaluhu- Habibi ve ehl-i beyti hakkında şöyle buyurduğu kimsenin önüne geçmem: **"Sıdk u hakikatı getiren ve onu tasdik eden(ler) takvâ ehilidir."**²¹

-Yâ Muhammed! Allah Teâlâ sana selâm ediyor ve buyuruyor ki: "Yedi göğün melekleri, Ebû Bekir Sıddık ile Ali bin Ebû Tâlib'e bakmakta ve aralarında geçen muhâvereyi duymaktalar. Bu hüsn-i edep ve birbirlerinin kadrini bilerek güzel cevaplar vermeleri karşısında kalk sen de onların yanına git, onların üçüncüsü ol! Zira Allah -celle celaluhu-, onların bu edep ve mahabbetlerinden dolayı her ikisini de rahmet ve rızâsiyle kuşatmıştır. Onlara îmân, İslâm ve güzel edeb tahsîs buyurmuştur."

Nebî -aleyhisselâm-, Ebû Bekir -radiyallahu anh- ile Ali -radiyallahu anh-'ye doğru gitti. Onları Cebraîl'in kendisine anlattığı şekilde buldu.

Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem- her ikisinin de alınlarından öperek şöyle buyurdu:

Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in canı,

20. İnsan Sûresi / 8

21. Zümer Sûresi / 33

yed-i kudretinde olan Allah'a yemin ederim ki, bütün denizler mürekkep, ağaçlar kalem ve yeryüzü ile gökler kitap olsalar, sizin fazîletinizi, ecir ve mükâfâtınızı vasfetmekten âciz kalırlar.

Dört Halifenin Karşılıklı Latifeleşmeleri

Bir gün Hz. Ali -radiyallahu anh- hastalanmıştı. Hz. Ebû Bekir, durumdan haberdâr olunca Hz. Ömer ve Hz. Osman'a:

- "Ali hastalanmış, onu ziyarete gidelim," dedi.

Beraberce Hz. Ali'nin kapısı önüne geldiler. Hz. Ali onları karşıladı zira o esnâda Ali'nin rahatsızlığı hafiflemişti. Misafirleri "buyur" etti. Hz. Ali; Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer ve Hz. Osman'ın gelişinden öyle sevindi ki sahîlik denizi dalgalandı ve evine girerek temiz bir tas içinde bir kişiye yetecek kadar bal bulup getirdi. Başka ikram edecek bir şey bulamamıştı.

Temiz beyaz "tas", içinde bir kişilik "bal", tasın kenârında ince siyah "kıl" olduğu halde Hz. Ali ikram için bunu önlerine getirir ve:

- Buyurun, der.

Ebû Bekir Sıddîk -radiyallahu anh- der ki:

- Konuşmadan önce, baldan yemek lââyık değil. Yâni evvel kelâm sonra taâm.

Diğerleri:

- Sen bizim efendimizsin; en kerimimiz, en azîzimizsin. İlk söz senin. Bunun üzerine Hz. Ebû Bekir:

- Din, bÿyaz tasta daha nurludur. Zikrullah baldan daha tatlıdır. Şeriat kıldan daha incedir, dedi. Müteakıben Hz. Ömer:

- Cennet, tasta daha nurludur. Cennetin nimetleri, baldan daha tatlıdır. Sırat, kıldan daha incedir, dedi. Arkasından Hz. Osman:

-Kur'an-ı Kerîm, tasta daha nurludur. Kur'an-ı okumak daha tatlıdır. Kur'an-ı tefsir etmek, kıldan daha incedir, dedi. Bunun üzerine Hz. Ali de hâne sahibi sıfatıyla:

- Misâfir, tasta daha nurludur. Misâfirin kelâmı, baldan daha tatlıdır. Misâfirin kalbi, kıldan daha incedir, dedi.

Bu anlayış ve teveccühler, Kur'an Ahlâkıdır, Allah Teâlâ kalblerimizi irfân nûru ile nurlandırır. Bizleri ve sizleri Kur'an-ı Hakîm'in sırrına ulaştırır. Âmin.

Yâ Allah! Yâ Rahmân! Yâ Rahîm!

Ariflerden biri, diğerine şöyle sorar:

- Peygamberin ilk dört halifesinden hangileri daha faziletlidir?

Diğeri şöyle cevap verir: مَنْ بَنَتْهُ فِي بَيْتِهِ

"Kızı, onun evinde bulunan kimsedir."

Bu az ve öz olan iki kelimelik cevap, dört halifeyi de içine almaktadır. Şöyle ki:

بَيْتِهِ de ki zamir مَنْ mevsûl ismine verilince

deki zamir de Rasûlullah'a aid olursa, *"Kızı Rasûlullah'ın evinde olan faziletlidir."* manâsı anlaşılır.

Bu da Hz. Ebû Bekir'in kızı Hz. Aişe ve Hz. Ömer'in kızı Hz. Hafsa Rasûlullah'ın zevceleri olması itibâriyle Ebû Bekir ve Ömer faziletli demek olur.

Şayet بَيْتِهِ deki zamir Rasûlullah'a aid olur,

deki zamir de مَنْ mevsûl ismine verilirse, *"Rasûlullah'ın kızı evinde olan faziletlidir."* manâsı anlaşılır.

Bu da Peygamberimizin kızı Hz. Rukiyye Hz. Osman'ın evinde Hz. Fâtıma da Hz. Ali'nin evinde zevcesi olması itibâriyle Hz. Osman ve Hz. Ali faziletli demek olur.

Arifin bu sözü Hulefa-i Râşidin hakkında vecîz, belîğ ve latif bir sözdür.

Ümmet-i Muhammed ve Şefaathçileri

Günlerden bir gün, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali, Hz. Fâtıma ve Hz. Âişe -ridvanullahi teâlâ aleyhim ec-mâin- ile oturmakta idiler. Hepsî de Rasûlullah'ın huzûrunda bulunuyorlardı.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- birden şiddetle ağlamaya başladı. Öyle bir ağlayış ki, dayanılmaz.

Bunu gören Hz. Ebû Bekir şöyle dedi:

- Anam, babam, sana fedâ olsun yâ Rasûlallah! Niçin ağlıyorsun?

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- buyurdular ki:

- Ümmetimin önünde uzun ve zor bir yol, omuzlarında ağır bir yük ve bir çok da mâ'siyetleri bulunmaktadır. Âhirette azâba girerlerse ben nasıl ağlamıyayım!

Hız. Ebû Bekir bundan duygulanarak:

- Yâ Rasûlallah! Sen gönlünü hoş tut! Allah bana izin verirse kıyâmet gününde ümmetinin âsileri hakkında durum vahimleşirse günahlarının taşınmasını hafifletmek için onların günahlarının yarısını yüklenirim.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-, Ebû Bekir'i senâ, tahsîn ve taltif buyurarak duâ etti.

Sonra Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz, Hız. Ömer'e teveccüh ederek şöyle buyurdu:

- Yâ Ömer! Ebû Bekir -radiyallahu anh-'in sözlerini işittin. Günahkâr ümmetim hakkında sen ne yapacaksın?

Hız. Ömer -radiyallahu anh- şöyle cevap verdi:

- Yâ Rasûlallah! Ebû Bekir'in yapmayı vâ'd ettiği

kadarına benim gücüm yetmez. Allah -celle celaluhu- bana izin verirse, ben de ümmetinin günahlarının üçte birini yüklenirim dedi.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Hz. Ömer'i senâ, tahsîn ve taltîf buyurarak duâ etti.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- sonra Hz. Osman'a buyurdu:

- Yâ Osman! Benim ümmetimin günahkârları hakkında sen ne yaparsın?

Hz. Osman şöyle cevap verdi:

- Yâ Rasûlallah! Ben Hz. Ömer'in yaptığı kadarını yapamam. Allah bana izin verirse, ben ümmetinin günahlarının dörtte birini yüklenirim.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-, Hz. Osman'ı senâ, tahsîn ve taltîf buyurarak duâ etti.

Sonra, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Hz. Ali'ye ikbâl ederek şöyle buyurdu:

- Yâ Ali! Ümmetimin günahkârları hakkında sen ne yapacaksın?

Hz. Ali de şöyle cevap verdi:

- Allah izin verirse, ben elimden gelen bütün iyiliği yapacağım. Yarın kıyâmet gününde Sırat köprüsünün her iki tarafını tutup âsî ümmetinin Cehenneme girmesine mâni olacağım. Durum şiddetlenirse, onların her birinin yerine ben ateşe gireceğim.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Hz. Ali'yi senâ, tahsîn ve taltif buyurarak duâ etti.

Sonra Hz. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz zevcesi Âişe'ye dönerek şöyle buyurur:

-Yâ Aîşe! Günahkâr ümmetim hakkında sen ne yapacaksın? Sen onların anasisin! Ananın evlâdına himmeti, merhameti gerekir.

Hz. Aîşe -radiyallahu anhâ-:

- Hz. Fatîma'nın huzurunda benim bir şey söylemem gerekmez,dedi.

Hz. Fatîma şöyle cevap verdi:

- Sen anasın, evlâdın anası huzûrunda önce konuşması doğru olmaz.

Hz. Aîşe de şöyle söyledi:

- Hz. Muhammed Mustafa'nın hakkında "*Fâtîma benden bir parçadır*" buyurduğu kızının huzurunda ben nasıl önce konuşurum?

Hz. Fatîma -radiyallahu anha- şöyle cevap verdi:

- Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in, hakkında "şayet beni göremezseniz, dininizin yarısını veya üçte birini Humeyrâ Âişe'den alınız, öğreniniz" buyurduğu kimsenin huzûrunda ben nasıl konuşurum?

Hz. Aîşe şöyle söyledi:

-Allah'a yemin olsun ki senden önce konuşmaya çağım!

Hiz. Fatıma -radiyallahu anhâ-, Rasûlullah'a dönererek şöyle der:

- Ey babacığım! Ümmetinin hesap günü Mizân'ın başında dururum.

Peygamber-i Zîşân -aleyhisselâm-:

- Ey babasının rûhu! Ey gözünün bebeği, söyle günahkâr ümmetim hakkında ne yapacaksın?

Hiz. Fatıma şöyle cevap verir:

- Allah -celle celaluhu- izin verirse ve ümmetlerinin günahları, sevablarından ağır gelirse, evlâdımın mânen önceden bildirilen din yolundaki âkıbetlerine göre oğlum Hasan'ın zehir bulaşmış gömleğini çıkarır, Mizan'da sevab kefesine korur. Eğer yetmezse bu sefer Hüseyin'in kanlı gömleğini ilâve ederim. Yine de tamam olmazsa, başımdan baş örtümü çıkarır, saçlarımın örgülerini çözerim; ümmetinin sevablarının ağırlaşması için baş örtümü kefeye koyarım! Ve ağır gelinceye kadar beklerim.

Peygamberimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- onu da senâ, tahsîn ve taltîf buyurarak duâ etti.

Sonra, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- zevcesi Âişe'ye teveccüh ederek şöyle buyurdu:

-Ey Mü'minlerin anası, ümmetimin âsileri için sen ne yapacaksın?

Hiz. Âişe şöyle cevap verir:

- Yâ Rasûlallah! O günde bu kadar şefaatçi varken bana ihtiyaç olmaz!

Hz. Peygamber şöyle buyurur:

- Yâ Humeyrâ, Sana ihtiyaçları olduğu takdirde sen ne yapacaksın?

Hz. Aişe:

- Sizlere söylenmesi uygun değildir.

Hz. Peygamber:

-Söyle yâ Hümeyrâ! Bâri babacığın Ebû Bekr'e söyle.

Hz. Aişe:

- Söyleyemem deyince Rasûlullah üç defa ayrı ayrı:

- Hz. Ömer'e, Hz. Osman'a, Hz. Ali'ye söyle, buyurdu.

Hz. Aişe:

- Hayır söyleyemem, diye cevap verince Ra-sûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-:

- Humeyrâ! Peki kime söylersin? dedi, o da:

- Allah'a söylerim, deyip kalktı, yürüdü bir odaya girdi, başından örtüsünü çıkardı. Yüzüne ve saçlarına toprak sürdü ve Allah'a şöyle yalvardı:

- Allah'ım, ya Rabbi! Beni mü'minlerin anası kıldın, kalbime analık şefkat ve merhametini istedim; sen de

lutfedip bunları bana ihsan ettin! Onların muhabbetini kalbime yerleştirdin. Muhakkak her ana yavrusunun Cehenneme girmesine râzı olmaz. Onları benimle beraber Cennet'e gönder. Aksi halde ben de onlarla beraber Cehennem ateşine gireyim" der ve mü'minlere şefkatinden dolayı ağlar.

O esnada Melekût âleminde şiddetli bir ses işitilir.

Cebrail -aleyhisselâm- ulaşır ve Hz. Peygambere şöyle der:

- Yâ Rasûlallah! Cenab-ı Allah sana selâm ediyor ve diyor ki:

- Yâ Muhammed! Âişe'ye benim sözümlü söyle! "Sen Resûlümüzün zevcesisin! Biz seni cehenneme nasıl göndeririz, seni ateşe atmak câiz değildir. Evlâdı anasından ayırmak da câiz olmaz. Yâ Âişe, kalbin müsterih olsun! Yarın kıyamet gününde evlâdının hepsini sana ulaştıracağız! Seni onlarla beraber Cennet'e göndereceğiz. Onları melik koltuğuna oturtacağız. Meliklik tâcını başlarına giydireceğiz. Ve:

وَسَقِيهِمْ مِنْ شَرَابٍ طَهُورًا

"Rabları onlara, tertemiz içecek içirir."²² âyetinde bildirildiği gibi tertemiz içecekler içireceğiz."²³

22. İnsan Sûresi /21

23. Riyadu'n-nasihîyn, sh.363

Hakk'ın Gufrânı, Kulların İsyan ve Nisyanı

Allah Teâlâ buyuruyor:

فَاَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ

"Allah, tarafından kuluna (Habibine) vahyedilecek herşeyi vahy eyledi."²⁴

Öyle ise Allah Teâlâ, habibi Muhammed Mustafa -aleyhisselâm-'ın sırrının keşfolunması ancak nübüvvet ve risâlet sâhibine câiz olan ilâhi sırlardan, şânı yüce ve büyük bir sır olarak vahyetmiştir.

Denildi ki, Allah Teâlâ ona vahyetti. Ve vahyinde şöyle buyurdu: "Yâ Muhammed! Sana bu gece ümmetin üçte birini bağışladım. Kıyâmet gününde yani mahşerde de senin, benim katımdaki makâmının, mahlukâta beyân olunması için onların üçte ikisini orada bağışlayacağım!

Denildi ki: Allah Teâlâ ona şöyle vahyetti:

- "Yâ Muhammed! Ümmetin itâat ediyor. Ve günah da işliyorlar. Onların itâatı rızamla, isyanları kazamla. Rızâmla onları kabul ederim; Kerîm'im. Kazamla onları affederim; Rahim'im."

Denildi ki: Allah Teâlâ vahyinde şöyle buyurur: "Yâ Habibim! Ümmetine kalpleri katılaştırma diye çok mal vermedim. Tevbe etmekten mahrum olmasın diye ânî ölüm vermedim. Kabirlerinde çok beklemesinler diye

onları en son ümmet kıldım. Yâ Muhammed! Bütün en-bîyadan önce sen Cennet'e gireceksin."

Rivâyet edilmiştir ki: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Mî'rac'a ulaştığında Allah Teâlâ şöyle buyurur:

- "Yâ Muhammed! Bütün mahlûkatı senin için yarattım. Seni de kendim için yarattım. Hepsi de benim rızâmı talep etmektedirler. Ben ise senin razı olmanı dilerim. Hepsi benden istemektedirler. Yâni talibdirler, sen ise benim matlûbumsun! İste, verile!." Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz şöyle buyurur:

- Allah'ım, sana babam, anam için duâ etmiyor, fakat ümmetimi, kurtar diye yalvarıyorum, Allah -celle celaluhu- şöyle buyurur:

- Yâ Muhammed! Ben Allah'ım, Lâtifim, sen nebîsin, Şerîfsin, ümmetin zaîftir. Lâtif ile Şerif arasında zaîf nasıl gözetilmez.

- Yâ Muhammed! Sen "Ümmetim ümmetim" diye çağırıyorsun! Ben "Rahmetim Rahmetim" diye nidâ ediyorum.

وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ

"Rahmetim ise her şeyi kuşatmıştır"

Rivâyet edilmiştir ki:

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Mi'raca çıktıklarında Allah -celle celâluhu- ona, şöyle buyurur:

- Yâ Habîbim! Her sevgili, sevgilisinin yanına geldiğinde hediyeler getirir, sen bana ne getirdin?

Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem- Allah Teâlâ'ya cevâben şöyle der:

- Yâ Rabbi! Senin hazînelerinde olmayan iki şey getirdim.

Allah Teâlâ bildiği halde:

- Nedir onlar ya Muhammed?

Resûl-i Zîşân:

- Onların biri ibâdetlerin noksanlığı, ikincisi ümmetimin isyânıdır. Hak Teâlâ şöyle buyurur:

- Yâ Habibim, mâdem ki katıma âcizliği i'tiraf ile geldin. O halde sana ecir ve mükâfatımı kat kat vereceğim. Ümmetimin noksan ve isyânını gufrâna çevireceğim:

فَأُولَٰئِكَ يَبْدُلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ

"Bunların kötülüklerini Allah -celle celâluhu- iyiliğe çevirir."²⁵

Sonra Allah Teâlâ, Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem-'e şöyle buyurur:

Yâ Muhammed sağına bak!

Hz. Peygamber sağ tarafına baktığında çok dalgalı büyük bir deniz görür. Denizin içinde bir ada, adanın içinde bir ağaç, ağacın üstünde bir kuş, kuşun gagasında az bir toprak, çamur dânesi görür ve

- Evet yâ İlâhi, der.

Allah Teâlâ şöyle buyurur:

- Yâ Muhammed! Bu büyük deniz, benim Rahmet deryamdır. Şu küçük ada, dünyadır. Üzerindeki ağaç dünyanın yeşilliği, nimetidir. Ağacın üstündeki kuş, insanlardır. Kuşun gagasındaki bir damla çamur, insanların mâ'siyeti, günahıdır.

Bu bir damla çamur, mümkün müdür ki, benim bu büyük Rahmet denizimi bulandırsın? Eğer Rahmet deryası bir dalgalanacak olursa o küçük zerre yok olur, gider. Sen Şefîu'l-müznibîn yâni günahkâr ümmetin şefâatçisisin. Ben "*Erhamurrahimînim*", merhamet edicilerin en merhametlisi.

Dünyada Sevdiren Üç Şey

Peygamberimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- buyurdular ki:

Dünyânızdan bana üç şey sevdirdi.

- Güzel koku,

- Helâl nisâ,

- Gözüm nûru olan namaz.

H.z. Ebû Bekir -radiyallahu anh-:

Bana da dünyâdan üç şey sevdirdi yâ Rasûlallah!

- Senin yüzüne bakmak,
- Kızımın Rasûlullah'ın zevcesi olması,
- Senin yolunda mal harçetmek.

H.z. Ömer -radiyallahu anh-:

Dünyadan bana da üç şey sevdirdi.

- İyilikle emretmek,
- Kötülükten neyhetmek,
- Eski kaftan giymek.

H.z. Osman -radiyallahu anh-:

Dünyadan bana da üç şey sevimli oldu.

- Aç doyurmak,
- Kur'an okumak,
- Çıplak giydirmek.

H.z. Ali -radiyallahu anh-:

Ben de dünyadan üç şeyi sevdim.

- Misafire hizmet etmek,
- Yaz gününde oruç tutmak,
- Düşmana kılıç vurmak.

İbn Abbas -radiyallahu anh-:

Bana da dünyadan üç şey sevdirdi.

- Mahlûkattan uzlet,
- Allah ile ünsiyet,
- Allah'a tevbekâr olmak.

Hz. Hasan -radiyallahu anh-:

Bana da dünyadan üç şey sevimli oldu.

- Geceleri namaz kılmak,
- Sözü'n doğrusunu söylemek,
- Hastaları ziyâret etmek.

Hz. Hüseyin -radiyallahu anh-:

Ben de dünyada üç şeyi sevdim.

- Allah'a muhabbet,
- Allah için fukaraya şefkat,
- Allah yolunda şehadet.

Hz. Hamza -radiyallahu anh-:

Dünyadan bana da üç şey sevdirdi.

- Ahd'e vefâ,
- Emâneti edâ,
- Cemâate devâm.

Hz. Âişe -radiyallahu anha-:

Dünyadan üç şeyi sevdim.

- Ana babaya ikram,

- Helâl kazanç,
- Haramdan sakınmak.

Hz. Fatıma -radiyallahu anha-:

Bana da dünyadan üç şey sevimli oldu.

- Yetimlere şefkat,
- Komşuya ihsan,
- Fakir ve zayıflara merhamet.

Mikail -aleyhisselâm-:

Ben de dünyadakilerden üç şeyi sevdim.

- Ağlayan göz,
- Zikreden lisan,
- Titreyen kalb.

İsrafil -aleyhisselâm-:

Bana da dünyadan üç şey sevgili oldu.

- İlimiyle âmil âlim,
- Sabırlı zâhid,
- Âcize yardım.

Azrâil -aleyhisselâm-:

Dünyada ben de de üç şeyi sevdim.

- Allah'a tevekkül,
- Allah'ın kaderine rızâ,
- Allah'ın emrine itâat.

Cebraîl -aleyhisselâm:-

Ben de dünyadakilerden üç şeyi sevdim.

- Dalâlette olanları hidâyet etmeyi,
- Allah'a itaatkâr olan gariplerle ünsiyet etmeyi,
- Darlık içinde olan ailelere yardım etmeyi.

Cenâb-ı Rabbu'l-âlemin hazretleri buyurdu:

Ben de dünyadan üç şeyi sevdim.

- Sıkıntıları kaldırmak,
- Günahları mağfiret etmek,
- Ayıpları setretmek.

KUR'AN'DA İŞÂRETLER

Ashab-ı Kiram içerisinde Kur'an'da adı sarâhaten zikredilen sâdece Hz. Zeyd bin Hârise -radiyallahu anh-'dir.²⁶ Ancak Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh- ve diğer sahâbiler hakkında bazı Kur'an âyetlerinde işâretler bulunduğunu müfessirler beyan etmektedirler. Bu cümleden olarak şu âyet-i kerimelerin Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh-hakkında nâzil olduğu mervidir.

لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظَلِمَ وَكَانَ اللَّهُ
سَمِيعًا عَلِيمًا

“Allah Teâlâ kötü işi izhar ve ifşa etmeğe ve sözün çirkinini yüksek sesle söylemeğe razı olmaz. Ancak zulmolunan kimse zâlimin ahvâl-i seyyiesini savt-ı bâlâ ile îsâe ve izhâr ederse onu sever ve mazlûmun duasına derhal icabet eder. Allah Teâlâ kullarının münâcâtını işitir ve hallerini bilir.”²⁷

Vacib Teâlâ'nın işitici ve bilici olduğunu beyan et-

26. Ahzâb Sûresi / 37

27. Nisâ Sûresi / 148

mekten gâye mazlûma itâle-i lisanđan tahzîr ve vâkî olmayan şeyi hiddet ve gazapla söylemekten ittika içindir. Zira Allah Teâlâ işitir ve bilir; sözün muktezâsına göre mücâzat eder, demektir.

Fahr-i Râzî'nin beyânı vechile bu ayet-i celile Ebû Bekir -radiyallahu anh- hakkında nazil olmuştur. Çünkü:

Ebû Bekir -radiyallahu anh-'a huzûr-ı Risalette iken bir kimse gelip kendisine dil uzattı. Ebû Bekir -radiyallahu anh- sükût etti. Tekrar o kimse dil uzatınca Hz. Ebû Bekir cevap verdi. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in kıyâmı üzerine Hazret-i Ebû Bekir:

- "Yâ Rasûlallah! Bana defâatle itâle-i lisan ettiği, dil uzattığı halde sükût buyurdunuz. Ben bir defa kelâmını reddedince kıyam ettiniz; hikmeti nedir?" dediğinde Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-:

- "Sen sükût ederken bir melek senin tarafından cevap veriyordu. Sen reddedince melek gitti. Şeytan geldi, şeytanın geldiği yerde ben ne için oturayım?" buyurunca bu âyet-i kerîmenin nâzil olduğu mervidir.

İşte Hak Teâlâ hazretleri bu âyetiyle insanları kemâl-i edebe ve hüsn-i terbiye'ye ve nezâket-i lisâniyeye dâvet etmiştir.

إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا

وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَىٰ وَكَلِمَةَ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا
وَ اللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

"Ey mü'minler eğer siz Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e yardım etmezseniz, bundan evvel Allah Teâlâ muhakkak Rasûlüne yardım etti. Şol zamandaki o zamanda iki kişinin ikincisi olduğu halde Mekke kâfirleri Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i Mekke'den çıkardılar ve o zaman Cebel-i Sevr'de (mağarada) idiler. Ve o mağarada buldukları sırada Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-kemâl-i tevekkül ve metânetle:

Korkma, mahzun olma, zira Allah'ın inâyeti bizimle beraberdir diyordu. Ahval bu minval üzere korkunç bir halde cereyan edince Allah Teâlâ Hazretleri Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem- üzerine emniyet ve sükûnet indirdi.

Binaenaleyh kalb-i nebevîleri müsterih oldu. Ve muâvenet-i ilâhiyi, refîki Ebû Bekir -radiyallahu anh-'a tebşir ile teselli buyurdu. Ve Allah Teâlâ Rasûlünü -sallallahu aleyhi ve sellem- sizin görmediğiniz askerleriyle te'yid buyurdu. Ve Allah Teâlâ kâfirlerin mekr ve hileye dâir sözlerini aşağı kıldı, beynennâs kelâmınının asla itibârı kalmadı. Ve Allah Teâlâ kendi kelimesi olan kelime-i tevhîdi daima yüksek ve âli kıldı. Binâenaleyh kıymeti ilâ yevmi'l-kıyam bâkidir. Ve Allah Teâlâ herkes üzerine gâlip ve her ne işlerse hikmete muvâfıktır." 28

وَلَا يَأْتَلِ أُولُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولَى الْقُرْبَىٰ
وَالْمَسَاكِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا
أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

"Sizden umûr-i dinde fazilet ve umûr-i dünyâda emvâlden vû's'at sahibi olanlar akrabasına ve fukarâ'ya ve hicret edenler fisebîlillâh nafaka vermeyeceğine ve ihsan etmeyeceğine yemin etmesinler. Siz Allah'ın mağrîfet etmesine muhabbet etmez misiniz? Onların kusurunu af sebebiyle Allah Teâlâ sizi mağfîret buyurucu ve size merhamet edicidir. ²⁹

Ebû Bekir -radiyallahu anh-, teyzezâdesi ve fukarâ-i muhacirînden Mistah, Âişe -radiyallahu anhâ- hakkında ifk ve iftiraya iştirak etmekle hâl-i sabavetinden beri in'am ettiği Mistah'a ve ailesine bir daha nafaka vermeyeceğine yemin ederek hanesinden kovduğundan sokakta ve meydanda kalmaları üzerine bu âyet-i celile nâzil olmuştur.

Bunun üzerine Ebû Bekir -radiyallahu anh- Mistah'ı ve ailesini çağırıp, "Allah'ın inzal ettiği ahkâmı ale'r-re's ve'l-ayn kabûl ettim, benim sizi tard ettiğim Allah Teâlâ'nın size gazap ettiği zamanda idi. Amma Allah Teâlâ sizin kusurunuzu afv edince "Merhaban bikûm" Evvelki gibi yeyin ve için ve benim haneme gelin, ben size evvelkinden ziyade ihsan edeceğim." dedi.

Ayet-i celile, Ebû Bekir -radiyallahu anh-'ın faziletine ve enbiyâdan sonra efdal-i nâs olduğuna delâlet

eder. Ve yemininden daha hayırlı şeye dönerek yemine keffaret vermek lâzım olduğuna delâlet eder.

وَالَّذِي جَاءَ بِالصَّدَقِ وَصَدَّقَ بِهِ

"Gerçeği getiren ve onu doğrulayanlar, işte onlar muttakilerdir."³⁰ âyet-i kerimesinde müfessirler جَاءَ بِالصَّدَقِ ile murad, Hz. Mürşidü'l-meâb aleyhisselâtu vesselâmdır. وَصَدَّقَ بِهِ ile maksad Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh-'dîf, diyorlar.

Hatta Hz. Ali -radiyallahu anh-'nin bu âyetten istinbât ile Hz. Ebû Bekir'e "Sıddîk" sıfatının semâdan nâzil olduğunu söylediğini müfessirler kaydetmektedirler.

Velleyli Sûresi de Fahr-i Râzi'nin beyânına nazaran Hz. Ebû Bekir Sıddîk -radiyallahu anh- hakkında nâzil olmuştur.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَ اللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى ﴿١﴾ وَ النَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى ﴿٢﴾ وَ مَا خَلَقَ الذَّكَرَ
وَ الْأُنثَى ﴿٣﴾ إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّى ﴿٤﴾ فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَ اتَّقَى ﴿٥﴾
وَ صَدَّقَ بِالْحُسْنَى ﴿٦﴾ فَسَنِيَرُهُ لِلْيُسْرَى ﴿٧﴾ وَ أَمَّا مَنْ بَخِلَ
وَ اسْتَعْتَى ﴿٨﴾ وَ كَذَّبَ بِالْحُسْنَى ﴿٩﴾ فَسَنِيَرُهُ لِلْعُسْرَى ﴿١٠﴾
وَ مَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى ﴿١١﴾ إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَى ﴿١٢﴾

وَإِنَّ لَنَا لِلْآخِرَةِ وَالْأُولَى ﴿١٣﴾ فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى ﴿١٤﴾ لَا
يَصْلِيهَا إِلَّا الْأَشْقَى ﴿١٥﴾ الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى ﴿١٦﴾ وَسَيُجَنَّبُهَا
الْآتِقَى ﴿١٧﴾ الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى ﴿١٨﴾ وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ
نِعْمَةٍ تُجْزَى ﴿١٩﴾ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى ﴿٢٠﴾ وَلَسَوْفَ
يَرْضَى ﴿٢١﴾

1-4 "Karanlığı âlemi kapladığı zaman geceye, zi-
yası âlemi nurlandırdığı vakit gündüze, erkeği ve di-
şiyi halk eden Hâlık'a yemin ederim ki, sizin sa'yiniz
dağıniktır."

İnsanların sa'yleri ve amelleri müteferrik ve muhte-
lif, birbirinden uzak ve ayırdır. Bazısı memdûh ve sevab
olup mükâfatı cennet, bazısı ise mezmûm ve günah
olup cezası cehennemdir. İnsanların sa'yleri müteferrik
olunca:

5-7 "Şol kimse ki, malını envâ-ı hayrâta sarf etti
ve günahlardan nefsinin sakındı ve güzel olan tevhi-
di ve dîni tasdik etti. Biz o kimseye cennetimizi mü-
yesser kılarız."

Fahri Râzi ve Ebu's-Suûd Efendilerin beyanları
vechile bu âyette îtâ ile murad, fisebilillah cihada ve fu-
karaya ve envâ-ı hayrâta malını sarf ile malının huku-
kunu, bedenini tâatle meşgul kılarak da bedeninin hak-
kını vermektedir.

İttika ile murad, Allah'ın nehyettiği muharrematın
cümlesinden nefsinin sakınmaktır.

Husnâ ile murad, iman, tevhîd ve hasalât-ı hamidenin cümlesidir.

Yüsrâ ile murad, envâ-ı hayrat ve mükellef olduğu ahkâmın cümlesine kolayca muvaffak olmak ve işlediği amelleri tekrar işlemeğe nail olmaktır. Veyahut cennettir.

Vâcib Teâlâ'nın yüsrâyı müyesser kılması ile murad, a'mâl-i hayriyeyi kuluna kolay kılması ve münafıklarda olduğu gibi tembellik ve gevşeklik âriz olmamasıdır.

Çünkü rızâ-i Bâri'yi aramak husûsunda sarf-ı mesâf eden kulunun işlerini teshîl buyurur.

8-10 "Ve ammâ o kimse ki, fisebilillah malını sarfetmekten kaçındı ve emrolunduğu ferâızı terk ve ibadet-i maliye ve bedeniyeden buhletti. Şehvât-ı nefsâniyeyi tercih ederek nefsinin ahirete ihtiyaçsız saydı, güzel (din-i mübin ve millet-i İslâmiye'y)i tekzip etti, böyle olan kimseye kendi iradesini şerre sarfeylediği için pek güç olan cehennemi müyesser kılarız."

Bazı rivayete göre bu âyet-i celile ensardan Ebû'd-Dahdah -radiyallahu anh- hakkında nâzil olmuştur.

Ensardan bir kimsenin hanesindeki hurmanın dalı fakir bir komşusunun avlusuna sarkmış, o daldan yere düşen hurma danelerini fakirin çocukları alınca hurma sahibi gider, ellerinden alır ve hatta ağızlarına koyduklarını parmağıyla çıkarırmış. Bîçâre fakir hurma sahibinin bu çirkin muamelesinden müteessir olarak Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz hazretlerine

şikayet etmesi üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hazretleri hurma sahibini, cennette bir hurma ağacı mukabilinde mezkûr ağacı fakire terk etmesine işaret buyurunca hurma sahibi razı olmaz.

Bunun üzerine ensardan Ebû'd-Dahdah -radiyallahu anh- o hurma ağacını bir hurma bahçesi vererek satın alır ve Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e gelip:

- "Yâ Rasûlallah cennette bir hurma ağacıyla mezkûr hurma ağacını değişir misin?" deyince Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-:

- "*Evet değişirim*" buyurur. Fakiri çağırıp hurma ağacını teslim eder. Ebû'd-Dahdah'ı medh için bu sûrenin nâzil olduğu mervî ise de sahih olan Ebû Bekir -radiyallahu anh- hakkında nazil olduğudur; çünkü hurma vak'ası Medine'de vâki olmuştur. Halbuki işbu sûre-i celile Mekke-i Mükerreme'de nazil olmuştur. Hükmü umûmîdir, benzerlik vardır.

11- "Başı aşığı cehenneme atıldığı vakitte onun malı ondan azab-ı cehennemi defedemez.."

Yani, dünyada cimrilik ederek malını hayrâta sarfetmeyip veresesine terkeden kimsenin malı, cehenneme atıldığı vakitte ondan azab-ı cehennemi defedemez.

12- "Kullarımıza yol göstermek muhakkak bizim üzerimize vacib menzilesindedir."

Yani, Biz Azîmüştân nâsı halk edince muktezâ-yı

hikmet nâsa tarik-i hak ve bâtili göstermek adâlettir. Zira ahirette hiç kimsenin îtizâra mecali olmaması için hidayet yolları olan akıl ve havâss-ı hamse'yi vermek ve aklî ve naklî delilleri anlatmakla matlûba îsâl eder yolları göstermek vacib mesabesindedir.

Vacib Teâlâ ve Tekaddes hazretleri doğru yola gitmekteki faidenin, eğri yola gitmekteki zararın ancak kulların kendisine ait olduğunu beyan buyurmak üzere:

13- "Muhakkak âhîret, dünya ve onlarda olan şeylerin cümlesi ancak bizim hidayetimizle, ihtidâyı terk etmenizden hasil olacak zarar ve ihtidânızla hasil olacak menfaat size ait olduğundan bize menfaat veya mazarrat yoktur."

Çünkü iktidânız mülkümüzde ziyadeyi ve terkiniz de noksanı hasil edemez. Şu halde bize lâzım olan enbiya ve kitaplar vasıtasıyla menfaat ve mazarrat yollarını size göstermektedir. Dünya ve ahirette herkesin sa'yine ve iradesini sarfına göre istediğimizi istihkakı nisbetinde herkese vermektir.

14-16 "Ben sizi alev sahibi ateşle korkuttum ki, o ateşe ancak şekâveti ziyade olan girer. Şekaveti ziyade olan kimsedir ki, o hakkı tekzibiyle imandan i'raz etti."

Vâcib Teâlâ ve Tekaddes hazretlerinin cehennem halini beyan buyurması ateşten korkutmaktır.

Ve bu vesile ile inzar Cenab-ı Hakk'ın kullarına lütuf ve ihsanıdır. Binaenaleyh bu lütf-i ilahiden bir çok kimseler istifade ederek günahlardan kaçınmakla nefsi-

ni cehennem tehlikesinden kurtarır. Ve meâsîyi terk ile de ebnâ-i cinsinin rahatını temine vesile olmuş olur.

Vacib Teâlâ cehennemden uzak olacak kimseleri beyan etmek üzere:

17-18 "Dahi cehennemden uzak olur şu kimse ki, şirk ve sair günahlardan sakınır ve nefsinin günahlardan tathîr eder olduğu halde fisebilillah malını sarfetti."

Şiiye taifesi bu âyetin Hz. Ali hakkında nâzil olduğunu iddia etmekte ise de Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh- hakkında nazil olmuştur. Çünkü hadis kitaplarında beyan olduğu gibi delil-i aklî de Ebû Bekir -radiyallahu anh- hakkında nazil olmasını te'yid eder.

Zira âyetin sebep-i nüzûlü olan zatın efdal-i ümmet olmasına delâlet ediyor. Efdal-i ümmet ise bilittifak Ebû Bekir -radiyallahu anh-'dir.

Ebû Bekir hazretleri servet sahibi olduğu cihetle din-i Muhammedî'ye bedenen bir çok hizmetler ettiği gibi servetini de din uğrunda sarfla bu âyetin mâsadaki olmuştur.

Fakat bu âyet-i celilenin hükmü âm olduğuna nazaran şu içinde bulunduğumuz zamanda dahi sadakatla halisan lillah din-i Muhammedî'ye mâlen ve bedenen hizmet eden kimselerin dahi bu âyet-i celilenin mâsadaki olacaklarında şüphe yoktur.

Vacib Teâlâ hazretleri Ebû Bekir -radiyallahu anh-ın cehennemden uzak olduğunu beyandan sonra hiç

bir kimsenin Ebû Bekir -radiyallahu anh- üzerinde mükâfatını gözetecek bir nimeti olmadığını beyan etmek üzere:

19- "Onun yanında hiç bir kimse için mükâfat taleb olunacak nimet yoktur ki, o nimete mükâfat olmak kasdıyle malını sarf etmiş olsun."

Onun indinde hiç bir kimsenin ona karşı geçmiş bir nimeti olmadı ki, malı o nimete karşılık olarak sarfetmiş olsun. Şu halde her ne sarf etmiş ise ancak rızâ-yı ilâhi için sarfetmiştir. Çünkü Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh- İslâmı müşerref olan köleleri satın alıp âzâd edince müşriklerin, bu kölelerin Ebû Bekir üzerinde bir çok nimetleri vardır, o nimetlere mükâfat olarak âzâd ediyor, demeleri üzerine Hak Teâlâ ve Tekaddes hazretleri müşriklerin bu sözünü bu âyetle reddediyor.

Vâcib Teâlâ ve Tekaddes hazretleri Ebû Bekir -radiyallahu anh-'ın malını sarfetmesi ancak rızâ-yı Bârî için olduğunu beyan etmek üzere:

20-21 "Sarfettiği malını hiç bir garaz'a mebnî sarfetmemiş, ancak a'lâ olan Rabbinin rızasını talep için sarfetmiş. Ve zât-ı ulûhiyetime yemin ederim ki, Rabbi arzu ettiği nimetleri vermekte yakında onu râzı eder. Ve o da Rabbinin verdiği nimetlerden râzı olur."

SİDDİK HAKKINDA HADİSLER

- ✓ *Nebîler müstesna olduğu halde Ebû Bekir herkesten efdâldir.*
- ✓ *"Ebû Bekir benden ve ben de Ebû Bekir'denim. Ebû Bekir dünyâ ve âhiret kardaşımdır."*
- ✓ *"Ebû Bekr Sıddîk'a deyiniz, îmam olup nâsa namaz kıldırısın." Bu hadis-i şerif dahi Hz. Sıddîk'ın hilâfeti-ne işaret olan hadislerdendir.*
- ✓ *"Ümmetimden en evvel cennete dâhil olan Ebû Bekir'dir."*
- ✓ *"Kıyâmet gününde herkesle hesap görülür, ancak Ebû Bekir müstesnadır."*
- ✓ *"Enbiyâ ve mürselîn müstesnâ oldukları halde Ebû Bekir ve Ömer cennette bulunan bilcümle kâmillerin seyyididirler."*
- ✓ *"Ebû Bekir ve Ömer benim için nâsa nisbetle semibasâr (göz-kulak) gibi aziz ve mühimdirler."*
- ✓ *"Ali, Fâtıma, Hasan ve Hüseyin benim ehlimdir. Ebû*

Bekir ve Ömer ehlüllah'tır. Ehlüllah ise benim ehlimden efdaldır."

- ✓ *"Benden sonra gelen hulefâma iktida ediniz! Onlar Ebû Bekir ve Ömer'dir."*
- ✓ *"Cenab-ı Allah -celle celaluhu- beni vüzerâ-i erbaa ile müeyyed buyurdu. İkisi ehl-i semadan Cebrâil ve Mikâil, ikisi de ehl-i arz dandır. Yani Ebû Bekir ve Ömer Hazretleridir."*
- ✓ *"Ebû Bekir Sıddîk ve Ömer Faruk -radiyallahu Teâlâ anhüma-'ya muhabbet imandan olup buğz ise küfürdür."*
- ✓ *"Ehl-i cennetin kâmillerinin seyyidi Ebû Bekir ve Ömer hazarâtıdır. Tahkîka Ebû Bekir cennet ehli meyânında semada Süreyya yıldızı gibi parlaktır."*
- ✓ *"Bundan sonra makam-ı hilâfetin Ebû Bekir ve ondan sonra Ömer hazaratına intikali için vuku bulan işaretlerim kendiliğimden olmadı, belki Cenab-ı Allah -celle celalüh- bu iki zâtı sairlerine takdim buyurdu."*

Bunun hikmeti ise bâr-ı nübüvvet-i Muhammediye-yi münhasıran müşârün ileyhimâ efendilerimizin hâmil ve hâiz olması ve bâr-ı nübüvvet, bâr-ı velâyetin fevkında bulunmasıdır.

- ✓ *"Benden sonra hilâfet Ebû Bekir'indir. Ondan sonra Ömer'indir. Bunlardan sonra ihtilaf zuhûr eder."*

Enes -radiyallahu anh-'den rivâyet edilmiştir:

- Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyururlar: *"Ebû Bekir'i sevmek; Allah'ın affını îcâb ettirir. Ömer'i sevmek, günahları ortadan kaldırır. Osman'ı sevmek (cehennem) ateşini söndürür."*

Cenab-ı Allah cümlesinden râzı olsun!..

Selman -radiyallahu anh-'den:

Cenab-ı Allah, Arş'ı yarattığında, Arş'in üzerine, doğu-batı arası uzunluğunda, nurdan kalem ile şu yazıyı yazdı:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ

"Allah'dan başka hiç bir ilah yoktur. Muhammed O'nun resûlu (elçisi) dir."

Bu kelime-i tevhidle alır, bununla veririm. Onun ümmetî, en fazîletli ümmettir. Bu ümmetin en şerefli de Ebû Bekir -radiyallahu anh-'dir.

SİDDİK'İN SÖZLERİ

- ✓ İstîşârede doğru söyle ki, rey doğru olsun...
- ✓ Dostuna dost ol. Cümle ashabını hukuka müsâvi tut...
- ✓ Halka iyilik etmek, âfetlerden ve belâlardan masû-niyeti mûciptir.
- ✓ Mal hasislerde, silâh korkaklarda, rey zaiflerde olursa işler bozulur.
- ✓ Mazlûmun bedduasından korkunuz...
- ✓ Sıdk emanet, kizb hiyanettir.
- ✓ Ne söylediğini ve ne zamanda söylediğini düşün.
- ✓ Hiç bir bela yoktur ki, ondan daha baskını olmasın...
- ✓ Hakk'ı tanıyanların kölesi ol...:
- ✓ Zulüm, ahdini bozmak, hile kimde bulunursa zararları yine kendine dokunur.

- ✓ Sabırda musîbet, hüzn ve telaşda menfâat yoktur...
- ✓ Sırrını, aleni şeylerle bir tutma; zira işin bozular.
- ✓ Sabredin ki, her işin başı sabırdır.
- ✓ Maiyyetinle konuş ki, malumât-ı nâfia alasin... ³¹

31. Cevahir-i Çihâyâr adlı eserden.

SON SÖZ

*H*z. Ebû Bekir Sıddîk -radiyallahu anh- devrinde müslümanlık bütün safvetiyle Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz tarafından tebliğ olunan şekliyle yaşıyordu. Bütün müminlerin akîdeleri Resûl-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz'in ümmetine tarif buyurduğu vechile Kur'an-ı Kerim ahkâmına tevfikân tevhid-i ilâhî ve ahlâk-ı hamîde ile muttasıf olmak ve Cenab-ı Hakk'ı -celle celâluhu- her nerede olursa olsun görür gibi ibadet etmek idi.

Hz. Ebû Bekir, her hususta tecrübe-dîde ashab ile istişâre ve onların reylerinden istifade ederdi. Fakat Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh- riyâseti deruhte ettiği zaman o vaktin tehlikeli olduğunu takdir ederek musib olduğuna kalben kanaat getirdiği tedbirleri de derhal tatbik ederdi. Muhalefet edenler de ihraz olunan muvaffak neticeleri görenek doğru hareket edilmiş olduğunu itiraf ederlerdi.

İrtidat ve irtica hareketlerine ve zekât münkirlerine

karşı dakika fevt edilmeyerek mücadele edilmesine karşı, "müsâmahakârâne hareket edilmesi" tavsiye edilmiş ise de netice de Hz. Ebû Bekir'in mücâhedesinin haklı olduğu tezahür etmiştir.

İrtidat hareketlerini bastırdıktan sonra tevhid-i İslâm'ı kuvvetlendirdi. Bundan böyle şiddet istimaline lüzûm görmeyerek isyan eden reislerden Semt bin Esved el-Kindî, Amr bin Ma'di-Kerb, İyas bin Kays'i affetmiş. Sonra bunlar İslâmiyetin kudsiyetini takdir ederek ihlâs ile müslümanlığa hizmet etmişlerdir.

Hz. Ebû Bekir -radiyallahu anh- istişareyi icab ettiren bir hal oldu mu, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali, Hz. Abdurrahman bin Avf, Hz. Muaz bin Cebel, Hz. Übeyy bin Ka'b, Hz. Zeyd bin Sâbit -radiyallahu anhüm- gibi zevat ile istişare ederdi. Bunların hepsi de Sıddîk devrinde fetva veriyorlardı.

EBÛ BEKİR SİDDÎK

*K*âinatın Seyyidi
Efendimizin yârı

İssiz çölde ve dağda
"Sevr" de yâr-ı ğârı

Hakîkatta ki eşi,
Hılkatta ki kardeşi.

İlk İslâm olan insan,
Allah'a dayanarak,

İlk sağlam düzen kuran.
Ehline emâneti

Tevdî' eyleyen o dur.
Duyarak... Duyurarak,

Kur'an okuyan o dur.
En bâdireli anda;

Buyurulmuş : "**Lâ tahzen,**
innallahe maanâ!"

Böylece "Zikr-i Hafî"
Ona telkîn olunmuş.

Her an **Allah'**la olmak
Şuûru nefh olunmuş...

Her zemin ve zamanda
Düşünerek **Hallâkı**

Ona tabîat olmuş
Yüksek İslâm ahlâkı.

Devrinde tefrika yok;
Fitneler bastırılmış;
Hâkimler ibâdette
Mahpesler hep boş kalmış...

Âleme, nûr-ı Nebî
Yayıyor durmadan,
Ufuklar açıyor,
Henüz kendi varmadan.

Peygamberden sonra,
En yüksek insan odur.
Hak uğruna vârını
Ortaya koyan odur.

Siyâset, idârede,
Onu örnek almalı.
Artık bu keşme keşten,
İnsanlık kurtulmalı!..

Nefsi, Şeytanı bırak!
Yolu göstermiştir Hak.
Yeter! Şamatayı kes!
"Allah bes; bâkî heves."

Baksana! Bu neşveyi,
Duyurmuş hayâtiyle...

Hâlis yürekli ATİK.
EBÛ BEKİR es-SIDDİK.

LÜGATÇE

— A —

A'lâ: Daha, en, pek yüksek
A'lemû'l-ulemâ: Âlimlerin âli-
mi, bilginlerin bilgini.
Âbâ: Babalar.
Âdâb: Terbiyeler, usuller, ka-
ideler.
Adâvet: Düşmanlık
Afdal-ı ahab: Ashabın en fa-
ziletlisi, üstünü
Aff: İffetli, namus, temiz.
Âgâh: Bilgili, uyanık
Ahd: Söz verme, yemin, za-
man, gün.
Ahidnâme: Anlaşma şartlarını
ve iki tarafın imzasını ta-
şıyan kâğıt.
Âhir: Son.
Ahkâm: Emirler, hükümler.
Ahlâk-ı hamîde: Övülecek
huylar.
Ahlâk-ı hasene: Güzel huylar.
Ahrâr: Serbest olanlar, köle ve
esir olmayanlar

Ahvâl: Oluşlar, durumlar.
Ahvâl-ı seyyie: Kötü, fena du-
rumlar, günah hali.
Ahzân: Kederler, sıkıntılar.
Akd: Sözleşme, kararlaştırma,
bağ.
Akdâr: Değerler.
Akdem: İlk, önce, daha önce.
Âkıbet: Nihayet, son.
Akim: Kısır, neticesiz.
Aktâb: Sâhipler, tarikat kuru-
cuları
Âl: Aile, evlat.
Alemdar: Bayrak ve sancak
taşıyan.
Aleniyy: Açıkca, göz önünde.
Ale'r-re'si ve'l-ayn: Başım gö-
züm üstüne, peki.
Âlicenab: Cömert, şerefli.
Âm: Umûmî
Âmî: Senevi, yıllık, yılda.
Amîk: Derin
Âmiz: le karışık, yi içine
alan.
Ârif: Bilen bilgili, irfan sahibi.
Arız: Geniş, enli

Asâkir-i İslâmiye: İslâm askerleri
Âşikâre: Belli, açık, meydanda
Atâlet: Tembellik, üşengençlik.
Ateşgede: Ateşe tapanların ibadet ettikleri mâbet.
Atiyye: Hediye, bahşış, ihsan.
Avâriz: Kazalar, belâlar, engeller, vergi.
Avdet: Geri gelme, dönüş.
Avn-i samedâni: Allah'ın yardımı
Âzâd: Kurtulmuş, serbest olan.
Azîm: Büyük, ulu, iri.
Azlem: En zâlim, pek ziyade zulmeden.

—B—

Ba'dehû: Ondan sonra.
Ba'de'sşidde: Şiddetten sonra.
Ba's: Gönderme, yeniden dirilme, diriltme
Bâdî: Sebeb, sebeb olan, ilk.
Bâdire: Musibet, felaket, zor geçit.
Bahş: Bağış, ihsan.
Bâka: Demet, deste, tutan.
Bâkî: Tanrı, daimi, sonsuz.
Bâr-ı velâyet: Velilik yükü, dostluk ve sadakat yükü.
Basîr: Görüp anlayan.
Bârigâh-ı Kibriya: Allah Teâlâ'nın huzuru.

Beis: Zarar, ziyan.
Belâgat: Güzel söz söyleme ilmi.
Beliyye: Felaket, keder, tasa
Bend: Bağ, yular.
Berî: Sâlim, kurtulmuş, temiz.
Ber-araf: Bir yana atılan.
Bes: Yeter, tamam, kafi.
Beşâret: Müjde, muştu
Beşâset: Güler yüzlülük.
Bevvâb: Kapıcı
Bey'at: Sözleşme, anlaşma, söz alma, söz verme.
Beyân: Anlatma, açık söyleme, bildirme.
Beyn'en-nâs: Halk arasında
Bez: Bol bol verme, saçma.
Bîçâre: Çaresiz, zavallı.
Bîd'at: Peygamber'den sonra dinde meydana çıkan şey.
Bidâyet: Başlama, başlangıç.
Bîhûd: Zirhsiz, başlıksız, miğferi olmayan.
Bilcümle: Hep, bütün, toptan.
Buhî: Cimrillik.
Buhran: Bir işin tehlikeli, karışık bir hal alması.
Bûkâ: Ağlama, gözyaşı dökme
Bürhân: Delil, ispat, tanık.
Bürûdet: Soğukluk, soğuk

—C—

Cansiper: Canını teslim eden, feda eden

Cebbar: Zorlayıcı, zorba, kuvvet ve kudret sahibi, Allah (c.c.)'nün bir ismi.

Cebel: Dağ.

Cefâ: Eziyet, incitme.

Celâdet: Kahramanlık, yiğitlik.

Celb: Çekme, çekiş, kendine çekme, yazı ile çağırma.

Celîl: Büyük, ulu.

Cem': Toplama, yığma.

Cevr: Haksızlık, ezâ, cefâ, eziyet, zulum.

Ceyş: Asker, ordu.

Cezîre: Ada.

Cihet: Yön, taraf.

Cinân: Cennetler, bahçeler.

Cülûs: Oturma, tahta çıkma.

Cünûd: Askerler, ordular.

Çâlâk: Çevik, tez canlı.

Çeşm: Göz.

Dalâlet: Doğru yoldan sapma.

Dâr: Yer, ev, yurt.

Darb: Döğme, vurma.

Def': Öteye itme, verme, ödeme, ortadan kaldırma, giderme.

Denî: Alçak, rezil, soysuz.

Dereke: Aşağı en aşağı derece.

Dermiyan: Ortada, arada.

Devâ-i kulûb: Kalbin ilacı.

Devlet-i câbire: Baskıcı, zorlayıcı devlet,

Dîde: Göz, görmüş, görülmüş.

Diyanetperver: Dini koruyan, din sever, dindar.

Diyr: Memleket.

Duhûl: İçeri veya, içine girme.

Ebnâ-yi cins: İnsanlar

Edâ: Borç veya borç gibi olan herhangi bir şeyi ödeme, yerine getirme.

Efzûn: Fazla, çok, yukarı.

Ehakk: Daha lâyük, müstahak.

Ehl-i zimmet: Bir İslâm devletinin himaye ve tâbiyetinde (uyruğunda) olan hristiyanlar.

Ekdâr: Keder, gam ve tasalar.

Ekser: En çok, daha ziyade.

Elfâz: Kelimeler, sözler.

Emâret: Emirlik, beylik, prenslik.

Emân: Eminlik, korkusuzluk, yardım dileme.

Emn u eman: Tam güvenlik, içinde olma.

Envâl: Mülkler, para ile alınan şeyler.

Ensâb: Soyular, baba tarafından hısımlar.

Envâ': Çeşitler, türlüler.

Erbâb-ı din: Dine hizmet eden

Erham: Çok merhametli.
Erhâm: Hısımlar, akrabalar.
Esbâb-ı zâhire: Açık, belli, parlak sebebler.
Esrâr: Gizlenen ve bilinmeyen şeyler.
Esvâb: Giyecek şeyler.
Eşhâs: Şahıslar, kişiler.
Eşher: Şöhretli, pek meşhur, çok iyi tanınmış.
Etkâ: Günah işlemekten çok çekinen.
Etvâr: Hal ve hareketler, izler, tarzlar.
Evâil: İlk vakitler, eski geçmiş zamanlar, önceler, başlangıçlar.
Evâmir: Buyruklar.
Ezâ: İncinme, incitme. Can yakma, eziyet.
Ezlâm: Kumar ve fal okları

- F -

Fâcîr: Fena huylu, günahkar.
Fahr: Öğünme, böbürlenme, büyüklenme.
Fâidemend: Menfaat elde eden, kârlı
Fâik: Manevi olarak üstün olan.
Fâikiyyet: Üstünlük.
Fârig: Başiboş kalmış, işini bitirmiş.
Fart-ı muhabbet: Aşırı sevgi, muhabbet.

Fasihû'l-lisan: Düzgün söz söyleyen.
Fasl: Ayırma, ayrılma, kesme, kesinti, bölüm.
Fatıyn: Zeki, akıllı, anlayışlı
Fetanet: Zeki, zekilik (peygamberlerin sıfatı)
Feth-i mûbîn: Açık, zafer.
Fevk: Üst, yukarı.
Fevt: Ele geçmemek üzere kaybetme, elden kaçırma.
Feyz: Bolluk, verimlilik, fazlalık, ilim, irfan.
Fezâil: Faziletler, üstünlükler
Firâset: Yiğitlik, mertlik, anlayışlılık.
Fî-sebilillah: Allah yolunda çalışma, gayret gösterme.

- G -

Gadr: Zulüm, haksızlık
Gâib: Görünmeyen.
Gâile: Dert, sıkıntı, felaket.
Gayz: Hiddet, öfke, kızgınlık.
Gazâ-gazavât: Din uğrunda savaş.
Gufrân: Affetme, merhamet etme, yarlıgama.
Gussa: Keder, kaygı, tasa
Gûş-ı hûş: Dikkatle dinleme
Guzât-ı kiram: Din uğrunda savaşan kıymetli kişiler.

— H —

Hâcet: İhtiyaç, lüzum, gereklilik, muhtaçlık.

Hâcib: Kapıcı, perdecî.

Hadîka: Ağaçlı, suyu çok bahçe, bostan.

Hâfız: Hifzeden, saklayan, koruyan, ezberleyen.

Hâiz: Malik, sahip, taşıyan.

Hakmûtâ: Hakka itaat etme, boyun eğme.

Halâs: Kurtulma, kurtuluş.

Hâlât: Haller, keyfiyetler, nitelikler.

Halecân-ı kalb: Yürek çarpıntısı.

Halef: Babadan sonra kalan oğul, memurlukta birinden sonra gelip onun yerine geçen kimse.

Hâlet: Hal, keyfiyet, nitelik

Hâlık: Yaratan, yoktan vareden, yaratıcı, Allah.

Hal-i sabâvet: Sabilik, çocukluk hali

Hall: Çözme, karar verip neticeye varma.

Hâmi: Himaye eden, koruyan, sahip çıkan, gözeten.

Hâmil: Taşıyan, sahip, malik.

Hamse: Beş

Hârikülâde: Âdetin üstünde haricinde.

Hasbetenillâh: Allah rızası için.

Hâsil olmak: Peyda olmak, üreme, türeme.

Hâsse: Bir şeye mahsus olan kuvvet ve hal, duygu.

Haşyet: Korku, korkma.

Hâtemünnebiyyîn: Son Peygamber.

Hatt-ı hareket: Davranış, davranma yolu.

Havâss-ı hamse: Beş duyu

Hâvî: İhtiva eden, içine alan, kaplayan, toplayan.

Haybet: Mahrum olma, mahrumluk.

Hayırhah: Herkesin iyiliğini isteyen, iyilik sever.

Hayme: Çadır.

Hayy: Allah'ın adlarından, diri, canlı.

Hazar ve sefer: Barış ve savaş zamanı.

Hedm: Yıkma, harap etme.

Heves: Arzu, istek.

Heveskâr: İstekli, arzulu, hevesli.

Heyûlâ: Zihinde tasarlanan, ehemmiyetsiz, küçük şey

Hisâl-ı hamîde: Övülen, beğenilen, huylar, tabîatlar.

Hiffet: Hafiflik.

Hilâf: Karşı, zıd, yalan.

Hitâm: Son, nihayet, bitme, tükenme.

- Hizb:** Kısım, bölük, taraftar.
- Hoş Âmedi:** "Hoşgeldin"e gitme, hoşgeldin deme
- Hoşbû:** Güzelkoku, güzel koku
- Hullet:** Hakiki dostluk
- Hulûl:** Gelip çatma, girme.
- Hurûc:** Çıkış, ayaklanma
- Husûmet:** Hasımlık, düşmanlık, kıskançlık, çekeme-mezlik.
- Huşû':** Gönül alçaklığı.
- Hücre-i muattara:** Güzel kokulu oda (Peygamberimizin odası, evi)
- Hüsn-i kabûl:** Kabul etme, iyi yüz gösterme.
- Hüsn-i tevfiik:** Allah'ın yardımına kavuşma, güzel bulma.

- İ'lâ:** Yemin etme, erkeğin bir müddet karısına yaklaşmaması için yemin etmesi.
- İ'râz:** Yüz çevirme, başka tarafa dönme
- İ'tizâr:** Özür dileme
- İ'zâm:** Büyütme, fazla ehemmiyet verme.
- İ'zâz:** Aziz kılma, saygı gösterme, ikram etme.
- İbhâm:** Kapalı bırakma, açıklama,

- mama, gizli kapaklı tutma.
- İbtidâ:** Başlama, başlangıç.
- İbtilâ':** Bir şeye düşkün olma, düşkünlük, tiyakilik.
- İcâbet:** Kabul etme, kabul edilme, razı olma.
- İcrâ:** Akıtma, akıtılma, yapma, bir işi yürütme.
- İctimâ':** Toplama, biraraya gelme, toplantı, birikme.
- İfâza:** Kabı taşacak derecede doldurma.
- İfk:** Bir suçu birine yükleme.
- İftirâk:** Ayrılma, dağılma, perişan olma.
- İğbirâr:** Tozlanma, kırılma, gücenme
- İhâta:** Sarma, kuşatma, etrafı çevirme
- İhdâs:** Meydana getirme, ortaya çıkarma.
- İhkâm:** Muhkem kılma, sağlamlaştırma.
- İhraz:** Alma, kazanma, elde etme, erişme
- İhtâr:** Hatırlatma, dikkatini çekme, tenbih.
- İhtifâ:** Saklama, gizleme
- İhtiyar:** Seçme, seçilme, katlanma.
- İhvân:** Sâdik, samimi, candan dostlar.
- İhzâr:** Hazırlama, hazır etme, edilme.

İkâme: Oturma, kaldırma, meydana koyma.

İkbâl: Birine doğru dönme, talih, baht.

İkmâl: Tamamlama, bitirme, eksikliğini doldurma.

İktidâ: Tâbi olma, uyma.

İktizâ: Lazım gelme, gerekme, ihtiyaç, gereklilik

İlâ yevmi'l-kıyam: Kıyamet gününe kadar.

İlga: Lağvetme, kaldırma

İlka: Bırakma, bırakılma, atma.

İlm-i ezeli: Allah'ın ezeli bilgisi.

İlthâk: Katılma, karışma.

İltizâm: Kendi için lüzumlu sayma, gerektirme.

İmhâ: Mahvetme, edilme, yok etme.

İmtinâ: Çekinme, geri durma, imkânsızlık.

İmtisâl: Gerekeni yapma, örneğe göre hareket etme.

İn'âm: Nimet verme, iyilik etme.

İndi: Yan, taraf, yanında, göre, olunca.

İnhilâl: Açılma, çözülüp, açılma, dağılma, erime

İnhirâf: Dönme, sapma, doğru yoldan çıkma.

İnkıtâ': Kesilme, arası kesilme, tükenme.

İntihab: Seçilme, seçme, seçim

İntisâb: Bir yere bağlanma, birinin adamı olma.

İntişar: Neşrolunma, yayılma, dağılma

İrâd: Getirme, söyleme.

İrâs: Verme, verilme, sebep olma, gerekme

İrşâd: Doğru yolu gösterme, uyarma.

İrtidat: İslam dininden çıkma, kabul etmeme

İrtihal: Göçme, göç etme, ölüm

İsabet-i re'y: Fikir ve görüşün isabetli çıkması, yerini bulması.

İsâe: Kötülük, fenalık, kötülükte bulunma, kötü iş işleme.

İsâl: Buldurulma, vardırma, ulaştırma, ulaştırılma.

İslâh: İyi bir hale koyma, iyileştirme, düzeltme.

İsr: İz, eser, alâmet, meslek, nişâne.

İstihlâf: Birinin yerine geçme

İstihmâm: Hamama girme, yıkanma.

İstîzan: İzin isteme, danışma, izin için sorma

İtâb: Azarlama, tersleme paylama, darılma.

İtâle: Uzatma, uzatılma

İtâle-i lisân: Dil uzatma, sövüp sayma.

- İtham:** Birine bir kabahat yük-
leme.
- İtimat:** Dayanma, güvenme,
emniyet, güven.
- İtmînân:** Emin olma, kat'i ola-
rak bilme.
- İttihâz:** Edinme, edinilme, ka-
bul etme, itibar etme.
- İttikâ:** Sakınma, çekinme, Al-
lah (c.c.)'tan korkma.
- İttisal:** Bitişme, ulaşma.
- İyal:** Aile, geçindirmek zorunda
olduğu kimseler.
- İzhâr:** Gösterme, meydana
çıkma
- İzhâr-ı kin:** Kini ortaya çıkar-
ma.

— K —

- Kâdî:** Yapan, yerine getiren.
- Kadîm:** Eskilik, başlangıcı ol-
mayacak kadar eskilik.
- Kâffe:** Hep, bütün, cümle
- Kâfi:** Elveren, yetişen, yeter,
yetecek
- Kaht-ı hikmet:** Bilgi yokluğu.
- Kâil:** Söyleyen, diyen.
- Kârin-i çansiper:** Yakın koru-
ma, müdafa etmek
- Kasem:** Yemin, and.
- Kat-i emir:** Kesin emir.
- Katî:** Öldürme, öldürmek.
- Kavâid:** Kaideler, usuller.
- Kavî:** Kuvvetli, güçlü.
- Kavl-i bâtil:** Boş söz
- Kayd-ı esâret:** Esâret bağı
- Kemal-ı telaş:** Çok telaşlı, tam
telaş hali.
- Kemal-i himmet:** Tam, eksik-
siz gayret etme, çalış-
ma.
- Kemankeş:** Keman, yay çe-
ken, ok atan
- Keremkâne:** Elaçıklığı, cö-
mertlik, kerem sahibine
yakışan
- Kesb-i şiddet:** Şiddet kazan-
ma.
- Kesret:** Çokluk, bolluk, ziyâde-
lik.
- Ketm:** Bir sözü, bir haberi, bir
sırrı saklama, gizli tutma.
- Kıraat:** Okuma, okuyuş.
- Kiyâm:** Kalkma, ayağa kalk-
ma, bir işe başlama,
ölümden sonra dirilip
ayağa kalkma.
- Kıylü kal:** Değeri olmayan, ko-
nuşulan söz.
- Kıymet-i hakiki:** Hakiki kıyme-
ti, değeri
- Kisve:** Elbise, hususi kıyafet.
- Kizb:** Yalan
- Kûşe-i uzlet:** Bir köşeye, bir
yana çekilip tenbel ya-
şam
- Kuvve-i İslâmiye:** İslâm gücü.
- Kübrâ:** Büyük olan.
- Küffâr:** Kafirler, hak dini inkar
edenler.

-L-

Lâhik: Yetişen, ulaşan, eklenen.

Lâhzâ: An, kısa sûre

Lâyemût: Ölmez, ölümsüz.

Levâzım-ı seferiyye: Yolculuk veya savaş gereçleri, ihtiyaçları

Levm: Çekiştirme, paylaşma, başa kakma.

Levn: Renk, nevi, çeşit.

-M-

Ma'lûm: Bilinen, belli.

Ma'rûf: Herkesçe bilinen, tanınmış, belli.

Mâ-adâ: ...den başka.

Mağrib: Batı.

Mahâsin-i ahlak: Ahlak, hüyüküzellikleri.

Mahbûb: Sevilmiş, sevilen, sevgili.

Mahdûm: Oğul, evlât, hizmet edilmiş.

Mahfuz: Hıfzolunmuş, saklanmış, korunmuş.

Mâh-ı münir: Ay aydınlığı, aydınlatması, ay parlaklığı

Mahrem-i esrâr: Kendisine sır söylenen kimse.

Mahzûn: Hüzünlü, tasalı, kaygılı.

Mâil: Bir yana eğilmiş, eğik, eğri, hevesli, istekli.

Maiyyet-i seniyye: Padişahın yanında bulunan kimse

Makber: Mezar, mezarlık.

Maksûd: Kasdolunan, istenilen şey.

Maksûm: Taksim edilmiş, ayrılmış, bölünmüş.

Mâlûmat-ı nâfia: Faydalı bilgiler.

Manzûr: Nazar olunan, bakılan, bakılmış.

Mâ-sadak: Tasdik edilen, olunan husus, tıpkı.

Mâsiyet: Âsılık, isyan, günah.

Masûniyyet: Muhafaza altına alınma, korunma.

Matlûb: Talebedilen, istenilen.

Mazarrat: Zarar, ziyan, zarar verme

Mazhar: Nail olma, şereflenme.

Mazmûm: İlave olunmuş.

Me'mul: Emel edinilen, ümit olunan, beklenen.

Me'mûr: Emir almış, bir işle vazifelendirilen kimse.

Me'zun: İzinli, izin almış.

Meâb: Geri dönülecek yer, şüphilenecek yer.

Meâd: Âhiret.

Mebde': Evvel, başlangıç, ilk unsur, prensib.

Meblağ: Para, akçe.

Mebnî: Bina olunmuş, yapılmış, kurulmuş.
Meb'ûs: Gönderilmiş, milletvekili.
Mecrûh: Yaralanmış.
Meddevâm: Daimi, surette, boyuna, sürekli olarak.
Medfûn: Defnolunmuş, gömülmüş.
Medh: Övme, övgü
Medyun: Borçlu, verecekli.
Mefâhir: İftihar edilecek, övülecek şeyler.
Mefkûre: Ülkü, ideal.
Meftûn: Sihirlenmiş, gönül vermiş, tutkun, vurgun.
Mehâcim: Çekip emmeye yarayan organlar, aletler.
Mekr: Hile, düzen, hile ile aldatma
Mektûm: Gizli, saklı.
Melce': İltica edecek, sığınacak yer.
Melekût: Ruhların ve melekelerin âlemi.
Memduh: Medh olunmuş, övülmüş.
Memlû: Doldurulmuş, dolu.
Menâl: Nail olunan, sahip olunan, ele geçirilen şey.
Menfûr: Nefret edilen, iğrenç.
Menkuş: Baş aşağı çevrilmiş, tersine dönmüş
Menzil: Yollardaki konak yeri, ev, mesafe.

Menzile: Derece, rütbe, yükseklik derecesi.
Merdân: Mertler, insanlar, erkekler.
Merdâne: Mertçe, erkekçe.
Merkum: Yazılmış, adı geçmiş.
Mervî: Rivayet olunan, birinden işiterek söylenen.
Meserret: Sevinç, şenlik
Mesmu': İşitilmiş, duyulmuş, haber alınmış.
Müşârun İleyh: Kendisine işaret edilen, adı geçen.
Meşrik: Doğu.
Metâ': Satılacak mal, eşya, sermaye.
Metanet: Metinlik, sağlamlık, sağlam, kuvvetli olma.
Meveddet: Sevme, sevgi
Mevkif: Durak, duracak yer, istasyon.
Mevsul: Bitiştirilmiş, birleşmiş, kavuşmuş.
Meyl: Eğilme, sevmeye, tutulma, gönül akışı.
Mezâlim: Zulümler, can yakmalar, haksızlıklar.
Mezâyâ: Meziyetler, üstünlük vasıfları.
Mezkûr: Zikrolunmuş, adı geçmiş, anılmış.
Mihmannûvaz: Misafire ikram eden, misafir ağırlayan
Mihribâni: Sevgi, dostluk.
Min tarafillah: Allah tarafından

Minnettâr: Gördüğü iyiliğe karşı müteşekkîr kalan.

Minvâl: Yol, tarz, suret, şekil.

Mizâc: Huy, tabiat.

Muâhât: Kardeşlik edinme.

Muâhede: Andlaşma, karşılıklı and içme.

Muâmelât: Yapılan işler.

Muammer: Ömür süren, yaşayan, yaşamış.

Muattar: İtirli, güzel kokulu.

Muâvenet: Yardım, yardım etme.

Mücâhede: Din düşmanlarıyla savaşıma.

Mucizât: Mûcizeler.

Muğnî: Zengin eden, doyuran.

Muhabbet: Sevgi.

Muhâfaza: Saklama, koruma, kayırma.

Muharremât: Şeriatçe haram ve yasak olan şeyler.

Muhâvere: Konuşma, iki kişi, karşılıklı konuşma.

Muhayyer: Seçmeli, beğenmeye bağlı, beğenmece

Muîn: Yardımcı.

Mukâbele: Karşılık verme, karşılaştırma, karşılıklı okuma.

Mukabil: Karşı karşıya gelen, karşılık.

Mukavemet: Karşı durma, dayanma, karşı koyma.

Munsif: İnsaf eden, insafli.

Muntazir: Gözliyen, bekliyen

Müsâade-i nebevi: Peygamberin izni, müsaadesi.

Musâb: İsâbet etmiş, rastlamış, üzerine düşmüş.

Musahhar: Ele geçirilmiş

Musâlaha: Antlaşma, barış

Musâvât: Eşitlik, aynı halde ve derecede olma.

Musâvi: Eşit, denk, aynı halde ve derecede olan.

Musîb: İsabet eden, rastgelen, yenilmeyen.

Muşâhede: Bir şeyi gözle görme.

Muteâkiben: Sonra, ardı sıra, arka arkaya.

Mutî: İtaat eden, boyun eğen.

Muttalî: Öğrenmiş, haber almış, bilgili.

Muttasîf: Vasıflanan, kendisinde bir hal, bir sıfat bulunan.

Muvâcehe: Yüzleşme, yüz yüze gelme.

Muvaffak: Allah'ın yardımına ulaşmış, işi rast gitmiş.

Muvâfık: Uygun, yerinde.

Muzırr: Zararlı, zarar veren zarara şokan.

Muzmer: Gizli, saklı, örtülü

Mübahase: Bir iş hakkında iki veya daha çok kimse

arasında edilen söz, karşılıklı konuşma.

Mübâyaa: Satın alma.

Mübâyenet: Ayrılık, başkalık, zıtlık.

Mübeşşer: Kendisine müjde verilmiş.

Mücâzât: Karşılık, bir suçta karşı ceza çektirme.

Mücehhez: Donanmış, donatılmış, hazırlanmış.

Müddeî: İddia eden, davacı, inatçı.

Müeddî: Edâ eden, sebep olan, meydana getiren.

Müessir: İz bırakan, tesir yapan, içe işleyen.

Müeyyed: Kuvvetlendirilmiş, sağlam.

Müflis: İflas etmiş, parasız.

Mühâsama: İki taraf arasındaki düşmanlık.

Mükârin: Bitişik, ulaşmış, erişmiş, yaklaşmış.

Mükâteb: Azâd edilmek üzere bedele bağlanan köle.

Mükâtebe: Karşılıklı yazışma.

Mülâkat: Kavuşma, karşılıklı buluşup konuşma.

Mülâyemet: Yumuşak huyluluk, yavaş.

Mülâzım: Bir yere veya kimseye sarılıp ayrılmayan, tutunup kalan.

Mülevvesât: Kirli şeyler, karışık, intizamsız, pislik.

Mümânaat: Menetme, engel

olma, önleme.

Mümtâz: İmtiyazlı, üstün tutulmuş, seçkin.

Münâdî: Nida eden, tellal, müezzîn.

Münâkaşa: Atışma, çekişme.

Münbasit: Yayılan, açılan, genişleyen, şen, gönlü açık.

Mündefî: Def edilmiş, atlatılmış, savuşturulmuş, harp, sıkıntı.

Münderic: İçinde bulunan, yer almış.

Münezzeh: Tenzih edilmiş, temiz, arı, uzak.

Münferid: Yalnız olan, tek, ayrı

Münhasır: Sınırlanmış, yalnız bir kimseye veya bir şeye mahsus olan.

Münker: İnkâr edilmiş, tasdik edilmeyen, dince yapılması caiz olmayan.

Mürtefi: Yükselen, yükselmiş, yüksek, yüce.

Müsâferet: Yolculuk, seyahat, misafirlik, konukluk.

Müstagni: Doygun, gönlü tok, çekingen, nazlı.

Müsteân: Kendisinden yardım istenen ve beklenen.

Müstefid: İstifâde eden, yararlanan.

Müsterih: Rahat bulan, gönlü rahat, kaygısız.

Müstetir: Gizlenen, gizli, saklı.
Müş'ir: Haber veren, bildiren.
Müşâr: İşaret olunan, işaretle gösterilen.
Müşâvere: Danışma, bir iş üzerine konuşma.
Müşerref: Şereflendirilmiş, şerefli.
Müşkil: Güç, zor, çetin, engel, güçlük, zorluk.
Müşkilât: Güçlükler, zorluklar.
Müştâk: İştiyaklı, özleyen, göreceği gelen, can atan.
Müştedd: Şiddetlenen, şiddetlenmiş, azan.
Müşteki: Şikayet eden.
Mütâd: Adet olunmuş, alışılmış.
Mütalaâ: Okuma, tetkik etme, düşünce.
Müteallik: Asılı, bağlı, ilgili, ilişiği olan.
Müteazzir: Özürlü, özürü olan, güç, zor.
Mütecâvizâne: Tecavüz ederek, sarkıntılıkla.
Müteessir: Hüzünlü, kederli, üzüntülü.
Mütegayyir: Değişen, başkalaşan, bozulmuş bozuk.
Mütekebbir: Kibirlenen, kibirli, kendini beğenmiş.
Mütemâdiyen: Arkası kesilme-yerek, devamlı, sürekli.
Mütemeyyiz: Seçilen, seçkin.

Müteneffir: Nefret eden, iğrenen tiksinen
Mütevâzi: Tevâzu eden, alçakgönüllü, kibirsiz.
Müteveccihen: Yönelerek, niyetlenerek
Müyesser: Kolay gelen, kolaylıkla olan.
Müzâhim: Zahmet, sıkıntı veren, aykırı gelen.
Müzdâd: Artmış, çoğalmış

— N —

Nâ-çâr: Çaresiz, ister, istemez, zorunda kalmış.
Nâdi: Haykıran, çağıran.
Nâdim: Pişman olan, nedamet duyan
Nahifü'l-cismi: Zayıf vücutlu, zayıf cüsseli.
Nahif: Zayıf.
Nâ-hoşnûd: Hoşnut olmayan, razı olmayan.
Nâil: Muradına eren, ermiş, ele geçiren.
Nâm: İsim, ün, lakab
Nâs: İnsanlar, halk, herkes.
Nasîr: Yardımcı, yardım eden.
Nass: Sarihlik, açıklık, kat'ilik, Kur'an ayeti, delil olarak gösterilen.
Nâşî: Neşet eden, edici, ileri gelen.
Nazar: Bakma, göz atma, bakış, düşünme.

Nazar-ı rahmet: Acıma, esirgeme, gözû ile bakma.
Nazîr: Benzer, eş
Nefh: Üfürme, üfleme.
Nezd: Yan, kat, göre, nazârında, fikrince.
Nezîh: Temiz, pak.
Nısf-ı âhir: Son kısım
Nidâ: Çağırma, bağırma, seslenme.
Nisyân: Unutma.
Nitak: Kuşak
Nusret: Yardım, Allah'ın yardımı, başarı, üstünlük
Nübüvvetpenâh: Peygamber, nebi
Nüfûz: İçer geçme, sözü geçme, sözü dinlenme.

— P —

Peder-i mihribâni: Baba sevgisi
Peder-i mükerrem: Sevgili, aziz, kıymetli baba.
Pesendîde: Beğenilmişlik, seçilmiş.
Peyda: Meydanda, açıkta
Pinhân: Gizli, hafi.

— R —

Râbita: İki şeyi birbirine bağlayan şey, bağ, bağlılık.
Rabt-ı kalb: Gönül bağlama.
Râgîb: İstekli, isteyen

Râhile: Yük devesi, yük hayvanı.
Rakikü'l-kalb: Kalbi yufka, çok merhametli.
Ravza-i mutahhara: Hz. Muhammed (s.a.v.)'in kabri
Râzî: Rıza gösteren, kabul eden, boyun eğen.
Re's: Baş, kafa
Re'y: Görme, görüş.
Recâ': İstekli, isteyen.
Refâkat: Arkadaşlık, yoldaşlık.
Reff': Yüksek, yüce.
Refik-can feda: Arkadaşı için canını feda etme.
Revâ: Yakışır, uygun, yerinde.
Rıfk: Yumuşaklık, yavaşlık, tatlılık.
Ricâl: Erkekler, belli mevki sahibi kimseler.
Ridâ': Hırka, dervişlerin, omuzlarına attıkları post.
Rikkat-engiz: Acıklı, dokunaklı
Risaletpenâhi: Hz. Muhammed (s.a.v.)
Riyâset: Reislilik, başlık, başkanlık.
Ruesâ: Reisler, başkanlar
Rufekâ: Arkadaşlar.
Rühnüvâz: Ruh okşayan, ruhu dinlendiren

— S —

Sa'y: Çabalama, gayret etmek.

Sâbikun-i evvelûn: İlk defa müslüman olanlar. (İlk müslüman olan 40 kişi)

Sadâ: Ses, yankı.

Sadâkat: Dostluk, içten bağlılık.

Sadây-ı tanin – endâzi: Çınlayan, tınlayan ses.

Sadme: Çarpma, tokuşma, çatma

Safvet: Safılık, halislik, temizlik, paklık, arılık.

Sahâ: Cömertlik.

Sahî: Cömert, eliaçık.

Sâhi: Hata işleyen, yanılan.

Sâhibülvech: Güzel yüzlü

Sâika: Sevkeden, sürükleyen, götüren, hal, sebep.

Sâim: Oruç tutan, oruçlu.

Sânî: İkinci.

Sarâhaten: Açıkça, açıktan açığa, açık olarak.

Sarîh: Açık, meydanda, belli.

Savlet: Şiddetli hücum, saldırma.

Savt-ı bâlâ: Yüksek ses

Sayha: Bağırma, nara atma

Sebât: Yerinde durma, kararından vazgeçmeme.

Sebb: Sövme, sövüp sayma

Sefâhat: Zevk ve eğlenceye aşırı derece düşkünlük

Sehây-ı pesendîde: Beğenilmiş, seçilmiş zeka

Sehv: Yanılma, yanlış, hata.

Selb: Kapma, zorla alma, kaldırma, giderme.

Semere: Fayda, verim.

Semere-i hikmet: Bilginin faydası, verimi.

Senâ: Övme, övüş

Sermedî saâdet: Daimi, sürekli saâdet

Serv-i âzâd: Çok uzayan düz bir selvi.

Setr: Örtme, kapama, gizleme.

Seyyiât: Fenalıklar, kötülükler, suçlar, günahlar.

Sıddîk: Pek doğru, sözünün eri

Sîmâ: Yüz, çehre, beniz.

Sinnen: Yaşça, yaş bakımından

Siyâdet: Efendilik, Hz. Muhammed (s.a.v.) soyundan olma halî.

Suâl: Soru sorma, soruşturma, sorulan şey.

Sudûr: Göğüsler, meydana çıkma, olma.

Su-i kasd: Kötü niyet taşıma, cana kıymaya hazırlanma

Sukut: Düşme, aşağı inme.

Sun'î: Yapma, takma.

Surûr: Sevinç, neşe

Sübhanellâh: Allah'ı her türlü kusur, ayıp ve eksikliklerden tenzih ederim manasındadır.

Sühûlet: Kolaylık

Süveyda: Kalbin ortasında bulunulduğu sanılan kara benek

Şâfi-i zünûb: Günahı, suçu affetme.

Şâfi: Şefaath eden.

Şekk: Şübhe, zan, tereddüt.

Şakketmek: Yarmak, çatlatmak, yırtmak

Şâyi: Duyulmuş, herkesce bilinmiş.

Şefik: Şefkatli, merhametli, acıyıcı, esirgeyici.

Şekavet: Betbahtlık, bahtıkaralık, eşkiyalık, haydutluk

Şemail: Huylar, tabiatlar, ahlâklar.

Şerâit: Şartlar.

Şerefyâb-ı İslâm: İslâmı şeref bulan.

Şerik: Ortak.

Şerik-i ahzân: Keder ve sıkıntıları paylaşan

Şerîr: Kötü, kötülük işleyen, hayırsız.

Şikak: Uyuşmazlık, anlaşmazlık, bozuşma.

Şûle: Alev, ateş, ışık.

Şümûl: İçine alma, kaplama, ait olma.

Şürû: Başlama.

Ta'zim: Büyükleme, büyük sayma, saygı gösterme.

Ta'zîyet: Başsağlığı dileme.

Taallukat: Hısımlar, akraba.

Taâm: Yemek, aş.

Taarruz: İlişme, sataşma, düşmana saldırma.

Taazzum: Büyüklük satma, kibirlenme

Taharri: Arama, araştırma, araştırılma

Tahiyyât: Selamlar, hayır dualar.

Tahkîk: Doğru olup olmadığını araştırma.

Tâhrik: Kimildatma, oynatma, harekete geçirme.

Tahsîn: Güzel bulup takdir etme, beğenme

Tahzir: Sakındırma, menetme, hazırlama.

Takaddüm: Önce gelme, ileri geçme, ileride bulunma.

Takdim: Öne geçirme, öne alma, ileriye sürme.

Takîyy: Günahattan, haramdan kaçınan, dinine bağlı.

Takrir: Yerleştirme, anlatma, anlatış, sağlamlaştırma.

Takvâ: Allah'dan korkma, Allah korkusuyla dinin yasak ettiği şeylerden kaçınma.

Tâli-i harb: Harbten, savaştan sonra.

Ta'lim: Öğrenme, öğretme, öğretim, okutma, ders verme.

Taltif: Gönül okşama, gönlü hoş etme, yumuşatma.

Tathir: Temizleme, paklama.

Tatyib: Hoş etme, edilme, hoşlandırılma.

Tavzih: Açıklama, açık anlatma.

Tayy: Dürüp bükme, sarma, katlama.

Te'dib: Haddini bildirme, edeblendirme, terbiye etme.

Te'hir: Sonraya, geriye bırakma, geciktirme.

Te'kid: Kuvvetleştirme, sağlamlaştırma.

Te'min: Güvenlik hissi verme, sağlamlaştırma.

Te'sir: Alâmet, nişan bırakma, kederlendirme.

Teâlî: Yükselme, ululanma.

Tebaiyyet: Tabi olma, uyma.

Tebdil-i istikamet: Yön değiştirme.

Tebean: Tabi olarak, uyarak.

Teberruât: Bağışlar, bağışlamalar.

Tebkir: Büyük gösterme.

Tebliğ: Yetiştirme, eriştirme, götürme, taşıma.

Tebşir: Müjde verme, müjdeleme.

Tecâhül: Cahil gibi görünme, bilmemezlikten gelme.

Techiz: Donatım, donatma.

Tecviz-i kusur: Hatayı, kusuru, caiz görme, izin verme.

Teahhür: Sonraya, geriye kalma, gecikme.

Teessür: Acı, keder duyma, hislenme, içlenme.

Tefattun: Zekilik, anlama, akıl erdirmeye.

Tefe'ul: Fal açma, fala bakma, hayra yorma.

Tefrika: Ayrılma, ayrılık, bozuşma.

Tehattur: Hatırlama, hatıra getirme.

Tekefful: Birine kefil olma, kefalet etme.

Tekellüm: Söyleme, konuşma.

Tekfir: Birine kâfir deme, kâfirlikle suçlama.

Tekvin: Var etme, yaratma.

Telkib: Lakap takma.

Telkin: Fikir aşılama, kulağına koyma.

Temâdî: Sürme, sürüp gitme, uzama.

Tenezzülen: Gönül alçaklığıyla, kibirsizlikle.

Tenkil: Uzaklaştırma, örnek olacak bir ceza verme.

Tensib: Uygun bulma, münasip görme.

Tertib: Dizme, sıralama, düzene koyma.

Teselliyât: Avutmalar, avundurmalar.

Teshil: Kolaylaştırma.

Teshîr: Ele geçirme, elde etme.

Teskin: Sâkin kılma, kılınma, yatıştırma.

Tesliyet: Teselli verme, avutma, avutulma.

Tesmiye: Ad koyma, isim verme.

Tesviye: Düz etme, düzleme, ödeme.

Teşrîf: Şereflendirme, gelmesiyle bir yere şeref verme, gelme, gitme.

Tetâbuk: Uyma, uygun gelme, uygun düşünme.

Tevdî: Bırakma, emanet etme, verme.

Teveccüh: Yönelme, çevrilme.

Tevekkül: İşî Allah'a bırakıp kadere râzî olma.

Tevfikân: Uyarak, uygun olarak, ..e göre.

Tevkil: Vekil etme, edilme.

Tezayüd: Unutma, çoğalma.

Tezelzül: Sarsılma, sallanma, ırgalanma.

Tezkiye-i nefis: Nefis temizliği.

Tezyîn: Süsleme, süslenme.

Tûl-i ömr: Ömür uzunluğu.

- U -

Ucûbe: Pek acayip şey, garib, şaşılacak şey.

Uhde: Söz verme, bir işî üzerine alma.

Uhuvvat: Kardeşlik, dostluk, bağlılık.

Ukbâ: Ceza, âhiret, öbür dünya.

Ulû-l-azm: Allah'ın emirlerine en ziyade dikkat gösteren büyük peygamberler.

Umumî: Herkese ait, herkesle ilgili.

Umûr-i dîn: Dîni işler, dine ait işler.

Unf: Şiddet, sertlik, kabalık.

Uyûb: Ayıplar, kusurlar.

Uzlet: Bir yana çekilip tehada yaşama.

Ünsiyet: Ahbablık, arkadaşlık, alışkanlık.

- V -

Vakar: Ağırbaşlılık, temkinlilik.

Vaktâ-ki: Ne vakit ki, o vakit ki, olduğu vakit.

Vakur: Ağırbaşlı, temkinli.

Vâris: Mirasçı, kendine miras düşen.

Vâsil: Erişen, ulaşan, kavuşan.

Vedûd: Çok muhabbetli, çok şefkatli.

Vehn: Gevşeklik, kuvvetsizlik.

Vezaif: Ödevler, bir kimsenin yapmakta yükümlü olduğu işler.

Vikâye: Kayırma, koruma, esirgeme.

Vüs'at: Genişlik, bolluk

— *Y* —

Yağma-gerlik: Yağmacılık, çapulculuk, zorbalık.

Yakaza: Uyanıklık

Yâr-ı gâr: Mağara arkadaşı

Yümn: Uğur, bereket

— *Z* —

Zâde: Eviat, oğul.

Zâhir: Görünen, açık, belli, meydanda.

Zât-ı nâdire-i emsal: Örneği az bulunan kişi.

Zatünnitakeyn: İki kuşak sahibi

Zecr: Önleme, yasak etme, zorlama, zorla yaptırma.

Zelil: Hor, hakir, alçak tutulan, aşağılanan.

Zemm: Yermek, kınama, ayıplama

Zill: Gölge

Zill-i ismet: Günahsız kimse, günahsız olma durumu.

Zişân: Canlı, şerefli.

Ziyâ-i tevhid: Tevhid ışığı, parlaklığı, aydınlığı.

Zuafay-ı müslimîn: Müslümanların zayıfları

Zuhûr: Görünme, meydana çıkma, başgösterme.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	7
Hz. EBÛ BEKİR (r.a)	11
Hz. Ebû Bekir'in Nesebi	11
Müslümanlığı Kabûlü	12
İlk Müslümanlar	17
Hz. Ebû Bekir'in Delâletiyle Müslüman Olanlar	18
Hz. Ebû Bekir'in Kasîde-i Şerifesi	20
Resûl-i Ekrem'e Arkadaşlığı	22
Hz. Ebû Bekir'in Âzâd Ettikleri	23
HABEŞİSTAN'A HİCRET TEŞEBBÜSÜ	25
HİCRETTE HZ. EBÛ BEKİR	27
Sürâka'nın Rasûlullah'ı Yakalama Teşebbüsü	36
Medineli Müslümanların Rasûlullahı Beklemeleri	39

Kuba'da İnşa Edilen Mescid	41
Abdullah bin Selâm ve Medine Yahûdileri	43
RESÛL-İ EKREM'E YAKINLIĞI	47
Hz. Ebû Bekr'in Efdal-i Ashab Oluşu	50
Resûl-i Ekrem'in Hilâfet İçin İşaretleri	60
MEDİNE DEVRİNDE EBÛ BEKİR	65
Bedir Gazâsında	66
Uhud Gazâsında	68
Hudeybiye Musâlehasında	70
Mekke Fethinde	71
Huneyn Gazvesi'nde	71
Tebûk Seferi'nde.....	71
Veda Haccı'nda	72
Peygamberimiz'in Vedâ Hutbesi	72
RESÛL-İ EKREM'İN VEFÂTINDA	77
PEYGAMBERİMİZ'İN İRTİHALİNDE	82
Hz. Ebû Bekir'in Halife Seçilmesi	85
Hz. Ebû Bekir'in Halife Olarak Yaptığı İlk İş	87
İrtihal-i Peygamberiden Sonra Mühim Bir Hâdise	90
Hz. Ali'nin Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer Hakkındaki Hutbesi	105
İrtidât ve İsyanların Basdırılması	107
Kur'an-ı Kerim'in Cem'edilmesi	112
Roma ve İran Devleti ile Temas	113
Irak ve Suriye'de İslâm'ın İntişârı	115

Hiz. Ebû Bekir'in Mücahidlere Tenbihnâmesi	118
Hiz. Ebû Bekir'in Vâlileri	119
HIZ. EBÛ BEKİR'İN İRTİHALİ	122
Hiz. Ebû Bekir'in Yazdırdığı Ahidnâme	124
HIZ. EBÛ BEKİR'İN ŞEMÂİL VE FEZÂİLİ	128
Hiz. Ebû Bekir'de Allah Sevgisi ve Rızâ	135
Rasûlullah'ın Hiz. Ebû Bekir'e Zikr-i Hafî Telkini	137
Kızı Esmâ ve Oğlu Abdullah	139
Hiz. Ebû Bekir ve Hiz. Ali'nin Kadirşinaslığı	143
Dört Halifenin Karşılıklı Latifeleşmesi	148
Ümmet-i Muhammed ve Şefaatçileri	150
Hakk'ın Gufrânı, Kulların İsyanı	156
Dünyada Sevdiren Üç Şey	160
KUR'AN'DA İŞÂRETLER	165
SİDDİK HAKKINDA HADİSLER	176
SİDDİK'İN SÖZLERİ	179
SON SÖZ	181
EBÛ BEKİR SİDDİK (Şiir)	183
LÛGATÇE	185